

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCV., št. 4
april – mali traven

Lovce je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Schwarz, d. o. o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Arpad Köves

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovce izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovce
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana

e-naslov: lovce@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Faks: (01) 24-10-927

Predstavitvene strani LZS:

<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.

Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,

Župančičeva 9, Ljubljana,

pri NLB, d. d., Ljubljana:

02010-0015687097.

Foto: O. Naglost – Diana

IZ VSEBINE:

A. Lukančič:	Brezplačno da, a ne zastoni!	180
IZ DNEVNEGA TISKA		182
M. Avbar:	»Zemlja je mati vsega in vseh!«	184
MNENJA IN PREDLOGI		186
B. Avbar:	Lovce, alkohol in orožje	186
D. Namestnik - Vicarius:	Lovski rogisti v Sloveniji	186
M. Bajc, M. Čas, T. Grebenc, H. Kraigher:	Kaj so pokazale raziskave genetske raznolikosti divjega petelina v Sloveniji in na Balkanu?	189
G. Kočar:	Odnos prebivalcev Gorenjske do povečanja prisotnosti rjavega medveda	192
J. Marolt:	Kaj je Janez Vajkard Valvasor pisal o divjadi in lovstvu v Slavi vojvodine Kranjske (7)	195
PO LOVSKEM SVETU		196
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	196
T. Duscher*, L. Fabiani:	Spretna lovca ali vsejeda nabiralca?	197
B. Krže:	Kdaj in kako naprej?	200
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		201
I. Božič:	Zakaj?	201
LOVSKA ORGANIZACIJA		203
S. F. Kropce:	Predsednikova beseda	203
F. Černigoj:	Vrhunske trofeje Zahodnovisokokraškega LUO v domu LD Koze Stena na Otlici	203
LZS:	Popust za člane LZS z lovsko izkaznico	204
W. Meglič:	Kdo za člana etičnega kodeksa?	206
T. Vrščaj:	Kategorizacija lovskih trofej minule lovne sezone	206
B. Krže:	Za prihodnje delo je treba sprejeti jasna in nedvoumna določila	206
F. Rotar:	Lani koroški lovci manj uspešni pri odstrelu divjadi	207
B. Tucovič:	39. tradicionalni lov štirih lovskih družin na »dobravsko lisico«	208
D. Lepšina:	Štirideset let LPZ Globoko	209
F. Rotar:	So mogoče lovske primerjave z obeh strani Pece?	210
F. Rotar:	Pri lovskih prijateljih na avstrijskem Koroškem	210
T. Vrščaj:	Lov LD Črnomelj in pobratene LD Duga resa	211
L. Steinbacher:	Pokal Pohorskega bataljona lovcev s Cigonce	212
D. Vešner:	LD Rače vsako leto organizira čistilno akcijo	213
M. Toš:	58. občni zbor LD Dobrava	213
LOVSKI OPRTNIK		214
L. Števanec:	V krempljih zasvojenosti z drogami	214
L. Števanec:	Klopi, skriti prenašalci bolezni	215
A. Števanec:	Nenavadno ozimčevo obnašanje	216
B. Galjot:	Spet zmagovita uvrstitev našega preparatorja Gerdeja	216
Ekipa SloWolf:	Spremljanje populacije volkov in njihovega plenjenja	217
E. Bradač:	Odstrel volka v LD Suha krajina	217
J. Krivec:	Nekaj je še dobrih ljudi	218
F. Rotar:	Blaž je lovski izpit opravljal v slovenščini	217
LZS:	Nagradni javni natečaj za izbiro uspešnih posnetkov divjih živali	218
F. Rotar:	Veleslalom za 14. Prežihov pokal	219
F. Košir:	Pomoč častnemu članu LD Rače	220
M. Toš:	Sely de Brea Šubic: Mentor in lovski pripravnik (2)	220
B. Galjot:	LD Železniki izdala svoj lovski koledar	221
JUBILANTI		222
MLADI PIŠEJO		223
B. Lovrič:	Na mladih stoji prihodnost lovstva	223
M. Molan:	»Premikamo meje«	224
V. Prodan:	Z Medvedki v lovišču LD Koper	225
S. Smolič:	Obisk lovcev LD Mira v OŠ Mira	225
V SPOMIN		226
LOVSKA KINOLOGIJA		227
F. Krnjak:	Vsestranska uporabnostna preizkušnja (VUP) ptičarjev	227
B. Tucovič:	Tudi v slabih stvareh je nekaj dobrega	228
J. Šumak:	Izjemen vzreditelj nemških prepeličarjev	229
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	230

SLIKA NA NASLOVNICI:
Srnjak – *Capreolus capreolus*
Foto: M. Krapež – Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk

po Pravilniku o odvzemu osebkov vrst
rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka
(*Canis lupus*) iz narave (Ur. list RS,
št. 28/2009; 12/2010; 76/2010).

Brezplačno da, a ne zastonj!

Stavek, ki ima večplasten pomen in zanj velja napisati nekaj več misli, ki so še kako aktualne za današnji čas.

Koliko brezplačnih ur se opravi v lovstvu na brezplačnih delovnih akcijah, opravljenih v loviščih in v okviru samostojnih brezplačnih opravil za potrebe delovanja naše organizacije, pričajo opravljene analize nekaj zadnjih let. Za predstavo naj navedem, da imamo premalo prstov na eni roki, če na vsakega pripnemo sto tisoč neplačanih ur na leto. Vemo pa, da nas naš simbol belega gamsa z zlatimi roglji – Zlatoroga – združuje že več kot sto let. Zato se je v vseh teh letih nabralo več kot šestdeset milijonov ur neplačanega dela! To pa je takšna številka, ki se je ni treba sramovati. Tudi vsebina brezplačno opravljenega dela da misliti, kaj vse se je dogajalo, kaj vse dobrega se je storilo in koliko dogodkov, tovarštva in sodelovanja je to pustilo za seboj ... Vse s temeljnim in odkritim namenom varstva divjadi in trajnostne rabe tega naravnega vira.

Vendar: Se je kdo že kdaj vprašal, koliko je to vredno in kdo nam za to, kar storimo za državno lastnino, plača?! Verjetno da ne, saj vse naredimo z namenom – dati naravi. Ni nas malo, ki smo v zelene vrste stopili z namenom, da se nekomu zahvalimo za to, kar nam je dano v upravljanje. Kdo je to, če ne prav naša narava, za katero moramo skrbeti.

Za to, da nam narava vloženo delo tudi vrača, ne potrebujemo veliko besed. Morda le en utrinek. Je jutro, ko vstaneš brez budilke in že si že pred zoro na kraju, ki ti je najljubši v lovišču, s puško ali brez, ko sedeš in čakaš ter doživljaš prebujanje dneva in z njim narave. Prijata nam svež dah in oglašanje prvih ptic, ko na jaso izstopa divjad v nov dan, ki se svojstveno začne in ni noben enak prejšnjemu ali naslednjemu. Da, jutra so nekaj posebnega, osebno doživetega in po našem trdnem prepričanju iskreno plačilo za opravljeno delo. Moč in energija, ki jo ob tem prejemamo, premagata še tako težke trenutke dneva v realnosti zdajšnjega časa. Vse to potrjuje, da vse naše vloženo delo ni zastonj.

Torej, rezultati naših predhodnikov in nas so dobro vidni; tega se moramo zavedati in znati ceniti. Naj nas ne bo sram to pokazati in povedati tudi zunaj naših vrst.

Ob tako velikem, brezplačnem vložku v naravo pa moramo poudariti, da s svojim prispevkom iz članarin še dodatno finančno podpiramo našo organizacijo, kar omogoča njeno delovanje.

Zmernost porabe teh sredstev mora biti nujno podrejena stanju članstva. Kritiki, da je bilo zadnje povišanje v prejšnjem mandatu nerazumno, je treba dati ustrezno razlago. Ta pa je preprosta, da temu ni tako. Polovica povišanja se prenaša prek LZS zaradi zakonskih sprememb in posledično zaradi prenosa določenih nalog LZS na usposobljene članice za regionalni nivo delovanja (na naše območne lovske zveze). Takrat bi se morale znižati članarine območnih zvez za ta del, a se po meni znanih podatkih v večini primerov niso. Območne lovske zveze (ZLD/LZ) imajo pač svoje želje in organe, na katere mi, z vrha, nimamo vpliva. Druga polovica povišanja je bila namenjena reševanju prostorske problematike naše hiše Zlatorog, a je zaradi procesnih težav nastala le projektna dokumentacija. Iz tega razloga smo predlagali tudi zmanjšanje članarine, a so želje in apetiti po sredstvih spet prevladali nad smotrnostjo porabe. Komisija (KFGP) ostaja pri tem, da se iz omenjenih sredstev opravi le nujne vzdr-

ževalne posege v stavbi, kot je npr. zamenjava peči za centralno ogrevanje, ureditev parkirnega prostora, preureditev spodnjih prostorov, da bodo primerni za oddajo v najem, in obnova kritičnih električnih instalacij, ker zadeve očitno ne bo mogoče urediti v celoti, kot je bilo mišljeno sprva.

Pri opravljanju vsebinskih nalog v okviru strokovnih služb LZS moramo zahtevati visoko stopnjo poklicne dejavnosti, pri finančnih sredstvih pa popolno preglednost. Brez prihodkov ni pokrivanja stroškov, iz česar sledi, da se moramo vsi skupaj potruditi za pridobivanje še dodatnih virov sredstev. Tako bo lažje opredeliti, v kolikšni meri se programi financirajo iz članarin LZS in v kolikšni meri iz dodatnih virov.

Na vseh ravneh pa imajo prednost programi, namenjeni potrebam širokega članstva. Kot prvo je nujno, da si ponovno preberemo naša pravila in še zlasti Pravilnik o materialno-finančnem poslovanju in računovodenju. V njem so zapisani vsi potrebni postopki pri izvedbi vsebinskih in finančnih nalog za posamezne projekte. Še enkrat obnovimo, da so odgovorni podpisniki listin LZS njen predsednik, direktor in podpredsednika, drugi porabniki sredstev pa so le skrbniki; med njimi so to tudi predsedniki komisij. Od vseh se zahteva, da delamo vestno in pregledno. Ker so v preteklosti nastajale nerazumne prekoračitve porabe sredstev pri delu določenih komisij, smo pripravili obrazec, po katerem se bo prvenstveno izvajal in obenem nadzoroval sleherni programski sklop komisij. Načrte komisij tako sestavljajo vsi programi in pripadajoči strošek sej komisij. Drzmem si trditi, da je to prevelik strošek (pa kamor koli ga že knjižimo), a zaradi boljše preglednosti je prav, da je razviden pri vsaki komisiji. Res je administracije preveč in povsem na mestu je tudi upravičen občutek, na kar opozarjamo, da se zadeva razrašča prav tako kot državna javna uprava. Tu pride prav stari rek, ki pravi, da sestanek ni niti pretekli, ne sedanji pa tudi ne prihodnji čas, ampak je to največkrat »izgubljeni« čas. Bolj kot vsi sestanki so pomembni predvsem vsebinski programi. Dovolj bi bilo, da bi imele komisije tri do pet članov, saj tako ali tako potem vse sprejema in potrjuje UO LZS, ki pa je v tolikšnem številu tudi neracionalen, kar so pravilno ugotovili že mnogi izmed nas.

Založništvo porabi velik del finančnega proračuna, kar terja podrobno analizo storitev med kakovostjo in ceno izvoda. Morda tudi iskanje drugega ponudnika distribucije glasila od sedaj uglajene in drage državne pošte. Pred nami je izid že težko pričakovanega Lovskega priročnika, ki, kot obljublajo, prihaja s presežki. To zagotovo ni edino, kar moramo storiti za pripravnike. Določiti moramo realno ceno za stroške priprave in opravljanja lovskega izpita. Podlaga za sprejemljivejšo ceno je minimalno potrebno število slušateljev. Podobno velja za izobraževanje lovskega čuvajev. Ne more biti enaka cena na udeleženca, če je nekeje prijavljenih petnajst udeležencev ali pa šestdeset in več. Strošek tečaja je približno enak, kjer koli ga pripravimo, seveda pod enakimi pogoji. Podobno skrb je treba v komisiji LZS za izobraževanje nameniti tudi kadrom, ki jih še kako potrebujejo lovske družine (to so usposobljene osebe; pregledniki, ocenjevalci škode od divjadi in ocenjevalci lovske trofeje, predavateljski aktivni, informatiki za delo z LIS Lisjak itn.) V komisiji za divjad so poleg dela znanstveno-strokovnega sveta in z njim povezana sredstva za strokovna raziskovanja, ki bi se morala v večjem deležu financirati iz skladov EU še druga pomemb-

na opravila. Nujno je treba večji poudarek usmeriti v težave lovskih družin pri usklajevanju načrtovanj gospodarjenja, zmanjševanju škode, odpravljanju konfliktnih situacij z drugimi souporabniki prostora, problematiki potepuških psov itn. Vse naštetu vsebinsko in v povezavi s sredstvi še kako vpliva na pozitivno delovanje upravljavk lovišča. Ob tem bo zanimivo zapisati izkušnjo izpred več let, ko mi je na eni od kategorizacij lovski tovariš potožil, da imajo nenehno tolikšno škodo, da nimajo več denarja niti za prižiganje tistih žarnic, ki so pregorele. Pa sem mu odgovoril, da je pač treba ugotoviti, da smo lovci in ne balinarji. Očitno je zaleglo, saj mi naslednjič ni več tarnal, je pa dodal: »Veš, res smo imeli taka določila v poslovniku naše LD, da se enostavno načrta ni dalo izvajati.« Torej so pri lovskih družinah neredko krivi za stanje škode od divjadi tudi interni pismi ali le ustni dogovori, ki omejujejo realizacijo in tako povečujejo stroške škode od divjadi.

Tudi v okviru dela komisije LZS za lovsko kinologijo je kar nekaj težav pri urejanju preglednosti finančnega poslovanja. Če se le oglasiš na to temo, ti že očitajo, da si proti kinologiji in padajo grožnje, kako inšpektorji kar čakajo na ukrepanje, če njihovega programa ne bomo v celoti financirali, kot želijo. A prav zdaj je v pripravi rebalans načrta, ki daje novim vodstvom možnost, da popravijo veljavni načrt te dejavnosti. Pa glej, vraga, potrjuje se dejstvo, da imamo prav, ko zagovarjamo temeljno ugotovitev, da je v kinologiji najbolj finančno obremenjen tisti lovec, ki ima štirinožca; pa vsi vemo, da brez psov ni lova! Da so potrebna sredstva tudi iz članarin LZS za to dejavnost, ni sporno. Ko pa želimo preglednost nad porabo sredstev v območnih LKD in v Kinološki zvezi Slovenije, je to že preveč provokativno vprašanje. A vračam se na trenutno oddane programe vzrejnih komisij KZS. Pri njihovem pregledu opazimo, da KZS praktično ne sodeluje v teh programih.

To preprosto pomeni, da moramo te programe plačati lovci sami. Postavi se vprašanje, zakaj potem sploh potrebujemo Kinološko zvezo Slovenije, saj nam je potem le v breme ...

No, še veliko bi lahko pisali o Komisiji LZS za kulturo, ki je lani najbolj prekoračila domenično porabo sredstev; kot da bi bil naš proračun vreča brez dna. Če bi želeli navedi vse, kar je vsebinsko in finančno prepleteno na LZS, bi v našem glasilu zmanjkalo strani, a naj bo za predstavitev težav dovolj. Menim, da ne vsega, marsikaj od naštetega pa je mogoče urediti; najmanj to, da pomenijo vse kršitve za nazaj – poročune v rebalansu! Za naprej pa uvedbo ukrepov. V obratnem primeru bo podana zahteva po zamenjavi skrbnika in po potrebi tudi odgovornega delavca v strokovnih službah, če bo ugotovljena kršitev na katerem od stroškovnih mest.

Ob koncu mojega zapisa bi še enkrat spomnil, da bi bilo naše delo učinkovitejše, če ne bi podedovali starih težav. Nekaj je res že uspešno popravljenih. Žalostno pa je, da so prisotni posamezniki, ki še vedno iščejo interese le za svoje ozke osebne koristi, četudi na račun oškodovanja članstva. Borijo se in lobirajo za dosego svojih ciljev, navzven pa se obnašajo, kot da so največji poštenjaki in kot taki za zgled naši organizaciji; verjetno tudi edini, ki ne kršijo etičnega kodeksa ...

Vsi skupaj moramo narediti vse, da se ne zapletemo v take težnje. Predvsem podpis vsakršnih pogodb mora preventivno prek različnih »sit«, da ne bi bilo nerazumnih slabih sklepanj poslov na LZS.

Torej, veliko je brezplačnega dela, a nič ni zastonj! Prav je, da plačamo le toliko, kot je nekaj tudi vredno!

Anton Lukančič,
predsednik Komisije LZS
za finančno-gospodarsko področje

Foto: W. Nagel

LOVCI SKRBIJO ZA PTICE IN DIVJAD

Jana, februar (Albina Podbevšek) – Ali veste, da po našem nebu leti toliko vrst ptic, kot ima leto dni? Od teh jih sme priti pred lovsko puško le 22 vrst, medtem ko Italijani lahko streljajo na 57 raznovrstnih ptic, Francozi pa kar na neverjetnih 84. To lahko med drugim preberete v najnovejšem, zelo lepem priročniku *Naše ptice*, ki ga je izdala Lovska zveza Slovenije. V njej so opisane in slikovno predstavljene domala vse ptice s podatki o tem, kje živijo, kako se prehranjujejo in kako so ogrožene. Poleg tega priročnika so že tretjič ponatisnili poučno knjižico *Stopinje in sledovi divjadi*. Pri Lovski zvezi lahko dobite tudi brošuro *Skrb za divjad pozimi*, v kateri lovci opozarjajo, naj jih pozimi ne vznemirjamo, saj sprehajamo pse na vrvi. Lovci tako dokazujejo, da je njihovo delo vse bolj usmerjeno k ohranjanju narave.

LOVSKO DRUŠTVO, PROSIM!

Delo, 6. 2. (Jelka Šutej Adamič) – Januar 2012. »Halo? Policija Sežana ... »Jo oooooo,« se odzovem. »Nič hudega, veste, vašo službeno kartico smo našli.« Aha, ja, že vem, se spominim nekaj hipov zatem, ko mi prijazen ženski glas sporoči, da je nekdo iz tamkajšnjega lovskega društva (lovske družine) prinesel kartico in da so s težavo prišli do njene lastnice. »Res sem v tistih kraških krajih lani spomladi iskala beluše in izgubila kartico. Policija, ki ne najde ukradenega avta na Jarški cesti in niti ne sporoči, da ga ne more najti, bi morda potrebovala lovce. A ne?«

NAVDUŠENJE NI DOVOLJ, DRŽAVA MORA IZREKATI KAZNI!

Delo, 6. 2. (Maja Prijatelj) – »Navdušenje ni dovolj, država mora izrekat kazni,« se glasi naslov članka, v katerem pisec piše o 500 divjih odlagališčih na Ljubljanskem barju, največ na območju Rakove Jelše. Razbiti televizorji, straniščne školjke in kupi bakrenih kablov, izolirani s plastiko, pričajo, da so odpadki večinoma kosovni

in gradbeni. Kosovne odpadke posamezniki, med katerimi so tudi prebivalci Rakove Jelše, pobirajo po Ljubljani. S kombiji jih pripeljejo na omenjeno območje, iz njih poberejo vse, kar je mogoče prodati, najpogosteje baker in bele kovine, z ostanki pa »posvinjajo« naravo. Kje si, država?

POZNALI JIH BODO SKORAJ OSEBNO

Delo, 9. februarja (Dragica Jaksetič) – Po tej ali naslednji zimi bo ekipa projekta SloWolf volkove, ki živijo v tropih v Sloveniji, poznala že kar osebno. Vedeli bodo, kateri je s katerim v sorodu, kateri se je odpravil na pot po svetu, kje se trenutno nahaja in zakaj, kateri je poginil in zakaj. Namesto upravljanja s populacijo volkov bi čez dve leti lahko začeli govoriti o upravljanju posameznega tropa.

Med devetimi ali desetimi volčjimi tropi pri nas sta le dva večja: Slavnik in Gotenica. V drugem živi z materjo in očetom mladi volk Luka, opremljen s telemetrično ovratnico. Vseh živali v tropu je šest, obvladujejo pa prostor od Blok do Kolpe, včasih sežejo še čez reko in mejo.

INŠPEKCIJA ZA OKOLJE NE DELUJE!

Dnevnik, 10. februarja (Anja Hreščak) – Župani, naravovarstveniki, gasilci, lovci, gozdarji so povedali: nedelovanje državnih in občinskih inšpekcij za okolje, razdrobljene pristojnosti, premalo inšpektorjev in še manj izrečenih sankcij so bile glavne pripombe sodelujočih na posvetu Konec odlagališčem, ki ga je organiziral urad predsednika republike.

Župani, predstavniki gasilske, planinske, lovske in turistične zveze, policije in seveda *Ekologi brez meja* so vsi po vrsti z veseljem poudarili dejstvo, da je v naravi po zadnji čistilni akciji res manj divjih odlagališč, toda stanje še vedno ni zadovoljivo. Vsi po vrsti so poudarili, da se stanje ne izboljšuje, okrivili državno in občinsko inšpekcijo, ki po njihovem prepričanju preprosto ne delujeta. »V Sloveniji se odlaganje v naravi še vedno splača,« je rekel Janez Matos, eden izmed pobudnikov naslednje vseslovenske čistilne akcije, ki je bila 24. marca z naslovom

Očistimo Slovenijo v enem dnevu. Leta 2010 je državna inšpekcija izdala le eno globo, leta 2011 dve, pa še to občini, ker je lastnica zemljišča, kjer je divje odlagališče. »Ali je res treba ščititi zasebnost kršiteljev predpisov!?« se je vprašal predsednik republike Danilo Türk. Iz zvana informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar pa je dodala: »Menim, da dosežemo zgolj stigmatizacijo (neizbrisno znamenje), kaznovan zaradi tega ne bo nihče, če inšpektorat ne bo deloval, kot je treba.«

RISI IN VOLKOVI LOVIJO, MEDVEDI PA SPIJO

Delo, 11. 2. (Simona Fajfar) – O tem, kaj se dogaja v živalskem svetu in kako letošnja zima vpliva na živalstvo, se je avtorica sestavka pogovarjala z vodjo Odseka za gozdne živali in lovstvo na kočevskem Zavodu za gozdove Miranom Bartolom. Povedal je marsikaj zanimivega, med drugim tudi o medvedu, ki pozimi v resnici sploh ne spi, temveč zimo le 'predremlje'. Neugodne zimske razmere preživi v brlogu, v lepšem vremenu pride tudi do krmišča ali se greje na soncu. Decembra ali januarja lahko medvedka v brlogu skoti od enega do tri mladiče. Na neugodne zimske razmere se divjad pripravi z zalogami tolšče.

Kaj pa letošnja huda zima pri-

naša drugim zverem? Na Kočevskem živi več tropov volkov. Na območju kočevsko-belokranjskega lovskoupravljaljskega območja, torej od Turjaka do Kolpe in Bele krajine, sta od dva do trije tropi skupno z okrog 20 volkovi.

Kaj zdaj počne ris, samotarska mačka z značilnimi ušesnimi čopki in kratkim repom? Lani so na območju Kočevske po več letih opazili risinjo z mladiči. To je pomemben podatek, ker so že več let opažali samo posamezne živali. Tudi ris, tako kot volk, uspešneje lovi svoj plen v zimi, bogati s snegom.

V PETEK EKO-KARAVANA PRIHAJA V KOČEVJE

Dolenjski list, 13. 2. – Projekt Očistimo Slovenijo 2012 ni zgolj čiščenje, sporočajo organizatorji. Končni cilj projekta je zavedanje, da je najboljši odpadki tisti, ki ne nastane. V ta namen potekajo številne aktivnosti, med drugim svoje popotovanje nadaljuje tudi Ekokaravana, ki bo do 21. marca obiskala deset slovenskih mest. Tretji postanek Ekokaravane je bil pozneje v Kočevju.

Kaj je Ekokaravana? To je projekt, ki skozi zabavo na interaktiven način spodbuja ustvarjalnost in pripoveduje, kako pre-

Foto: M. Krolj

prost in zabaven je v resnici pojem trajnosti. Namen Ekokaravane je tudi približati projekt Očistimo Slovenijo 2012 čim večjemu številu prebivalcev Slovenije. Na postankih Ekokaravane pripravljajo ustvarjalne delavnice za otroke, prebirajo »eko pravljičice«, prirejajo nagradne igre, izdelujejo torbe, izmenjujejo oblačila, udeleženci se učijo pravilno ločevati odpadke itn.

Napovedali so, da bo Ekokaravana »v petek od 13. do 18. ure potekala v kočevski knjižnici. Najprej bo na sporedu ustvarjalna delavnica, kjer se naučimo izdelovati ptičje hišice iz odpadnega materiala, plastične okrasne rožice vseh vrst in barv ter torbe in vrečke iz rabljenih majic«.

VETER ODKRIVAL STREHE NA GORENJSKEM IN V PRESTOLNICI

Dnevnik, Primorske novice, 17. in 20. 2. (Darja Valenčič, Jani Alič, Vanja Alič) – Potem ko je burja že daljše obdobje oteževala življenje na Primorskem, je močan severni veter tiste dni povzročil tudi številne težave na Gorenjskem in v Ljubljani. Dopoldne je tako imenovani karavanški fen, ki je značilen za obdobje pozne zime, v sunkih podiral drevesa, poškodoval okna in odkril številne strehe

v okolici Kranja. Veliko dela so imeli tudi gasilci v prestolnici, kjer je veter med drugim poškodoval strehi Cankarjevega doma in Ginekološke klinike ljubljanskega kliničnega centra.

Burja je oskubila oljčne veje in odnašala celo zemljo s posejano pšenico. Na mareografski postaji Koper so 11. februarja letos med 6. in 9. uro zjutraj izmerili temperaturo morja 3,5 stopinje Celzija, kar je najnižja temperatura na slovenski obali v dolgoletnem obdobju meritev, so zapisali na Agenciji RS za okolje (Arso). Še sreča, da palme niso podlegle burji.

Ciril Smrkolj, predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS), si je tiste dni ogledal posledice uničujoče burje in zmrzali v Istri in Vipavski dolini. Zavzel se je za pripravo natančnih popisov škode. Zbornica je pozvala pristojna ministrstva in vlado, naj divjanje burje in zmrzal umestijo med naravne nesreče in zagotovijo denar za poravnavo škode.

OKROGLA MIZA O ZAŠČITI ŽIVALI

Pomurje, 22. 2. (Andrej Bedek) – Policijska uprava Murska Sobota je pripravila okroglo mizo o zaščiti živali. Svoje poglede in razmišljanja so predstavili policisti, veterinarji, predstavniki društva za zaščito živali, zavetišča za živali in lokalne

skupnosti. Razpravljavci, Drago Kocbek, vodja enote vodnikov službenih psov, Xena Cukrov Novak, direktorica Območnega urada Veterinarske uprave Republike Slovenije, Marjan Kerčmar, direktor zavetišča Mala hiša, Bojan Petrijan, direktor Občinske uprave Občine Murska Sobota in Petra Gjureč iz Društva za zaščito živali Pomurja, so se strinjali, da je na področju zaščite živali mogoče storiti še marsikaj. Bili so enotnega mnenja, da je Zakon o zaščiti živali potreben, vendar ga je treba še dopolniti. Kot je bilo slišati, je tudi na tem področju eno teorija, druga pa praksa.

MEDVEDA V HIŠO, ON V KONTEJNER

Slovenske novice, 27. 2. (S. So.) – Zgodba o medvedu, ki prihaja iz Bosne, odmeva tudi v Sloveniji. Emin Ljubič je v bližnjem gozdu našel dva medvedja mladiča. Ker sta se mu zasmilila, ju je vzel k sebi domov in začel skrbeti zanju. Zaradi medvedov ga je zapustila celo družina, on pa je ostal v hiši in začel skrbeti za medveda. Ker je bila hiša premajhna za vse tri, se je preselil v kontejner, v hiši pa sta ostala medveda. Zanju je začel skrbeti kot za lastna otroka. Ker ni imel dovolj denarja za ogromno hrane zanju, ju je hranil samo z mesom. V takšni idili je živel zadnji dve leti, dokler ga ni obiskal veterinarski inšpektor, ki je za medveda odredil usmritev. Ljubič je to tako razburilo, da je zagrozil s samomorom. Društvo Ekotimm je za medveda našlo nastanitev na Madžarskem.

SLEDENJE VOLKOVOM V SNegu

Delo, 29. februarja 2012 (nr) – V začetku leta 2010 je zaživel projekt SloWolf, ki ga skupaj uresničujejo Univerza v Ljubljani, Zavod za gozdove Slovenije in Društvo za ohranjanje, raziskovanje in trajnostni razvoj Dinaridov. To je projekt o varstvu in spremljanju varstvenega statusa populacije volka v Sloveniji, s katerim raziskovalci želijo postaviti temelje za dolgoročno ohranitev volkov in njihovega življenjskega prostora v Sloveniji ter izboljšati razmere za sobivanje teh velikih zveri z ljudmi. V drugi polovici februarja se je več kot sto prostovoljcev,

poklicnih lovcev in članov projektne skupine udeležilo lokalnih zimskih sleden na območjih prisotnosti volkov.

Marsikaj zanimivega o tem lahko preberete tudi na spletni strani www.volkovi.si.

ZIMA KOSI TUDI MED PTICAMI

Primorske novice, 9. 2. – Februarja mraz in burja ni sta prizanašala niti pernatim gospodarjem neba. Populaciji drobne ptičice brškinke, ki živi v Krajinskem parku Sečoveljske soline (KPSS), je grozilo, da jo bo mraz povsem uničil. Zaradi nizkih temperatur in lakote so začele poginjati tudi večje vodne ptice.

Kmetijski minister Franc Bogovič si je na obisku v Vipavski dolini najprej ogledal prizadeta polja in delo pri čiščenju hidromelioracijskih jarkov, potem pa se sestal s predstavniki Občine Ajdovščina in kmetijske svetovalne službe. Občino in kmetovalce je ob tem pozval, naj prijavijo škodo, ki jo je povzročila burja.

Raziskovalci so v želji, da bi proučili obnašanje volkov, štirim volkovom nadeli telemetrične ovratnice. A zdaj lahko spremljajo le še enega, mladega volka Luko, ker so prvega, Brina, jeseni 2010 pomotoma ustrelili lovci, Slavic je odšel živeti na Tirolski, zdaj pa je nenadoma izginil še volk Vojko.

Gorenjski glas je pisal, kako pokanje plaši živali. Občan iz Reteč, ki živi blizu zavarovanega območja Reteške Loke, je prepričan, da tam živče ptice in druge živali s hrupom nedopustno ogroža streljanje z bližnjega lovskega strelišča.

Primorske novice so 17. 2. poročale o začetku gradnje elektrarne Volovja reber. Na odločitev Elektra Primorske se je že odzvalo Društvo za proučevanje in opazovanje ptic (DOPPS), ki opozarja, da družba nima zahtevanega soglasja, ki ga je sicer dobila leta 2011, a je bilo razveljavljeno.

»Slovenija je za večino Evropejcev ena največjih še neodkritih skrivnosti. Kras je dodatna skrivnost, ki je v tej skrivnosti po moji izkušnji prijetna.« Tak vtis o Krasu je dobil predsednik odbora za transport in turizem v Evropskem parlamentu (EP) Brian Simpson.

»Zemlja je mati vsega in vseh«¹

Ob 22. aprilu – dnevu Zemlje

Dvaindvajseti april je svetovni praznik dneva Zemlje, ki ga na pobudo civilne družbe praznujejo po vsem svetu že več kot trideset let. Opozarja na enkratnost in neponovljivost ranljivega planeta Zemlja, na katerem živimo. Ta dan je tudi za slovenske lovke in lovce priložnost, da v javnosti pokažemo svoje spoštovanje do narave in svojo ozaveščenost za varstvo in zaščito naravnega okolja in pripravljenost za sonaravno gospodarjenje z divjadjo. V strokovni literaturi pisci domnevajo, da je zasnovo dneva Zemlje leta 1969 razvil John McConnell na Unescovi konferenci v San Franciscu. Z okoljem in naravovarstvenimi vprašanji svetovnega pomena se je zlasti ukvarjal ameriški senator Gaylord Nelson, ki je pripravil predsedniško turnejo, na kateri je s somišljeniki opozoril na resne težave pri ohranjanju naravnega okolja. Po znanih podatkih so prvi praznik dan Zemlje praznovali 22. aprila 1970 v San Franciscu². Dan Zemlje se po letu 1970 praznuje vsako leto, število sodelujočih posameznikov, držav in organizacij, ki se medsebojno povezujejo v posebno omrežje Earth day Network, pa se večja. In tako je prav, ker moramo vsi Zemljani stremeti k ohranjanju narave, naravnemu ravnovesju in zdravemu naravnemu okolju.

Za varstvo in ohranjanje narave, naravnih dobrin in naravnega ravnovesja so že po črki zakona odgovorni slovenske lovke in lovci, vsi skupaj in vsak posameznik posebej. Zakon o divjadi in lovstvu nam je zadal številne naloge. Pri upravljanju z divjadjo in njenim naravnim okoljem moramo zagotavljati ekološke, socialne in gospodarske dejavnosti (funkcije) prostoživečih živali ter njihovega življenjskega okolja, zlasti pa moramo ohranjati in varovati divjad kot pogojno obnovljivo naravno dobrino. Slednja je del naravnega bogastva, zato jo je treba ohranjati, pri čemer je treba še posebno skrbeti za biološko in krajinsko pestrost ter stabilnost življenjskih združb v naravi. Z uporabo načela trajnostnega upravljanja z divjadjo se bo uresničila naša iskrena želja, da bodo divjad in druge prostoživeče živali lahko preživele v svojem naravnem okolju, s katerim človek ne ravna najbolje. Le tako bosta lahko ohranjena divjad

in njeno naravno okolje kot naravno bogastvo tudi za prihodnje rodove.

V svojem prispevku želim zaradi varovanja narave in njenih vrednot ter glede na aktualnost te problematike opozoriti na izjemno **škodljivo spomladansko kurjenje**, ki smo mu priče v naših loviščih leto za v letom. Kurjenje suhe trave in grmišč v naravnem okolju je izničevanje naših prizadevanj za čisto in zdravo okolje. Zaradi splošne ozaveščenosti v skladu s prizadevanji za primerno okolje in ohranitev ogroženih rastlinskih in živalskih vrst opozarjam na **Rdeči seznam IUCN**, ki je zelo pomemben za zaščito rastlinstva in živalstva na Zemlji. V Sloveniji je bil v prid varstva in varovanja ogroženih rastlinskih in živalskih vrst sprejet *Pra-vilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam* (Uradni list Republike Slovenije, št. 82/2002 z dne 24. 9. 2002).

¹ Misel Alvara Garcie Limeria

² Vir: Wikipedija, svetovna enciklopedija

Zima se je poslovila, prišli so toplejši in topli dnevi. Lovci smo napolnili solnice in v loviščih začeli z delovnimi akcijami urejati lovišča in lovno-tehnične naprave. Spomladanska dela na vrtovih, poljih in v gozdovih, ki so jih opravljali lastniki in posestniki nepremičnin, so poleg novega spomladanskega poleta prinesla v našo deželo tudi nekaj temnih oblakov. Povsod, prav povsod, kjer sem bil, so ljudje kurili veje, listje, suho travo in vso ljudsko nemarnost, ki jo je razkrila odjuga, potem ko je skopnel sneg. Pokrajina se je marsikje zavila v sivino smrdečega dima, pomešanega s številnimi, tudi strupenimi plini (npr. z dioksinom) in trdimi delci, kar je zlasti bolnikom, starejšim osebam in dojenčkom povzročalo težave pri dihanju. Ognjeni zublji so požgali marsikatero brežino in uničili ali vsaj poškodovali vetrobranske pasove, ki ne ščitijo samo male divjadi, temveč tudi preprečujejo odnašanje rodovitne prsti, kjer se zadržujejo redke dvoživke in nevretenčarji. Ogenj je v dobri meri uničil mikroklimo, celo gnezdišča ptic in marsikateri lož poljskega zajca. **Požigalništvo je brezobzirno dejanje posameznikov (tudi lastnikov zemljišč), je zločin proti naravi.** Gre za ostanke neuke človekove miselnosti, ki sega v mlajšo kameno dobo ali neolitik. Zanj je bilo značilno, da sta se v tistem času pojavila poljedelstvo in živinoreja. Takrat je bila to nuja za preživetje človeka, zdaj pa je zločin brez primere. Ljudje, ki nepremišljeno kurijo v prosti naravi, med njimi se lahko znajdejo celo nekateri lovci, pozabljajo, da niso najpomembnejši ekonomski učinki zasebne lastnine. Zato se splešča boriti za čisto naravno okolje, ki je rešitev za našo prihodnost. Tudi za lov in lovske radosti!

Ne pozabimo, planet Zemlja je po mojem mnenju resnično radoživa, v širnem vesolju edinstvena kapljica, ki kipi v svoji življenjski radosti. Rastline, živali, ptice,

gozdovi, oceani, reke, potočki, jezera, livade, robovi gozdov, kraške jame in druge naravne danosti so naša raznolikost, ki pa smo jo žal pripeljali na rob njenega in lastnega propada zaradi lastnih zgrešenih pogledov in ravnanj. Z izničenjem raznovrstnosti življenja se bo voda ne le skalila, celo izginila bo v svoji čisti naravni obliki. Zaradi nje bodo v prihodnosti nastale vojne svetovnih razsežnosti. Zastrupljen zrak bo uničil rastline, posledično spremenil podnebje in druga živa bitja. Zaradi onesnažene zemlje bodo izginile rastline in za njimi živali – naposled prav tako človek, ki je s svojimi genialnimi iznajdbami, zlasti izumi in orožjem za vojskovanje, pripeljal pod vprašaj tudi lastni obstoj. Zato biotska raznovrstnost (beri pestrost) na našem planetu nudi ozaveščenim tudi lepoto duha.

Slovenija je obdarjena s čudovito in raznoliko pokrajino, imamo gorski svet, srednjegorski in gričevnat svet, lepoto nižinske pokrajine in obal morja, obrežja rek in drugih vodotokov ter mokrišča. Vse to lahko uniči le nekaj nepremišljenih dejanj. Zato zgolj akcije *Očistimo Slovenijo* ne zadoščajo. **Skrb za čisto naravno okolje je in**

nam mora biti neprekinjena stalna naloga! Nikakor ne razumem ljudi, ki uničujejo naravno okolje. Tudi s kurjenjem, ki ga sovražim in preziram; to je neodgovorno dejanje posameznikov. A čudim se tudi mačehovskemu odnosu oseb, ki ne ukrepajo, čeprav so zadolžene in plačane za varovanje naravnega okolja in ukrepanje zoper kršilce, zlasti požigalce. Inšpekcijske službe bi morale tudi same kaj storiti proti kršilec na terenu (natanko se ve, kdaj in kje se pojavljajo kršitve) in ne bi smele le čakati zgolj na prijave, po katerih pa tudi ni učinkovitih sprememb! Obstajajo številni predpisi s kaznimi, pa se zdi, da nihče ne jemlje stvari resno. Menim, da lahko lovke in lovci s svojo neuničljivo voljo in marljivim, zlasti pa potrpežljivim delom veliko prispevamo za ohranitev naravnega okolja. Vsak upravitelj lovišča, vsaka lovška družina mora imeti dobro organizirano **lovskočuvarjsko službo**, ki v sodelovanju s pristojnimi inšpektorji in policijo lahko prepreči ter sankcionira marsikatero nedovoljeno požiganje v prosti naravi. Prepričan sem, da so zelo nevarni požari, ki jih ljudje netijo med svojimi

opravili v gozdovih, na njihovih obronkih in travniških površinah. Večkrat se je v sušnem obdobju kljub ostrim opozorilom in prepovedi kurjenja v naravi že zgodilo, da je iskra preskočila in je ogenj neukrotljivo zajel suho listje in podrast. Nastal je gozdni požar, ki ga tudi več gasilcev ni uspelo pogasiti. Upravitelje lovišč pozivam, naj še posebno konec marca in v začetku aprila organizirano nadzirajo spomladanska kurjenja suhljadi v naravi in ukrepajo po poprej pripravljenem načrtu in v dogovoru s pristojnimi službami, ki morajo ukrepati po zakonu.

Toda preprečevanje kurjenja v prosti naravi ni pomembno samo spomladi, ko se pokrajina najbolj zavije v sive oblake dima, nevarni so tudi požigi suhe krompirjeveke poleti, pa tudi vej in drugih gorljivih stvari v naših šumečih gozdovih ob jesenskih sečnjah. Ogenj in dim škodita ljudem in divjadi. Naj sklenem z mislijo bolivijskega podpredsednika **Alvara Garcie Linera, ki je izjavil:** »Zemlja je mati vsega in vseh.« Negujmo in čuvajmo jo, lov pa naj ostane vsem nam v veselje in dobro počutje.

Matija Avbar
Novo mesto

Lovec, alkohol in orožje

(Lovec, 1/2012, str. 16; 3/2012, str. 123)

S prispevkom *Lovec, alkohol in orožje*, ki je nastal še v času veljavnosti stare zakonodaje, nisem imel namena, da bi koga izzival. Želel sem le, da se lovci in lovci seznanijo s problemom alkohola pri nošenju in prenašanju lovskega orožja,

ki sem ga obdelal z namenom dobre prakse. Moja iskrena želja je, da v lovski praksi iz razlogov nevednosti in nepoučenosti ne bi bilo nepotrebnih postopkov, ki jih v svojem članku niti nisem načeljal v pravnem pogledu. Ker *Zakon o orožju* (ZOro-1) pri

izrazu *trezen* nima ovrednotenih količin alkohola v krvi, sem za primerjavo uporabil primerljive določbe novega *Zakona o pravilih cestnega prometa* (ZPrCP). O tem, kakšne so razlage zakonov in ali jih pravilno razumem, ne bom razpravljaj. Upam pa, da nihče ne bo nasedel tezi, da pešec ne odgovarja kot udeleženec v prometu (z orožjem ali brez) oziroma, da je nadzor lovcev in njihovega orožja na zbornih mestih nezakonit. Država ima vsa

pooblastila, da izvaja nadzor in ukrepa na področju javnega prometa, javnega reda in miru ter nadzora orožja in orožnih listin, pri čemer je splošno znano, da neznanje ne opravičuje nezakonitih ravnanj (*ignorantia iuris nocet*). Moja dognanja, da posameznik ne sme nositi ali prenašati orožja, kadar je pod vplivom alkohola ali mamil oziroma v takšnem psihičnem stanju, da očitno ni več zanesljiv, so potrjena.

Bojan Avbar

Lovski rogisti v Sloveniji

Pisana beseda ostane, ustno izročilo pa se pozabi ali se (kar je še bolj žalostno) mnogokrat hote ali nehoti tudi prireja ali celo potvarja. V svoji obsežni lovski literaturi in arhivu imam nešteto člankov in brošur s Srečanj slovenskih lovskega pevskih zborov in rogistov, njihovih obletnic, izvirnih zapiskov o ustanavljanju skupin rogistov, o tečajih itn. Kronika o delu Zasavskih rogistov je prava zakladnica mnogih doživetij na njihovih (več kot) 1.800 nastopih. Menim, da je prav, da ostane v kratki strnjeni obliki zapisano, kar ni bilo še nikoli.

Kultura je, kadar se narod v svojo zgodovino vključuje z ustvarjanjem. Tega smo se že davno zavedeli tudi lovci z ustanavljanjem *Foto kluba Diana* (tudi tam sem bil soustanovni član), likovnim ustvarjanjem, pisano besedo in vse številnejšim ustanavljanjem lovskega pevskih zborov in skoraj sočasno tudi skupin rogistov.

O lovski glasbi in lovskega rogu sem napisal že veliko. Pravzaprav so bili moji skoraj vsi članki na to temo. Tudi o nastanku in razvoju lovskega roga skozi tisočletja, ki je bil ob bobnu tudi prvi pripomoček za nastanek prvine glasbe. Precej tega

vodenja sem črpal iz člankov, plošč in knjig, ki mi jih je iz »lovskih« dežel Evrope prinašal in podarjal lovski prijatelj **Veljko Varičak**.

Pred stoletji, ko so tak rog začeli uporabljati na primer na lovih, niso poznali zakonov zvoka, akustike. Trobilec je le spretno s tresenjem ustnic iz roga spravil ton ali dva. Sporazumevali so se na daljavo (temu je bil ta signalni rog namenjen) le z dolžino in številom bolj ali manj enakih tonov. Več po višini različnih tonov so znali in zmogli iz roga izvesti šele po odkritju in obdelavi kovine. Takšne (kovinske) rogove so v Evropi začeli uporabljati v Franciji in belgijskih Ardenih (sv. Hubert), pozneje so manjše in s tem priročne rogove izdelovali in uporabljali Nemci. S takimi rogovi, imenovanimi po izumitelju knezu Plessu, so leta 1972 pri nas prvič zaigrali štirje **Prekmurski rogisti** pod vodstvom prof. **Jožeta Grleca**. Vedno sem pisal in tudi v televizijskih ali radijskih oddajah omenjal, da so Prekmurci zaorali ledino, a to je bil le prvi nastop skupine z melodijo v akordih (nemški »Pozdrav«) in niso imeli (tudi zaradi krajevene oddaljenosti) neposrednega večjega vpliva na ustanavljanje dru-

gih skupin rogistov v Sloveniji. Tako mi je leta 1977 po eni od radijskih reportaž njihov dolgoletni kronist **Feri Porredoš** med drugim napisal: »... V Sloveniji noben drug zbor rogistov ne more doseči to, kar si dosegeš ti s svojimi rogisti. Mi v Prekmurju lahko le sanjamo o čem takem! ...« Grlec se je podpisoval kot »ustanovitelj lovskega rogistov v Sloveniji«, a je bilo resnici na ljubo teh »ustanoviteljev« v Sloveniji kar nekaj. Lahko ustanoviš le skupino rogistov, rogist pa lahko narediš, ustvariš, naučiš ...

V Sloveniji so bili posamezni rogisti prisotni že kmalu po vojni, saj je k nam prvi nemški rog prinesel legendarni **Miloš Kelih** z Lesc. V LD Litija je na tak lovski rog že mnogo pred Prekmurskimi rogisti trobil **Franci Kralj**, ob **Mirku Grozniku** (ob Namestnikih) eden prvih Zasavskih rogistov. Pred skoraj petdesetimi leti mi je tak rog prinesel iz Nemčije prijatelj »gastarbajter«. Pvi rogovi so bili večinoma še brez uglaševalnega nastavka (cevke), saj niso bili namenjeni skupinskemu igranju. Tudi o bakrenih »rogovih« lijakaste oblike, ki jih je po vojni uvozila LZS za posamezne območne

LZ, sem že pisal v Lovcu. Znani koroški partizan **Karel Prušnik - Gašper**, ustanovitelj in dolgoletni predsednik slovenskega Kluba prijateljev lova v Celovcu, in njegov zet **Toni Haderlap** sta mi pomagala pri nabavi in »švercanju« lovskega roga iz Avstrije in leta 1974 sva s sinom **Vasjo** ustanovila **Zasavske rogist** po vzoru avstrijskih rogistov iz Feldkirchna (Trg). Kmalu sem nabavil še veliki (»parforsni«) rog v enaki B-intonaciji, drugega je kupil **Franci Kralj** svoji hčerki **Milojki** (zdaj je moja snaha in mama kar treh mladih rogistov) in nadaljevali smo svojo, o nikogar odvisno pot večglasnega muziciranja. Z »barvanjem« osnovne melodije z oktavo nižjimi žametnimi toni velikih rogov. Pozneje smo nabavili tudi velike rogove v »Es« uglasitvi s kvartnim ventilom (odvodom), vendar z njimi vsaj na srečanjih nismo nastopali. Menimo, da ventil nekako ne more več predstavljati prvine in s tem lovske glasbe in naj bo slovenski lovski rog v B-uglasitvi. So pa s takimi rogovi (B+Es) pri nas prvi nastopili štirje Prekmurski rogisti, in sicer leta 1981 v Bistri na 8. Srečanju SLP in rogistov. Prekmurci so bili od leta 1977, ko je bilo 4. Srečanje

Triglasna žalostinka s tremi rogovi...

v Sodražici, med pevci edini sodelujoči rogisti na srečanjih. Dokler se niso kot enkratni preblistali leta 1979 v Vipavi pojavili **Belokranjski rogisti** in **Rogisti z Mute**. Pozneje jih dolgo ni bilo več slišati, dandanes pa vztrajajo le še slednji. Tudi njim in njihovem vodji **Andreju Pungartniku** sem na Muti pomagal z nasveti in notami pri oživiljanju leta 1991, da so se vrnil na 18. Srečanje, ki je bilo v Klani. Leta 1985 so se na 12. Srečanje v Dekane vrnil tudi Belokranjski rogisti. Kar štiri leta so z malimi rogovi »zažigali« štiri mladi nadebudneži, dokler jih je **Brane Podgornik** še lahko motiviral. **Zasavski rogisti** smo vztrajno sodelovali od 7. Srečanja leta 1980 pa vse do 33. Srečanja leta 2006 v Metliki. Vsa leta smo imeli vodilno kakovostno in organizacijsko vlogo.

Leto 1982 je bilo leto, ko sem pomagal pri ustanavljanju kar nekaj novih skupin rogistov. Na Vransko sem hodil z nasveti in notnim gradivom k **Savinjskim rogištom**. Pobudniku **Golavšku** so se pridružili **Križnik**, **Sladič**, **Šolinc** in s še nekaterimi zanesenjaki smo uspeli. Z

Vranskega sva se s popoldanskimi vaj z ženo, na pobudo **Mirka Kacjana**, vozila še v Hoče, kjer sem **Francu Frasu** pomagal pri ustanavljanju in učenju **Pohorskih rogistov**. V njegovi garaži so nastajale prve »melodije«, tremo pred prvim nastopom na 9. Srečanju v Murski Soboti pa sta jim na velike rogove pomagala pregnati naša Milojka in Vasja. Obe skupini sta še vedno aktivni, a so žal začeli s prirejanjem raznih »narodnih«, ki z lovstvom, lovskim rogom in srečanju lovskih rogistov nimajo nobene povezave. Na tem srečanju so se pojavili **Prleški rogisti** z **Andrejem Rugoletom**.

Takrat so začeli s skupinskim igranjem tudi **Celjski rogisti**. Na pobudo **Slavka Podplatana** in **Slavka Kovarja** sem jim pomagal z notami in nasveti. Kar nekaj skladb so osvojili in njihov prvi nastop je bil veličasten za takrat še nerazvajeno uho. Vodil jih je **Krešimir Špoljar**, ki je pozneje (1995) ustanovil **Dobovske rogist**e. Od devetih rogistov, ki so takrat igrali v že osvojeni zasedbi malih in velikih rogov, je bil do pred nedavnim aktiven le

še **Ferdinand Frece**, ki je še vedno neutrujen organizator. Zdaj skupina nastopa z rogovi B+Es in so ena redkih skupin, ki so se z vabilom na svojo obletnico spomnili svojih mentorjev Zasavskih rogistov.

Tega leta (1982) sem vodil tudi prvi tečaj za lovske rogist s 17 tečajniki na ZLD Ljubljana. Legendarna lovca **Lado Pohar** in **Ljuba Zadnik** sta bila glavna pobudnika tudi za drugi tečaj na tej ZLD leta 1988 s kar 24 tečajniki. Od vseh je zdaj aktiven le še **Gregor Rettinger**, na skupnih lovih pa kdaj zatrobi tri ali štiri tone še kateri od takratnih tečajnikov. To je bil tudi namen tečajev, da bi lovskemu rogu predvsem vrnil njegov praktičen, signalni namen.

Tečaj, ki sem ga leta 1983 organiziral v Zgoniku pri Trstu, ni obrodil sadov. Tudi leta 1988 v Mežici nisem uspel, da bi s »svojimi« rogisti na 15. Srečanju predstavljali Koroško. Zato pa sem istega leta pomagal pri začetkih še vedno prijetno uglasenih **Notranjskih rogistov**. Tudi takrat ne bi šlo brez pobud zanesenjakov in organizatorjev **Darija Zapuška**, **Petra Peč-**

nika in tajnika ZLD Notranjske **Janeza Stržaja**. **Franci Albreht** je prevzel odgovorno nalogo glasbenega vodenja skupine in pod njegovo dolgoletno taktirko in z mnogimi lepimi in izvirnimi melodijami njihovega rogist **Milivoja Matkoviča - Cane**ta skupina niza nastop za nastopom. Takrat so v Mežici prvič na Srečanjih nastopili tudi **Gorenjski rogisti**, ki so se po nekaj letih razšli. Pozneje (1991) so nekateri člani z Gregorjem Rettingerjem ustanovili kakovostne **Domžalske rogist**e, stalne osvajalce »zlatih rogov« na mednarodnih tekmovanjih.

Marca 1989 sva z Vasjo pomagala **Slavku** in **Janezu Posegi** pri ustanavljanju **Postojnskih rogistov**. Zanimivo je, da sta idejo prinesla z Vranskega. Z njihovim trobentačem (žal že pokojnim) **Markom Koritnikom** so še isti mesec krstili rojstvo s prvim nastopom v Pivki.

Leto 1992 je leto prvega sodelovanja **Dolenjskih rogistov** na Srečanju. Kar nekaj let sva se s takratnim predsednikom ZLD Novo mesto **Janezom Bulcem** trudila za njihovo ustanovitev. Žal je tudi njihov dolgoletni vodja **Stane Jerman**, ki se je za lovski rog navdušil prav pri nastopu Zasavskih rogistov v Škocjanu, že preminul. So se pa (1995) nekateri rogisti s **Slavkom Setničarjem** »odcepili« in ustanovili **Žužemberške rogist**e.

Ob vseh mojih zanesenjaških željah razširiti lovski rog številčno in predvsem kakovostno, mi je bil v nenehno oporo in strokovno pomoč sin Vasja. Lovski rog sva uspela razširiti v Sloveniji in tudi na Hrvaškem. Hrvaški zanesenjaki **Matija Dorotić**, **Josip Brezni**, prof. **Franjo Reberšak** in še nekateri so obiskovali Zasavske rogist, poslušali in se učili. Prvi sestanek na LSH v Zagrebu leta 1992 so obrodili sad že leto pozneje v Brezovici - Novem Zagrebu z ustanovitvijo **Prvih hrvaških rogistov**. Deset novih rogov (šest malih, štiri velike), ki jih je dal puškarski kralj **Johan Fanzo**j na

moje »posredovanje Hrvaški lovski zvezi za celoletne oglase v Lovačkom vjesniku, smo Zasavski rogisti po svojem nastopu z njimi pustili v hotelu Interkontinental v Zagrebu (brez carine). Takrat lovski rogovi niso bili tako lahko dostopni kot dandanes. Spraviti jih je bilo treba čim ceneje čez mejo, kar je pomenilo – brez carine. Pri tem so mi pri nekaterih skupinah pomagali predvsem člani **Kluba prijateljev lova iz Celovca**, katerega častni član sem bil že tedaj. Tako smo se dogovorili, da so rogove kupili njihovi člani in jih prinesli kot svoje lovske »rekvizite« s seboj na lov. Tako so npr. v celjski in notranjski lovski zvezi (in še kje) v zameno za rogove dobili dogovorjeno število trofejnih odstrellov. *Volk sit, rogovi pa z našo pomočjo v Sloveniji in tudi na Hrvaškem.*

V Idrijo sem se leta 1993 vozil na pobudo vztrajnega **Jelka Volčine** in s privolitvijo virtuoza na trobenti (žal leta 2007 preminulega) **Ludvika Čibeja**, da bo skupino strokovno popeljal do kakovosti. Tako so bili ustanov-

ljeni **Idrijski rogisti**, ki so istega leta že nastopili na 20. Srečanju v Globokem. Takrat so se na srečanju prvič pojavili tudi **Rogisti LD Križevci** z vodjem **Mirkom Hericem**. Naslednje leto so prvič sodelovali na Srečanju v Boljuncu pri Trstu skoraj poklicni **Štajerski rogisti** z velikimi rogovi v B+Es in v značilnih »francoskih« krojih. Štajerske rogiste je organizacijsko vedno vodil nekdanji soustanovni član Celjskih rogistov **Viktor Kovač**.

Moje in Vasjevo delo (in vse pogosteje tudi že vnuka **Gašperja**) se je na željo mnogih iskrenih zanesenjakov nadaljevalo, čeprav smo po Srečanju v Metliki naleteli na nerazumevanje naših želja po kakovostnem izvajanju naših skromnih petih tonov. Samo toliko jih namreč za povprečnega rogista obsega naravna lestvica lovskega roga v B. Od nekdanj sem na Srečanjih »dirigiral« skupnemu zboru sodelujočih rogistov. Mnoge melodije so se ponavljale iz leta v leto. Želel sem, da vsaj te, ob prisotnosti mnogih pomembnih gostov, zadonijo všečno, slavnostno,

ganljivo in predvsem brez napak. Gotovo pa so bile moje »zahteve« povezane z nekaterimi pogoji. Prvi je bil igranje na pamet! Le tako rogisti lahko spremljajo dirigentove gibe in ne »bulijo« v note. Moj moto je bil vedno: **Rogist naj ima note v glavi in ne glavo v notah!** Nikoli nisem razumel, da se rogisti, ki hodijo na razna tekmovanja, vse melodije, ki jih predpiše organizator in so vedno nove, naučijo na pamet in jih tudi drugače »izpilijo«, na naših Srečanjih pa je zdaj vse dobro, samo da sodelujemo! Ko gledam in poslušam posnetek z zadnjega Srečanja v Trstu, se zavedam, da skupnih melodij ne bomo nikoli zaigrali kakovostno, uglašeno. Kar jezen sem bil, da so moja »skupno« melodijo *Pozdrav lovini* rogisti zatrobili tako nekakovostno in jih je dirigent za tako razglašeno »skropucalo« še (hinavsko) pohvalil!

Te prireditve so ob velikih stroških in nesebičnem trudu redkih zanesenjakov postale same sebi namen. Kot je postal Pevski tabor v Stični, kjer polovica sodelujočih

niti ne zna vseh besedil in se sebično zanašajo na druge. Tako kot niti polovica slovenskih lovcev ne bere Lovca in zato ni strahu, da bi se razvili še kako potrebna polemika, razprava, predlog sprememb, česar se nekateri celo bojijo ...

Kako do kakovostnega igranja na lovski rog? Z igranjem v zasedbah, kjer vsak glas v melodiji predstavlja en sam rog. Kako je lahko melodija lepa, ganljiva ali prešerno vesela, enoglasna samo z enim rogom, dvoglasna z dvema, triglasna s tremi in največ štiriglasna s štirimi, smo Zasavski rogisti že dokazali in še dokazujemo. Največja nevočja se pojavljajo prav pri številčnejših skupinah, kjer niti isti toni niso uglašeni, kaj šele različni glasovi med seboj. In manjše zasedbe so navsezadnje tudi (posebno v teh časih) mnogo cenejše. Sploh pa lovski rog ni orkestralni instrument. S samo petimi toni (v B!) je izrazito fanfarni, signalni rog. Zato naj bodo melodije kratke, saj se s ponavljanjem tonov in redkih akordov pri poslušalcih izgublja zanimanje za poslušanje.

Dane Namestnik - Vicarius

Kaj so pokazale raziskave genetske raznolikosti divjega petelina v Sloveniji in na Balkanu?

Opravljenе so bile tudi primerjave populacij z območja Alp, Dinaridov in Rodopskega masiva ter ocenjen pomen JV Evrope za razvoj vrste

Na Gozdarskem inštitutu Slovenije (GIS) smo v letih 2008–2011 opravili obsežno analizo genetske raznolikosti in diferenciacije (razlikovanja) divjega petelina (*Tetrao urogallus* L.) v Sloveniji in na Balkanu. Vzorčenje divjega petelina, ki je zaradi svojega načina življenja in pogosto težke dostopnosti terena, ki ga poseljuje, zelo težavno in zahtevno, ne bi bilo mogoče brez prostovoljnega dela številnih posameznikov in organizacij, ki jih navajamo v zahvali na koncu tega prispevka. Genetske analize so bile v celoti opravljene v laboratoriju Oddelka za gozdno fiziologijo in genetiko GIS.

Divji petelin je vrsta gozdnih (kocnogih) kur, ki živi v presvetljenih severnih (borealnih) gozdnih ali v zmernih gozdnih na visokih nadmorskih višinah

na območju Evrazije. Območje razširjenosti divjega petelina lahko glede na svojevrstne značilnosti ločimo na: (i) sklenjene, t. j. med seboj dobro povezane habitate v obsežnih prostranstvih borealnih gozdov v Skandinaviji in od SZ Rusije vzdolž severne Azije do V Sibirije (ii), višinske gozdne habitate v gorskih verigah zmerne pasu Evrazije, ki pa so značilno razdrobljeni na med seboj slabo povezane habitatne krpe. Divji petelin je v Evropi zaradi posegov v njegov življenjski prostor in spreminjanja habitatov v večini gorskega območja razširjenosti ogrožena vrsta. V območju gozdnih habitatov velja za krovno indikatorsko vrsto oz. za kazalnika ohranjenih habitatnih sestavov starih iglastih in mešanih gozdov.

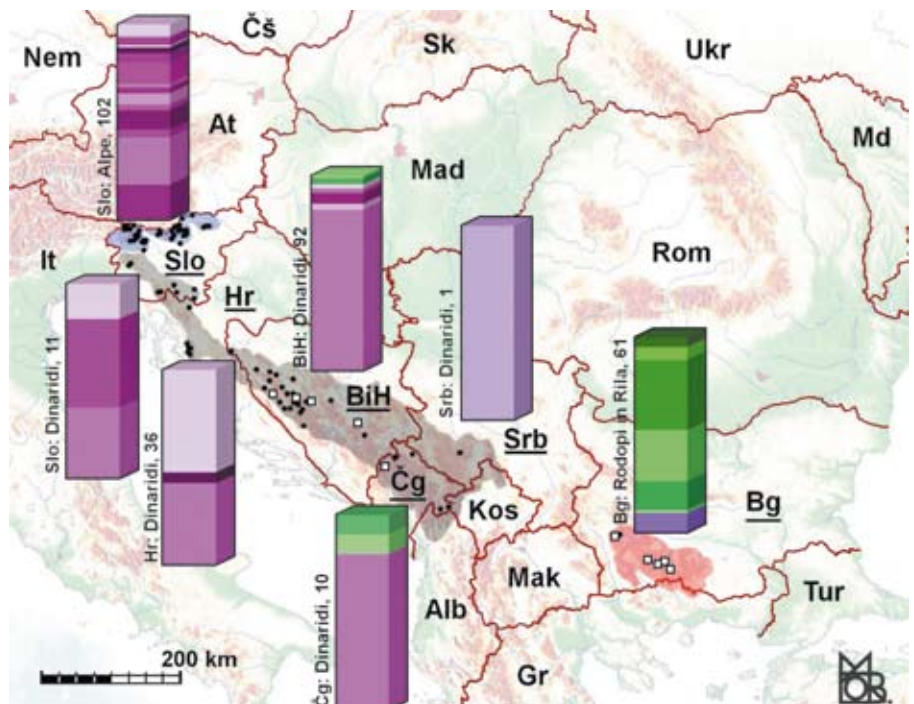
Raziskave genetskih razlik populacij

divjega petelina v Evraziji so razkrile obstoj dveh genetsko prepoznavnih linij: *južne* in *borealne* genetske linije (slednji bomo v nadaljevanju rekli *severna genetska linija*). Severna genetska linija je izrazito prevladujoča (skupno število živali je ocenjeno na približno 5.000.000) in poseljuje veliko večino zdajšnjega obsežnega območja razširjenosti (areala) divjega petelina. Nasprotno pa so primerke južne linije (skupno število osebkov ocenjeno na manj kot 10.000) evidentirali le na dveh omejenih predelih na skrajnem južnem robu območja razširjenosti, t. j. na Iberskem polotoku (Kantabrijsko gorovje v SZ Španiji in Pireneji v Španiji, Franciji in Andori) in na območju Balkana in J Karpatov.

Raziskava genetske raznolikosti (pestrosti) divjega petelina v JV Evropi, ki

smo jo opravili na GIS, je zajela 319 genskih vzorcev (iztrebki, peresa, druga tkiva, iz katerih je mogoče izolirati uporabne vzorce DNK), obsegajo večino območja razširjenosti te vrste na Balkanu — v Dinaridih (Slovenija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Črna gora in Srbija), na območju Bolgarije v Rodopskem gorovju in pogorju Rila ter na območju Južnih Alp v Sloveniji. Analiza genetskega zapisa mitohondrijske DNK divjega petelina je pokazala, da slovensko alpsko populacijo divjega petelina sestavlja izključno severna genetska linija, dinarska populacija pa je sestavljena iz obeh genetskih linij, vendar s 96 % prevlado severne linije. V Bolgariji pa prevladuje južna genetska linija divjega petelina (Slika 1). Zato je bilo bolgarsko hribovje v raziskavi opredeljeno kot središčno populacijsko območje za južno linijo na Balkanu, medtem ko je Dinarsko gorstvo zahodno stičišče obeh omenjenih genetskih linij na Balkanu. Da v primeru divjega petelina delimo živali na dve genetski liniji, to ne sovpa da s klasičnimi taksonomskimi ravni (vrsta, podvrsta, rasa...), saj sta obe liniji prisotni pri več domnevnih podvrstah divjega petelina. Južna linija, ki je izrazito manj številčna in neprimer- no bolj ogrožena kot severna, je bila doslej potrjena pri štirih podvrstah divjega petelina: *T. urogallus cantabricus* v Kantabrijskem gorovju v SZ Španiji, *T. urogallus aquitanus* v Pirenejih ter podvrstah *T. urogallus major* in *T. urogallus rudolfi* na Balkanu in v J Karpatih.

Območje Balkana se kaže kot zatočišče divjega petelina med zadnjim obdobjem obsežnih poledenitev zadnje ledene dobe, ki se je končalo pred okrog 10.000 leti, in tako poudarja velik pomen območja za razumevanje razvoja in genetske pestrosti vrste. S primerjavo genskega zapisa med posameznimi populacijami je bilo ugotovljeno, da se bolgarska populacija divjega petelina genetsko izrazito razlikuje od dinarske in alpske populacije. Bolgarska populacija kaže značilnosti dolgoročno ustaljene populacije, dinarska in alpska pa značilnosti populacij, ki sta se zgodovinsko hitro povečevali. Rezultati podpirajo tezo, da je bolgarska populacija divjega petelina posebna »evolucijsko pomembna enota« in ostanek populacije, ki se je na tem območju ohranila med poledenitvami zadnje ledene dobe in da jo je treba obravnavati kot ohranitveno enoto izrednega pomena (podobno kot že obravnavajo populacijo v Kantabrijskem gorovju). Podobno avtorji razlagamo tudi prisotnost osebkov južne linije v Dinaridih, ki naj bi prav tako predstavljali ostanke »zatočiščne« populacije, ki pa jo je

Slika 1: Zemljevid lokacij vzorčenja divjega petelina (*Tetrao urogallus*) na Balkanu in v slovenskih Alpah s stolpčnimi diagrami genetske sestave po vzorčenih državah in gorskih verigah. Slovenske Alpe so senčene modro, Dinaridi sivo, pogorje Rodopi – Rila – Pirin pa rdeče. S črnimi točkami so označene lokacije, kjer so odkrili zgolj predstavnike severne genetske linije, z belimi kvadrati s črno obrobo pa lokacije, kjer so odkrili tudi ali samo predstavnike južne genetske linije. Vsak izmed 30 unikatnih genotipov, ki so jih odkrili v tej raziskavi, je predstavljen v stolpcnem diagramu s svojo barvo: severna genetska linija z vijoličnimi, južna genetska linija z zelenimi odtenki. S slike je razvidna prevlada severne genetske linije v Alpah in Dinaridih, prisotnost južne genetske linije v osrednjih in JV Dinaridih ter prevlada le-te v pogorju Rodopov in Rile. Prav tako je razvidna velika genotipska raznolikost slovenske alpske populacije, ki je največja od vseh treh populacij, analiziranih v tej raziskavi. Ob vsakem stolpcnem diagramu je zabeleženo: okrajšava države, gorovje in število analiziranih vzorcev. Alb: Albanija, At: Avstrija, BiH: Bosna in Hercegovina, Bg: Bolgarija, Čg: Črna gora, Čs: Češka, Gr: Grčija, Hr: Hrvaška, It: Italija, Kos: Kosovo, Mad: Madžarska, Mak: Makedonija, Md: Moldavija, Nem: Nemčija, Rom: Romunija, Sk: Slovaška, Slo: Slovenija, Srb: Srbija, Tur: Turčija, Ukr: Ukrajina. Okrajšave vzorčenih držav so podčrtane. (Grafika: Marko Bajc)

po koncu poledenitev večinoma izpodri- nila severna genetska linija. Edinstveni osebki (genotipi) južne linije v dinarski populaciji in velika genetska oddaljenost dinarske in bolgarske populacije kažejo, da sta bili obe populaciji ločeni že daljše časovno obdobje in da prisotnost južne linije v Dinarskem gorstvu ni rezultat nedavnih selitev ali ilegalnih izpustitev divjega petelina iz Bolgarije.

Nadalje analize evidentirajo obstoj dveh najbolj sorodnih predstavnikov se- verne in južne genetske linije, odkritih doslej, s poreklom iz istega geografskega predela/lokacije (Bolgarija). To naka- zuje možnost, da se je severna linija pravzaprav razvila iz južne linije divjega petelina na Balkanu oz. širše na območ- ju JV Evrope.

Rezultati raziskave genetske raznoli- kosti in diferenciacije divjega petelina smo predstavili v pomenu varstva vrste v območju raziskav. Rabo gozdov v pre- teklosti in razlike v značilnostih narav- nih habitatov v gorskih območjih smo obravnavali kot pomembne elemente pri razlagi opaženih razlik v genetski raz-

nolikosti in demografski zgodovini pro- učevanih populacij divjega petelina. Če- prav so se v preteklosti vse omenjene populacije divjega petelina številčno zmanjšale, je raziskava pokazala, da je populacija divjega petelina v Dinarskem gorstvu še posebno občutljiva za nadalj- nje številčno zmanjševanje. To lahko ne- gativno vpliva na dolgoživost (viabil- nost) populacije in končno tudi na pre- živetje populacije, ki ima zdaj značilno nižjo raven genetske raznolikosti kot sosednji populaciji v Alpah in Bolgariji. Zmanjšanje genetske raznolikosti je naj- verjetneje neposredna posledica izolaci- je in drobljenja habitatov dinarske popu- lacije divjega petelina.

Dodatno ogroženost za viabilnost (dol- goživost) divjega petelina v JV Evropi pomeni tudi izguba povezave alpske in dinarske populacije in s tem prekinje- no izmenjavo genetskega materiala. Po letu 1960 je prekinitev nastala na ob- močju Postojnskih vrat v Sloveniji. Za- radi prisotnosti obeh genetskih linij, zmanjšane genetske raznolikosti, geo- grafske izolacije, maloštevilčnosti in

vztrajnega zmanjševanja številčnosti bi bilo treba dinarsko populacijo divjega petelina obravnavati kot ohranitveno enoto s posebnim pomenom in visoko varstveno prednostjo. **Vse prihodnje strategije za ohranjanje divjega petelina, tudi morebitno reševanje oziroma povezovanje zdaj ločenih dinarske in alpske populacije, bi morale nujno upoštevati rezultate raziskave genetskega razlikovanja divjega petelina na območju JV Evrope.** Ob tem bi morali upoštevati obstoj dveh genetsko prepoznanih linij, njuno stikanje v Dinaridih in vse posebnosti ekologije linij in populacij v območju proučevanja.

Zapisano po izvirnem znanstvenem članku *Genetic differentiation of the Western Capercaillie highlights the importance of South-Eastern Europe for understanding the species phylogeography* (avtorji Marko Bajc, Miran Čas, Dalibor Ballian, Saša Kunovac, Goran Zubić, Marijan Grubešić, Petar Zhelev, Ladislav Paule, Tine Grebenc in Hojka Kraigher), objavljenem avgusta 2011 v reviji PLoS ONE 6(8): e23602. doi:10.1371/journal.pone.0023602 (dostopen na spletu: <http://www.plosone.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pone.0023602>.) in povzetem v Grouse News 42/2011 (avtorji Marko Bajc, Miran Čas, Tine Grebenc in Hojka Kraigher).

Marko Bajc, Miran Čas, Tine Grebenc in Hojka Kraigher

Prispevek je za spletno stran LZS v sodelovanju z avtorji v podobni obliki povzela Tina Drolc po prispevku, objavljenem v Grouse News, 42/2011.

Slovarček ključnih strokovnih izrazov:

borealen – Vezano na borealno oz. subarktično podnebje. To je podnebje, za katerega so značilne dolge in mrzle zime in kratka milejša poletja. Borealni podnebni pas je na splošno omejen na območja, ki ležijo severneje od 50 ° do 70 ° severne geografske širine. Vegetacijsko borealni podnebni pas zaznamuje borealen gozd ali tajga, v katerem med drevesnimi vrstami izrazito prevladujejo iglavci. Po Köppenovi razvrstitvi podnebja se podoben tip podnebja lokalno pojavlja tudi južneje, npr. na višjih nadmorskih višinah gorskih verig, kot so Alpe, Pireneji, Karpati ipd.

DNK – deoksiribonukleinska kislina. Biološka makromolekula, ki je nosilka genskega zapisa.

evolucijsko pomembna enota – Enota organizmov, ki ima zaradi ločene evolucijske zgodovine svojevrstne lastnosti, ki jo ločijo od preostalih sorodnih enot. Izraz se uporablja predvsem za enote pod nivojem vrste (podvrste, rase, populacije) za opredelitev tistih enot organizmov, ki zaradi svoje edinstvenosti terjajo posebne ukrepe z vidika upravljanja, zaščite in ohranjanja.

genotip – Celoten nabor genskega zapisa v organizmu. Pogosto (tudi v tem prispevku) se izraz uporablja ožje – vezano na analiziran odsek genskega materiala oz. posamezni gen. Vsi osebk, ki imajo enak genski zapis, pripadajo istemu genotipu.

ledena doba – Katero koli obdobje v geološki zgodovini Zemlje, ko so bili na njej stalni ledeni pokrovi. Znotraj ledene dobe razlikujemo poledenitvena obdobja, ko so se ledeni pokrovi izdatno povečali, in milejša obdobja med njimi. Zdaj smo v fazi enega izmed milejših obdobji zadnje ledene dobe, ki pa v nasprotju s splošnim prepričanjem še traja, saj so stalni ledeni pokrovi še vedno na obeh zemeljskih polih in gorskih ledenikih.

mitohondrij – Z membranama obdana struktura celic, v kateri potekajo procesi celičnega dihanja oz. oksidativnega metabolizma. Mitohondriji imajo svoj genski zapis – mitohondrijsko DNK –, ki je ločen od jedrne DNK in se deduje samo po materinski strani.

poledenitveno zatočišče – Območje, kjer so tudi med obsežnimi poledenitvami ledene dobe podnebne razmere omogočale rast zmerne vegetacije. Med zadnjim poledenitvenim vrhom, ki se je končal pred približno 10.000 leti, so bila v Evropi tri večja poledenitvena zatočišča: (i) na Iberskem polotoku, (ii) na J Apeninskega polotoka in (iii) na Balkanu.

viabilnost populacije – Zmožnost populacije, da preživi na dolgi rok in se izogne izumrtju.

Foto: Peter Čadež

ZAHVALA

Avtorji izvirnega prispevka smo se v objavljenih člankih posebej zahvalili za sodelovanje pri zbiranju vzorcev divjega petelina (cigar in peres) vsem slovenskim lovcem, Lovski zvezi Slovenije (LZS) in direktorju strokovnih služb LZS Srečku Žerjavu, odgovornemu uredniku revije Lovec Borisu Leskovicu, gozdarjem in Zavodu za gozdove Slovenije, pa tudi plačniku tega projekta s strani države (ARRS in MKGP). Vsem, ki so kakor koli prispevali k izvedbi predstavljene raziskave, se še enkrat iskreno zahvaljujemo.

Odnos prebivalcev Gorenjske do povečanja prisotnosti rjavega medveda

Ob zaključku študija na Višji šoli za gozdarstvo in lovstvo v Postojni sem s pomočjo mentorjev mag. **Iztoka Korena** in spec. **Mirana Hafnerja** pripravil diplomsko nalogo z naslovom Odnos prebivalcev Gorenjske do povečanja prisotnosti rjavega medveda (*Ursus arctos L.*). V svojem delu sem skušal ugotoviti, kakšne so težnje razširjanja rjavega medveda v Gorenjskem lovskoupravljalnem območju (LUO) od

leta 2001 do leta 2010 in kako se medved pojavlja na Gorenjskem v primerjavi z drugimi slovenskimi pokrajinami. Z anketo smo pridobili informacije, kaj ljudje splošno vedo o medvedu in njegovi prisotnosti na Gorenjskem ter v kolikšni meri so pripravljeni na sobivanje z njim.

Ugotovili smo, da se je v Gorenjskem LUO v jesenskem obdobju od leta 2001 do leta 2010 prisotnost in številčnost rjavega medveda večala, s tem pa se je večalo

tudi število škodnih dogodkov od leta 2002 do leta 2010 (*preglednica 1*), ki jih je povzročil medved. Najočitnejše je povečanje izplačanih odškodnin za škodo od medveda od leta 2006 do leta 2010.

Na podlagi dobljenih rezultatov smo sprejeli našo prvo hipotezo/trditev v diplomskem delu *Število medvedov se je v Gorenjskem LUO v zadnjih desetih letih povečalo*. Lahko potrdimo naraščajoč trend prisotnosti medveda za jesensko obdobje od

leta 2001 do leta 2010, enako velja tudi za število škodnih dogodkov od leta 2002 do 2010, ki jih je vedno več. Najbolj pa našo hipotezo potrdijo izplačana denarna sredstva (odškodnine) od leta 2006 do leta 2010 za škodo, ki jo je povzročil medved (*grafikon 1*), ki se zelo večja. Od leta 2006 do leta 2010 so namreč medvedi povzročili za 19.251 € škode. Največ je bilo v letu 2010, ko so medvedi v štirindvajsetih škodnih dogodkih

Preglednica 1: Število škodnih dogodkov, ki jih je povzročil medved na Gorenjskem od leta 2002 do leta 2010 (vir: ZGS)

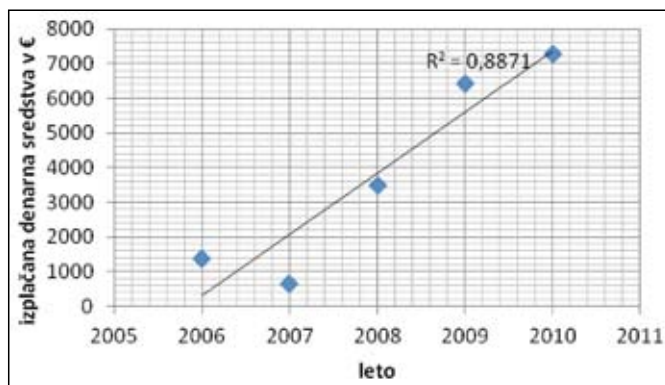
Leto	Število škodnih dogodkov	%
2002	5	0,05
2003	0	0,00
2004	5	0,05
2005	22	0,23
2006	7	0,07
2007	5	0,05
2008	16	0,17
2009	11	0,12
2010	24	0,25
Skupaj	95	1,00

na Gorenjskem povzročili za 7.291 € škode.

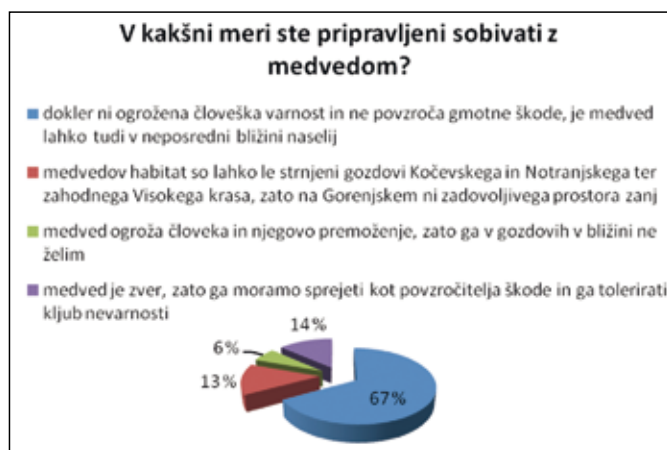
D. Marković (2002) v svojem diplomskem delu *Rjavi medved v Zgornjem Posočju* prav tako ugotavlja, da je v Zgornjem Posočju v zadnjih letih vse več medvedov ter da se večja števila napadov na domače živali. Ker je pašna živinoreja, še zlasti planinska paša, tradicionalna, že povzroča negativno in odklonilno stališče lokalnega prebivalstva – še zlasti živinorejcev – do varstva te živalske vrste. Na Gorenjskem po naših raziskavah zaenkrat še prevladujeta pozitiven odnos do medveda in dokajšnja pripravljenost na sobivanje z njim, saj je le 6 % anketiranih odgovorilo, da medveda ne želi v svoji bližini (grafikon 2).

Življenjski prostor posameznega medveda po navadi meri od 100 do 300 kvadratnih kilometrov, zato se posamezni medvedi gibljejo po Gorenjskem lovskoupravljavskem območju, pa tudi po drugih območjih. Ker sta Zgornje Posočje, ki ga je proučeval Marković (2002), in Gorenjsko LUO sosednji območji in kjer smo v obeh študijah prišli do rezultatov, ki prikazujejo povečanje prisotnosti medveda, lahko na podlagi ugotovitev sklepamo, da se je v severozahodnem delu Slovenije v zadnjih letih povečalo število rjavih medvedov in njihovih aktivnosti.

Z anketo smo izvedeli, da prebivalci Gorenjske na splošno malo vedo o medvedu in

Grafikon 1: Izplačana denarna sredstva za škodo, ki jo je povzročil medved, v evrih od leta 2006 do 2010 (vir: ZGS).

Grafikon 2: Pripravljenost prebivalcev Gorenjske na sobivanje z rjavim medvedom. Vir: lastna raziskava

Grafikon 3: Odgovori anketiranih na vprašanje: Kdo ureja upravljanje z medvedom? Vir: lastna raziskava; Kočar, 2010

Grafikon 4: Mnenje o pogostosti medveda na Gorenjskem (Vir: lastna raziskava; Kočar, 2010)

o medvedih na Gorenjskem, vendar so pripravljeni na sobivanje z njimi. Maja in junija leta 2010 smo naključno anketirali 200 ljudi s podeželja in urbanega okolja, vendar se pogled ljudi na medveda in njihovo poznavanje medvedovih navad in zakonodaje, ki ureja upravljanje z medvedom glede na njihovo prebivališče, ne razlikuje veliko. Našo drugo hipotezo/trditev: »Prebivalci s področja Gorenjskega lovskoupravljavskega območja se prisotnosti medveda zavedajo, vendar ne poznajo navad medveda in zakonodaje, ki ureja upravljanje z rjavim medvedom,« smo v prvi polovici zavrnili, saj se le 33 % prebivalcev Gorenjske zaveda, da so medvedi na Gorenjskem stalno prisotni (grafikon 4). Na podlagi rezultatov ankete pa smo sprejeli drugi del hipoteze, ki pravi, da »prebivalci ne poznajo navad medveda in zakonodaje, ki ureja upravljanje z rjavim medvedom«. Pravilno je odgovorilo, »da upravljanje z medvedom ureja Ministrstvo za okolje in prostor«, le 31 % vprašanih (grafikon 3).

Po našem mnenju bi bilo treba prebivalce Gorenjske pogosteje seznaniti in ozaveščati o prisotnosti medveda in njegovih navadah; ne le v primerih, ko je medved opazen v neposredni bližini urbanega okolja ali kadar naredi škodo.

Anketirani, ki živijo v neposredni bližini gozda, pa tudi ljudje iz urbanega okolja, so s približno v 80 % pripravljeni sprejeti medveda v svojo bližino, a le dokler medved ne povzroča škode oziroma so pripravljeni biti do njega strpni kljub škodi. Do medveda so največ strpnosti pokazali mladi ljudje obeh spolov, stari od 18 do 30 let, saj nihče izmed njih ni odgovoril, da medveda sploh ne želi v svoji bližini; kar 78 % izmed njih bi medveda sprejemalo tudi v bližini naselij, dokler ne bi ogrožal ljudi in povzročal gmotne škode.

Analizirali smo tudi odgovore ljudi na vprašanje, kaj zanje pomeni prisotnost med-

veda v naravi. Glede na izobrazbo anketiranih smo ugotovili, da za ljudi z višjo stopnjo izobrazbe prisotnost medveda v naravi pomeni večjo biotsko pestrost, hkrati pa se glede na stopnjo izobrazbe zmanjšuje odstotek ljudi, ki menijo, da medved v naravi pomeni tudi grožnjo človeški varnosti. Tako je kar 31 % anketiranih z opravljeno osnovno šolo odgovorilo, da medved zanje pomeni ogroženo človeško varnost. Tisti s srednjo šolo (24 %) so na enako vprašanje odgovorili, da medved ogroža človeško varnost, pri 17 % anketiranih z višjo, visoko ali univerzitetno izobrazbo pa prisotnost medveda v naravi prav tako pomeni ogroženo človeško varnost.

Z nižjo stopnjo izobrazbe se manjša odstotek ljudi, za katere medved pomeni večjo pestrost oziroma biotsko raznovrstnost v naravi. Odstotek anketiranih z opravljeno osnovno šolo, za katere medved pomeni večjo biodiverzitetno, je le 25 %, odstotek ljudi s srednješolsko izobrazbo, za katere medved pomeni

Čebelnjak, ki ga je poškodoval medved.

večjo pestrost, se poveča že na 42 %. Anketirani z višjo, visoko ali univerzitetno izobrazbo pa so z 58 % odgovorili, da medved v naravnem okolju zanje pomeni večjo biotsko pestrost. Čeprav za lju-

di z nižjo stopnjo izobrazbe pomeni medved večjo grožnjo človeški varnosti, pa so ljudje z višjo, visoko ali univerzitetno izobrazbo najmanj pripravljeni na sobivanje z medvedom.

Na koncu je ugotovitev podobna ugotovitvi **Miha Krofela** (2007) v njegovem članku in tudi ugotovitvam drugih raziskovalcev v mnogih drugih krajih, kjer velike zveri sobivajo s človekom. Krofel (2007) ugotavlja, da v ljudeh le malokatera živalska vrsta vzbuja toliko različnih čustev kot medved – od najglobljšega strahu do ljubečega sočutja. Medved, simbol vzornega materinstva in hkrati največje nevarnosti temačnih gozdov, s svojo karizmatičnostjo priteguje veliko pozornost pri lokalnem prebivalstvu pa tudi pri politikih in spektakularnih člankov željnih novinarjih. Čeprav le redki otroci odidejo v posteljo brez najljubšega plišastega medvedka, pa večina ljudi še vedno dokaj slabo pozna tega največjega predstavnika zveri pri nas in mu pogosto pripisuje izmišljene lastnosti. Le od človeka sta odvisna številčnost in preživetje medvedov v Sloveniji; tako bo tudi na Gorenjskem. Trenutno medveda varujejo razne direktive in konvencije, a na koncu sta usoda in obstoj medveda (še) vedno odvisna zgolj od politične odločitve in kot take pod vplivom podpore širše javnosti in s tem vseh prebivalcev Gorenjske. Upoštevajoč naravne razmere, ki so na Gorenjskem za medveda dokaj ugodne, lahko na podlagi rezultatov analize prisotnosti rjavega medveda in škodnih dogodkov, ki jih povzroči medved, lahko sklenemo, da je rjavi medved postal stalnica gorenjskih gozdov in da se bodo živali in tudi ljudje morali privaditi na sobivanje z njim.

Gregor Kočar

Viri:

G. Kočar, diplomsko delo: Odnos prebivalcev Gorenjske do povečanja prisotnosti rjavega medveda, Postojna 2011

D. Marković, diplomsko delo: Rjavi medved v Zgornjem Posočju, Ljubljana 2002.

GEA (M. Krofel) - <http://www.gea-on.net/clanek.asp?ID=1306> živalska zgodba: Mešana medvedja čustva (1. 7. 2011)

Poročila o prisotnosti rjavega medveda, ki jih je pripravil Miran Hafner, spec., univ. dipl. inž. gozd., vodja odseka za gozdne živali in lovstvo na OE Kranj.

Foto: J. Popež – Grča

Kaj je Janez Vajkard Valvasor pisal o divjadi in lovstvu v Slavi vojvodine Kranjske

(Nadaljevanje in konec)

7.

O gozdovih na Srednjem Kranjskem

Krim:

Khorim, Krim, je od daleč viden gozd na visokih gorah med Turjakom in Igom. Tudi tu je najti velike divjine. In kot večina drugih gozdov se ponša z bukvami, smrekami in jelkami kot zelenimi perjanicami, ki mu jih je nataknila narava. Po njem se sprehajajo jeleni, divji prašiči in medvedi.

Janez Vajkard Valvasor

Ložinski gozd:

Loschiner Wald, Ložinski gozd, leži na Kočevskem, v njem imajo prav tako pod bukvami in drugimi pogostimi drevesi svoja stanovanja medvedi, poleg druge rdeče in črne divjadi. Ko je šel blagopokojni knez Auersperg tu na lov, je v enem dnevu ustrelil osem medvedov; in potem je en sam medved zelo hudo poškodoval dvanaest Kočevarjev, ki so gonili divjad, od katerih sicer nobeden ni umrl. Ko pa se je medved spravil na trinajstega, ki se je pisal Bär (Medved), ga je, ravno ko je bil nad njim, ustrelil lovec.

Medvedica:

Gozd Medueza, Medvedica, ki je blizu Turjaka, goji vso mogočo divjad in je poln bukev. V tem gozdu Medvedica je skala Votel kamen (Noteukamen), ki ima na sredi luknjo, in skozi njo se plazijo ali hodijo ljudje, kadar jih boli hrbet, ter potem ozdravijo. Na pravem mestu bomo o tem povedali še dosti več.

Mokrški gozd:

Mokrižer Wald, Mokrški gozd blizu Iga, je velik in na daleč viden in tudi ima velike divjine. Pravijo, da je v tem gozdu skrito jezero, o čemer bo več

govorilo XLVII. poglavje. Tu rastejo bukke, smreke in jelke. Tu se sprehaja dosti jelenov, divjih prašičev in veliko medvedov; pa veliko perjadi, kot so mali petelini in podobno, ima tu svoja gnezda.

Petelinjek:

Petelinek, Petelinjek, od katerega Turjak ni dosti oddaljen, je kot velik gozd viden na daleč. Tudi ta nima majhnih divjin in njegovo drevje, bukke, smreke in jelke prav tako dajejo streho jelenom, divjim merjascem in medvedom, katerih zadnjih je tu zelo veliko, pa še vsej mogoči divji perjadi.

Podpečnik:

Podpeznik, Podpečnik, ki ni daleč od Petelinjeka, ima večinoma smreke in malo bukev, pod katerimi teka različna divjad.

Prestrana:

V gozdu Prestrana, velikem bukovem gozdu, tudi divjine niso manj obsežne, ima pa tudi veliko divjadi. Leži v hribovju med Čušperkom in Vrhkrko pri Ilovi gori in je zelo kamnit.

Veliki ribniški boršt:

Groß-Reifnizer Wald, (Uelike ribenske vvorst), Veliki ribniški boršt, stoji na veliki gori pri Ribnici. S svojimi smrekami in bukvami zaseda velik prostor. Po njegovih na daleč segajočih divjinah se sprehajajo medvedje, jeleni, srne in divji prašiči, po njem se spreletavajo mali petelini in druga divja perjad. Kot pravijo ljudje, naj bi tudi v tem gozdu bilo skrito jezero, na kar se bomo spet spomnili v XLVII. poglavju.

Rogatec:

Rogatez, Rogatec, prav tako pošilja korenine v visoko gorovje in v njegovih mogočnih divjinah domujejo jeleni, divji merjasci in tudi številni

medvedi, pa tudi mali petelini in razna druga perjad se zabavajo pod smrekami, jelkami in bukvami.

Slivniški gozd:

Schleinitzer Wald, Slivniški gozd, stoji na visokem hribu in ima poleg bukev tudi veliko leščevja; pa vendar tudi neznansko velike divjine; je na daleč viden in segajoč gozd, v katerem živi veliko operjene in neoperjene divjadi; zlasti veliko malih petelinov, jelenov, divjih prašičev in medvedov.

Zebunek:

Sebuneg se dviga visoko in je od daleč viden kot velik gozd. Bukve, smreke, jelke so ga vzele za svojega, divjine v njem pa so zelo obširne. Zato bo divji lovec tu našel jelene in divje prašiče in veliko število medvedov, pa bo lahko ustrelil poleg razne perjadi tudi veliko malih petelinov.

Černavec:

Po gozdu Schernauetz, ki raste blizu Ribnice v hribovju in sestoji iz bukev in smrek, se sprehajajo medvedi in srne.

Gorjanski boršt:

Uskhoken-Wald (Viskoskev-vorst), Uskoški boršt ali gozd na Gorjancih, se razteza kot vsi doslej opisani na visokem gorovju med rekama Kolpa in Krka in ima na več mestih velike divjine. V tem gozdu ne rastejo samo bukke, temveč tudi kostanji in skorži. Tudi za lov mu ničesar ne primanjkuje, divjad je zelo raznolika. Na nekaterih krajih pa pot skozi ta gozd ni prav varna zaradi uskokov, ki se tu včasih spreminjajo v zveri (ne po telesu, temveč po svojem početju). Predvsem takrat, kadar se v okolici bližajo žeganja, takrat zelo radi olajšajo nosače raznih bremen in druge obiskovalce žeganj za njihovo breme.

Na kratko iz tujega tiska ...

Avstralija: Zaradi močne in hitre rasti savanske trave, ki se je izjemno razširila in razbohotila po nižinah Avstralije, je ekolog s tasmanke univerze predlagal, da bi na to celino naselili slone in nosorože, ki bi s svojim načinom prehranjevanja omejili rast omenjenih trav. Kenguruji in razno avstralsko govedo, vključno z bivoli, namreč ne more več omejiti hitrorastoče sladke trave, ki je zrasla že previsoko za omenjene vrste. Doslej so se domačini borili proti prehitri rasti trave s požiganjem, kar pa je lahko smrtno nevarno tudi za ljudi. Dober in tragičen primer za to je t. i. »črni petek«, ko je v enem od tovrstnih požarov (februarja 2009) umrlo kar 173 ljudi. Ker so številne tujerodne vrste na avstralski celini že prinesle različne ekološke katastrofe, je omenjeni ekolog predlagal tudi več študij razvoja in nadzora številčnosti omenjenih vrst, pri čemer je med drugim načrtovano tudi zmanjšanje morebitne prevelike številčnosti z lovom.

(Jagen Weltweit Internet)

Nova Zelandija: Nacionalna stranka je začela z intenzivno akcijo, s katero bi v prihodnje prepovedali lov s pomočjo helikopterjev na površinah v državni lasti. Doslej so namreč v tej državi velikokrat lovili s pomočjo helikopterjev, in sicer pri zmanjševanju številčnosti nekaterih vrst in tudi pri visokogorskem lovu; tudi za potrebe lovnega turizma. Velikokrat so helikopterje uporabljali tudi za preganjanje divjadi v zeleno smer, kjer so jo potem pričakali lovci in jo uplenili. Tovrstni lov je nastal predvsem zaradi preveč številčnih populacij gamsa, tara in različnih vrst jelenov, ki so resna konkurenca predvsem tamkajšnji ovčjereji, zaradi česar te vrste praktično niso zavarovane. Ker v Novi Zelandiji praktično ni naravnih plenilcev omenjenih vrst rastlinojede divjadi, je tudi lovci z običajnimi metodami lova v izredno težavnih razmerah niso mogli zadovoljivo nadzorovati. Spremembe zakonodaje zagotovo ne bo pred letom 2013, ko je v načrtu tudi ustanovitev t. i. Sveta za divjad, ki bi zago-

V nekaterih delih Nemčije se občasno pojavljajo primeri okužbe divjih prašičev s klasično prašičjo kugo (KPK), zato bodo veterinarji s pomočjo lovcev opravili preventivno cepljenje s polaganjem vab s cepivom.

tavljal in usmerjal nadzorovano upravljanje s populacijami oz. divjadjo v državi.

(Jagen Weltweit Internet)

Nemčija: Pristojni zvezni kabinet je konec februarja predstavil program gradnje t. i. zelenih mostov za divjad za celotno državo. Zvezne dežele morajo zdaj po posebnih prioritetah pripraviti predloge za gradnjo 93 novih zelenih mostov. Na tak način naj bi vsaj nekoliko zmanjšali negativne učinke izolacije številnih živalskih vrst, pa tudi rastlinskih zaradi vse hitrejša gradnje cest, še zlasti avtocest. Tako bi omogočili ponovno prehajanje in izmenjavo genetskega materiala tudi pri redkih in ogroženih vrstah, kot sta ris in divja mačka. Na drugi strani, kar tudi ni zanemarljivo, se bo zmanjšala nevarnost naletov in nesreč z divjadjo.

(Deutsche Jagd Zeitung Internet)

Nemčija: Kako veliko delo, povezano tudi z velikimi stroški, je zajezitev oz. izkoreninjenje katere od bolezni med živalski vrstami, še zlasti, če je to povezano tudi z veliko ekonomsko škodo zaradi pojava takih

bolezni med domačimi živalmi, je pokazal primer klasične prašičje kuge (KPK). Primeri okužbe s klasično prašičjo kugo se občasno pojavljajo v nekaterih območjih Nemčije, zlasti v zahodnih zveznih deželah, kot je Rheinland – Pfalz. Ko so na ogroženih območjih omenjene zvezne dežele zadnji primer KPK ugotovili pred 31 meseci, letos nameravajo s pomočjo lovcev položiti še zadnji dve seriji vab s cepivom proti tej virusni bolezni. Tako so prvo serijo položili že konec februarja, naslednjo pa bodo konec marca. Vsakokrat bodo položili približno 78.000 vab, kar je okroglo 83.000 evrov na serijo. Skupni stroški zgolj polaganja vab kot enega izmed ukrepov izkoreninjenja KPK od leta 2002, ko so začeli s peroralno vakcinacijo divjih prašičev, v tej zvezni deželi znašajo 9,6 milijona evrov, v kar pa nikakor ni všteta gospodarska škoda, ki je nastala zaradi številnih omejitev pri reji in prodaji domačih prašičev s tega območja in izvajanja drugih predpisanih ukrepov. Skupni stroški vseh ukrepov boja proti klasični prašičji kugi v omenjenem obdobju so ocenjeni na več kot 21,6 milijona evrov.

(Wild und Hund Internet)

Nemčija: V lovskem letu 2010/11 je bila škoda od divjadi v zvezni deželi Brandenburg ocenjena na 2,7 milijona evrov, kar je približno 100.000 evrov več kot leto poprej. Od tega je škode na kmetijskih površinah 1,5 milijona evrov, preostanek, torej 1,2 milijona evrov, pa je škode v gozdovih. Za primerjavo zapišimo, da je zvezna dežela Brandenburg velika 29.479 km² (Slovenija 20.273 km²) in ima 2,559 milijona prebivalcev (Slovenija približno 2,041 milijona). Ob tem velja še omeniti, da so v omenjenem lovskem letu v tej zvezni deželi uplenili 164.334 živali, ki jo opredeljujejo kot divjad, ki povzroča škodo – Schalenwild (srnjad, jelenjad, damjak, muflon in divji prašič).

(Deutsche Jagd Zeitung Internet)

Češka: Še nekaj podatkov iz lovske statistike za to državo – v lovskem letu 2010/11 je bilo v tej državi 5.747 lovskih revirjev in 93.343 imetnikov lovskih izkaznic. Lovna površina je obsegala 96.454 ha, povprečna površina lovskega revirja pa 1.195 ha. V tej državi je registriranih 190 obor z divjadjo in 287 fazanerij. Uplenjene je bilo 21.820 jelenjadi, 120.206 srnjadi, 15.224 damjakov, 11.051 sika jelenjadi, 9.118 muflonov in 144.305 divjih prašičev.

(Jagen Weltweit, 1/2012)

Nemčija: Na kratko še nekaj podatkov iz raziskav volkov med letoma 2009 do 2011 v tej državi. S telemetričnimi ovraticami označeni volkovi so na dan pretekli tudi več kot 70 km. Mlad samec, ki je pri starosti 12 mesecev zapustil trop/krdelo, je v približno dveh mesecih prehodil 1.550 km in prišel v Belorusijo. Na drugi strani pa je mlada dveletna označena volkulja še vedno živela v starševskem tropu. Velikost teritorijev posameznih tropov je bila od 49 do 375 km², povprečno pa 172 km².

(Jagen Weltweit, 1/2012)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Rakunasti pes (*Nyctereutes procyonides*) je domoroden na Daljnem vzhodu.

Foto: Foto Spring MB

Rakun (*Procyon lotor*) je zver severnoameriškega izvora, ki tudi dobro pleza.

Spretna lovca ali vsejeda nabiralca?

Razširjanje rakuna in rakunastega psa

Tanja Duscher, dipl. biologinja z Raziskovalnega inštituta za prostoživeče živali in ekologijo veterinarske univerze na Dunaju, je v avstrijski reviji *Widwerk*, 2/2012, objavila članek z naslovom *Rakun in rakunasti pes: kaj nas čaka? Ker v Avstriji že tri leta poteka poseben projekt o obeh novih invazijskih tujerodnih vrstah zveri, ki sta zavzeli že dobršen del avstrijskih lovišč, in ker razširitev obeh vrst po naravni poti v bližnji prihodnosti pričakujemo tudi v Sloveniji, je prav, da se seznanimo z ugotovitvami iz sosednje Avstrije. O obeh vrstah je v Lovcu pisal tudi mag. Janko Mehle (glej Lovec, 3/2004, str. 133 in 7-8/2005, str. 249), zabeležili pa smo tudi že primera odstrela rakunastega psa v LD Gabrk - Divača (1980) in LD Petišovci (2004).*

Tujerodni vrsti zveri, rakun in rakunasti pes, se v Avstriji vztrajno širita. Raziskovalka piše, kaj lahko pričakujemo ob večanju in širjenju njunih populacij. Njene ugotovitve predstavljamo tudi našim bralcem.

Uredništvo - B. L.

V sosednji Avstriji sta oba plenilca lovni vrsti divjadi. Rakun (*Procyon lotor*) in rakunasti pes ali enok (*Nyctereutes procyonides*) sta v Evropi razglašena in uvrščena na spiske **tujerodnih vrst** kot **potencialno invazivni vrsti**.

Torej izhajamo iz predpostavke, da bi nam lahko njuna razširitev v Slovenijo po vsej verjetnosti povzročila dokajšnje težave. Avtorica se je v svojem prispevku vprašala, kaj lahko dejansko pričakujemo ob predvidenem večanju njunih populacij in v svojem

prispevku poskušala predstaviti nova znanstvena odkritja in navedla podatke in opažanja iz drugih držav, ki jih je ta biološka invazija prav tako prizadela.

Rakun in rakunasti pes sta tako imenovana oportunistična jedca - generalista; torej vsejeda vsega tistega, kar jima je splošno ponujeno in česar je tudi največ. Za hrano stikata kot nabiralca, ki ujameta in použijeta veliko manjših živali (tudi žuželke), uživata pa tudi rastline in njihove dele. Zveri nista ravno spretna lovca, zato je njun vpliv na populacije morebitnega plena prej majhen kot običuten. Četudi nova plenilca v naših ekosistemih ravno ne zavračata fazanjih in jerebičjih gnezd, se kdaj pa kdaj lotita tudi kakšnega mladega poljskega zajca. Vendar lahko z zanesljivostjo zapišemo, da takšne hrane namensko tudi ne iščeta. V različnih evropskih študijah ni bilo mogoče najti ustrezne potrditve, da je mala divjad zato ogrožena, kot se pogosto napačno naveda. Drugačna pa so mnenja glede njunega vpliva na redke in ogrožene vrste plenjenih živali, še posebno, kadar se te zadržujejo skupaj, kot je to npr. pri dvoživkah, plazil-

cih in v določenem letnem času pri pticah, ki gnezdiijo v kolonijah. V naštetih primerih je veliko utemeljenih domnev in posameznih namigov na njun negativni plenilski vpliv. Tako se, npr., na rakunastega psa gleda kot na nevarnost prav na varstvenih območjih za droplje in v obalnih območjih s kolonijami gnezdišč redkih morskih ptic. V estonski raziskavi je bilo dokazano, da je rakunasti pes krivec za zmanjšanje lokalnega uspeha gnezdenja pri populacijah vodnih ptic. Nasprotno pa je finska študija dokazovala, da rakunasti pes nima omembe vrednega vpliva na tamkajšnje vodne ptice. Pri številnih preiskavah vsebine njegovega želodca v različnih delih Evrope so žal pogrešali zadostne testne količine vsebine živalskega dela, torej živali, ki bi bile lahko potencialno uplenjene na gnezdiščih. Zato zaenkrat ni mogoč splošni sklep glede vpliva rakunastega psa na številčnost vodnih ptic. Tudi o učinkih rakunastega psa na lokalne populacije dvoživk zaenkrat lahko le domnevamo. Sicer je dokazano, da so žabe in druge dvoživke povsem na vrhu jedilnika rakunastega psa, vendar pa še ni-

mamo raziskav glede dejanskega plenilskega vpliva

Za rakuna je znano, da v svoji domovini (Daljni vzhod) med drugim žre tudi vodne želve. Pri tem je eden redkih plenilcev, ki je lahko nevaren tudi odraslim želvam, saj je dovolj spreten, da lahko »razbije« tudi njihove trde oklepe. Tako se pojavlja domneva, da zaradi širitve rakuna v Evropi trpijo populacije že tako ogrožene in redke evropske močvirske sklednice (*Emys orbicularis*). V eni od še obstoječih reliktnih populacij močvirske sklednice na severovzhodu Nemčije se v zadnjih letih večja število najdb pokončanih in ranjenih živali, katerih poškodbe spominjajo na ugrize severnoameriškega rakuna – oprijemljivih dokazov pa do zdaj še nimajo. Kljub temu se v narodnem parku Donau-Auen bojijo, da bi enaka usoda doletela zadnje tamkaj živeče močvirske sklednice. Poleg tega je mogoče, da je spretni rakun, ki je dober plezalec, nevarnost tudi za redke vrste netopirjev, hudournikov ali drugih ptic, ki gnezdiijo v kolonijah, za kar za zdaj še nimajo dokazov. Vendar pa po drugi strani na posameznih območjih, kjer živi rakun, to zver obravnavajo skorajda že kot »koristno žival«; tako si v revirjih z gnezdišči velikih kormoranov ali z veliko populacijsko gostoto sivih čapelj marsikateri ribič želi še več teh naježenih »malih medvedkov«. Čeprav so priložnostno rakuna že opazili v gnezdiščih sivih čapelj (*Ardea cinerea*) in kormoranov (*Phalacrocorax carbo*), pa njegov plenilski vpliv na uspeh gnezdenja teh ptic znanstveno še ni bil dokazan.

Rakunasti pes in rakun kot značilna nabiralca ne pomenita bistvenega plenilskega pritiska (vpliva) na populacije domnevno plenjenih živali. Pri preostali številčnosti redkih in ogroženih živalskih vrst pa sta obe zveri lahko vseeno še dodatna težava v vsakodnevem boju za preživetje.

Rakunasti pes (enok) – <i>Nyctereutes procyonides</i>		
Velikost: Dolžina glava-trup: 50–75 cm Dolžina repa: 15–25 cm Masa: 5–10 kg	Odtis šap: dolžina 4–5 cm širina 5–6 cm	
Obarvanost kože: sivo rjavo meliran; temna obrazna maska, ki jo med očmi prekinjajo svetlejše barve; izraženi zalizci	Način premikanja: podobno kot pes; ne pleza	
	Paritev: od aprila do septembra	

Rakun – <i>Procyon lotor</i>		
Velikost: Dolžina glava-trup: 50–70 cm Dolžina repa: 25–35 cm Masa: 5–10 kg	Odtis šap: sprednje: dolžina 7 cm, širina 5 cm zadnje: dolžina 9 cm, širina 5 cm	
Obarvanost kože: sivo rjav; neprekinjena temna obrazna maska, ki je zgoraj in spodaj zelo razmejena; sivo-črno obročkast rep	Način premikanja: rahlo poskakujoča hoja; zna večje plezati	
	Paritev: od aprila do septembra (mogoča je tudi drugačna paritev)	

Tatova hrane in vsiljivca v brlogih?

Rakune je mogoče vedno pogosteje opaziti v gnezdiščih velikih ptic, npr. v tistih, ki pripadajo sovi. Pri letnem popisovanju gnezdišč sov (srednja Nemčija) je bilo v zadnjih letih mogoče ugotoviti kar nekaj »zasedb« dupel z novimi stanovanjci. Za ogroženo sovo bi bila izguba primernih gnezdišč lahko resen problem. Nasprotno pa ni bilo opaziti konkurence za počivališča in mesta za kotitev mladicev med rakunom in divjo mačko (*Felis sylvestris*), kar je bilo tudi znanstveno dokazano. Drugače kot domači plenilski sesalci si rakun išče plen največkrat s pomočjo otipa; zaradi takšnega, torej drugačnega načina iskanja hrane, pa je rivalstvo med obema vrstama prej kot ne malo verjetno.

Nasprotno pa je rakunasti pes zaradi podobnega načina življenja pogosto predstavljen kot tekmelec jazbecu (*Meles meles*) in lisici (*Vul-*

pes vulpes). Temu nasprotuje zdaj že 50-letna koeksistenca rakunastega psa in jazbeca na Finskem, kjer se je naseljenost obeh vrst povečala sočasno. Poleg tega je rakunasti pes znan kot »podnajemnik« v praznih, pa tudi naseljenih jazbinah – izrivanja torej ni. Bistveno dlje pa že velja predpostavka, da je tekmelec navadni lisici. Novejša znanstvena spoznanja pri obeh obravnavanih plenilskih sesalcih kažejo različno priljubljenost, kar zadeva habitate, in zgolj delno prekrivanje v sestavi njune prehrane. Tudi velik odstrel lisic v območjih z visoko gostoto rakunastega psa, npr. na severovzhodu Nemčije, v nobenem primeru ne kaže na izpodrivanje lisice. Tudi tu ostaja odstrel lisic kljub – ogromnemu povečanju odstrela rakunastega psa v 90-ih letih – stabilen.

Z rakunastim psom in rakunom se v loviščih sosednje Avstrije torej širita dodatna tujerodna plenilca, ki očitno lahko brez težav sobivata z domačimi plenilskimi sesalci.

Zoonoze – nevarnosti za človeka

Poleg nevarnosti za domače živalstvo pa se rakunu in rakunastemu psu pripisuje tudi vpliv na naše zdravje. Plenilska sesalca lahko dejansko prenašata bolezni in zajedavce, ki so nevarni tudi za nas, ljudi (zoonoze). Najbrž je najbolj nevarna bolezen, ki jo lahko prenašajo divje živali, steklina, zaradi katere po vsem svetu na leto umre več kot 55.000 ljudi (največ v Indiji). V Evropi velja za glavnega prenašalca stekline navadna lisica. Vendar je tudi rakunasti pes zelo dovzeten za virus stekline in njegov pomen – kot prenašalca te bolezni – se veča. Tako je bilo pri epidemiji, ki se je konec 80-ih pojavila na Finskem, izkazalo, da je bilo kar 70 % okuženih rakunastih psov. Glede na večanje njegove razširjenosti v Evropi je torej rakunasti pes glede ohranjanja okužbe s steklino podobna nevarnost kot lisica! Sicer velja sosednja Avstrija – zaradi regionalno opravljenih

akcij cepljenja – za območje brez stekline, vendar znanstvenica izraža mnenje, da bi v prihodnje pri nastavljanju vab s cepivom kazalo upoštevati tudi biologijo rakunastega psa. Rakun je v svoji domovini (Severni Ameriki) med živalskimi vrstami, ki najbolj obolevajo za steklino! Vendar v Evropi, vsaj doslej, ne igra nobene vloge v dogajanju glede stekline. Vzrok bi bil lahko predvsem v tem, da oboleli rakuni pogosto trpijo za motnjami v premikanju in se večinoma zavlečejo v svoje luknje, s tem pa komaj kdaj okužijo druge živalske vrste in ljudi. Tudi v ZDA in Kanadi je doslej znanih le nekaj primerov prenosa stekline z rakuna na človeka. Kljub temu pa nevarnosti steklih rakunov nikakor ne gre podcenjevati, svarijo ameriške oblasti. Rakuni namreč zelo radi sledijo kultiviranemu okolju in pogosto bivajo v neposredni bližini ljudi. Pri tem so razvili zgolj majhno plašnost in neredko pridejo v stik z našimi mačkami in psi.

Zaradi njegove težnje po zadrževanju v bližini ljudi je rakun lahko še eno zdravstveno tveganje: zaradi prenašanja rakunje gliste (*Baylisascaris procyonis*). Jajčeca tega zajedavca, ki jih izloči rakun, se lahko naprej razvijajo v človeškem telesu in povzročijo hude poškodbe osrednjega živčnega sistema, ki se včasih končajo celo s smrtjo. Tveganje okužbe je sicer relativno majhno, saj je treba zaužiti dokajšnjo količino jajčec, vendar pa so s tem zajedavcem v ZDA prizadeti predvsem majhni otroci, ki si, npr., v usta tlačijo okuženo zemljo. Toda tudi lovci, preparatorji in biologi spadajo med ogrožene skupine ljudi. Rakunjo glisto so večkrat potrdili že pri rakunih v Nemčiji. Vendar pa je pogostost obolenja pri populacijah rakunov zelo različna – za Avstrijo še ni podatkov.

Rakunasti pes s seboj ne prinaša nobenih novih zajedavcev, je pa gostitelj za lisicjo trakuljo (*Echinococcus multilocularis*), ki je razšir-

jena po vsej Avstriji. Pogostost, s katero se ta zajedavec pojavlja pri lisicah, je enkrat sorazmerno majhna. Vendar pa se s povečanjem populacijske gostote lisic in z napredujočim širjenjem rakunastega psa večja tudi nevarnost okužbe (kontaminacije okolja) z jajčeci lisicje trakulje. Le-ta lahko po petih do dvajsetih letih od okužbe pri napadenemu človeku izzove odpoved jeter, pljuč ali možganov. Zaradi takega časovnega zamika do pojava simptomov je komaj mogoče podati kakšno izjavo glede pogostosti tovrstne okužbe. V bistvu naj bi osebe, ki so v neposrednem stiku z lisico ali rakunom (ali z njihovimi kožuh), upoštevale predvsem zadostno mero higijene (umivanje rok, morebitna nošnja rokavic in zaščita ust). Rakunasti pes je lahko okužen tudi z lasnicami ali trihinelami in tako prispeva k širjenju tega zajedavca. Zato na Finskem priporočajo, naj trupla okuženih živali uničijo, da bi tako preprečili prenos trihinele na nekatere mrhovinarje.

Razširjanje rakunastega psa in rakuna je torej za človeka določeno zdravstveno tveganje.

Projekt: Enok in rakun v Avstriji

V okviru projekta Enok (rakunasti pes) in rakun v Avstriji je bilo v minulih treh letih zbranih 142 obvestil o obeh vrstah; od tega 69 obvestil o rakunastem psu in 73 obvestil o rakunu. 48 % obvestil prihaja iz Spodnje Avstrije, 45 % pa iz Gornje. Nadaljnjih 16 % obvestil prihaja z Dunaja, 13 % z Gradiščanske in 12 % z avstrijske Štajerske. Tirolska je doslej edina zvezna dežela, ki ni potrdila prisotnosti rakuna ali rakunastega psa. Tako je jasno, da sta novi živalski vrsti v Avstriji že dokaj na široko razširjeni, pri čemer sta zunajalpski prostor, predvsem sever in vzhod, najbolj prizadeta. Kadar živalski vrsti presoja ločeno, se izkaže, da je rakun bolj razširjen kot rakunasti pes in da mu tudi bolj ustrezajo višje ležeči predeli, saj so o njem poročali z Voralberškega na zahodu do jugovzhoda Koroške. Večina obvestil o rakunu prihaja iz Gornje (44 %) in Spodnje Avstrije (25 %). Pri rakunastem psu je težišče razširjenosti z 42 % obvestil v Spodnji Avstriji, 19 % iz Gornje Avstrije in 17 % z Gradiščanske na vzhodu in severu Avstrije.

Avtorica na koncu še poudarja, da avstrijska naravna pokrajina ponuja ustrezen življenjski prostor za rakunastega psa in rakuna, zato je mogoče pričakovati nadaljnje širjenje in populacijsko gostoto obeh vrst.

nje. V srednji Evropi je prenos omenjenih zajedavcev in virusov sicer redek, vendar pa so posledice lahko usodne.

Za rakune oziroma rakunaste pse je pojav prej omenjenih zajedavcev komaj omembe vreden problem. Bistveno večje posledice za njuno številčnost lahko povzroči pojav epidemije pasje ohromelosti ali pa garij. Tako se je v nemški severovzhodni deželi Mecklenburg-Vorpommern v lovnem letu 2007/2008 letni odstrel rakunastega psa (enoka) zaradi garij in pasje ohromelosti zmanjšal z 23.124 na 7.283 uplenjenih enokov v letu 2008/2009 (za več kot dve tretjini!).

Koliko stane bioinvazija?

Rakun in tudi rakunasti pes se med drugim prehranjujeta tudi z žiti, še posebno rada s koruzo. Pri tem se ne lotevata hrane samo na krmiščih za divje prašiče, ki so jim na voljo vse leto, temveč »žanjeta« tudi sveže rastline na njivah. Škoda, ki nastane pri tem, je resda sorazmerno majhna. Rakun ima pred drugimi sladkosnedimi živalmi še eno bistveno prednost

– je dober plezalec in zato doseže tudi bolj oddaljeno sadje na drevesih. Mogoče si je predstavljati, da lahko nastane v območjih s srednjo do visoko populacijsko gostoto rakunov tudi velika škoda na pridelkih, vendar zaenkrat še ni ocene o tako nastali izgubi na pridelkih. Poleg sadjarjev lahko novi sosed rakun nekaj težav povzroči tudi lastnikom hiš! V človeških naseljih, v katerih lahko živi tudi do 100 rakunov na 100 hektarjih, si ti »mali medvedki« radi poiščejo podstrešja kot spalne kotičke in za vzrejo legla. Tod lahko nastane škoda predvsem na strešni izolaciji in madeži zaradi uriniranja, ki jih je v najslabšem primeru mogoče videti celo na stropih sob. Kdor bi se rad znebil teh nezaželenih podnajemnikov, naj predvsem dobro zapira smetnjak in s hiše odstrani vse »plezalne pripomočke«. V nekaterih nemških deželah so že specializirane družbe, ki lastnikom hiš pomagajo pri takšnih ukrepih. Zato se lahko sprašujemo, če je rakun s tem v določeni meri pripomogel tudi h gospodarski rasti?

Na splošno lahko rečemo, da rakunasti pes in rakun ne povzročata omembe vredne škode – posamezniki pa morajo vsekakor računati tudi na take možnosti.

Lovnoupravljaljsko rakunasti pes in rakun nimata velikega pomena. Njun vpliv na malo divjad je pogosto precejen, njuna sicer kakovostna kožuha pa uporabljajo komajda še kje. Kar zadeva lovne izkušnje, pa so pogledi glede rakunastega psa in rakuna, kot novih vrst lovne divjadi, različni. Na eni strani se klasični lovci na malo divjad bojijo, da bodo zaradi njiju slej ko prej izgubili del lovine, na drugi pa se ambiciozni lovci plenilcev veselijo novega lovskega izziva, ki se jim s tem ponuja.

Prevod izvirnika:
Luka Fabiani;

Za slovensko uporabo
priredil **Boris Leskovic.**

Kdaj in kako naprejš?

Ne glede na različnost razmer, naravnih in političnih, s tem pa tudi zakonodajnih, v habitatih, so podatki o **odstrelu divjadi, zlasti na enoto površine**, zgovoren dokaz o uspešnem ali manj uspešnem delovanju lovstva v posamezni državi. Primerjava naših podatkov za leto 2010, tokrat z dvema lovsko razvitima državama, že na prvi pogled dokazuje, da imamo v Sloveniji, sicer ne povsod, območja s premalo izkoriščenimi možnostmi glede kakovosti habitatov, ne pa tudi upravljalcev lovišč. Ob spoštovanju načela trajnosti in sona-

ravnega upravljanja z divjadjo se zdi zavračanje ali neupoštevanje možnosti, ki jih nudi narava, milo rečeno, neodgovorno. Optimalnost upravljanja z divjadjo je v interesu države in odgovornosti tistih, ki upravljajo z divjadjo v loviščih, in tistih, ki o tem odločajo in nadzorujejo. Pazljivo preglejte podatke v preglednici. Več kot očitno, hkrati pa nesprejemljivo je naše zaostajanje, zlasti pri divjadi nekaterih vrst. Čas je za akcijo in aktivnosti – a ne le v odstrel, pač pa v celovite strokovne rešitve, ki bodo prijaznejše divjadi in interesom lovstva!

Blaž Krže

NEKAJ PRIMERJALNIH PODATKOV V LOVSTVU AVSTRIJE, NEMČIJE IN SLOVENIJE

	AVSTRIJA			NEMČIJA			SLOVENIJA		
Število lovcev	110 000			350 538			22 000		
Površina	8,4 milijona ha			31,98 milijona ha			1,7 milijona ha		
Odstrel	2010/11	i/l	i/100ha	2010/11	i/l	i/100ha	2010	i/l	i/100ha
Šrnjad	263 269	2,4	3,2	1 153 073	3,3	3,6	41 668	1,89	2,45
Jelenjad	53 536	0,48	0,63	67 356	0,19	0,21	5 274	0,24	0,31
Gams	20 290	0,18	0,24	4 550	0,01	0,03	2 413	0,10	0,14
Divji prašič	37 115	0,38	0,44	440 354	1,26	1,37	8 958	0,40	0,52
Fazan	82 132	0,74	0,97	275 328	0,78	0,86	1 232	0,05	0,07
Zajec	106 101	0,96	1,26	382 894	1,08	1,19	2 007	0,09	0,11
Divja raca	80 500	0,73	0,96	435 276	1,22	1,36	1 335	0,06	0,08

Vir podatkov za Slovenijo: Spletna stran Gozdarskega inštituta Slovenije

i/l = odstrel na lovca

i/100ha = intenzivnost odstrela na 100 ha

AGJSO – Skupnost lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora

(Zasedanje 2. in 21. 10. 2011 – Feltre)

RESOLUCIJA

Segrevanje ozračja je svetovna realnost. V alpskem prostoru povzroča neizmerne spremembe:

- Gozdna meja se dviguje, planinske ravnice se zaraščajo, raznolikost življenjskega prostora v zgornjem delu gozdnega območja se manjša, dragocene pašne rastline za divje živali pa se umikajo (izginjajo).

- V alpski prostor se priseljujejo tudi nezaželeni rastlinski vrste.

- Predvsem tiste prostoživeče živali, ki so prilagojene na mraz, izgubljajo vse več življenjskega prostora.

- Povečuje se število tistih vrst povzročiteljev bolezni, ki imajo radi toploto, kar v alpskem prostoru povzroča doslej neznane bolezni in epidemije med divjadjo.

Zaradi segrevanja ozračja vedno pogostejše nastajajo tudi skrajne vremenske razmere. Vremenski pojavi nastajajo zgoščeno; poleti so pogostejše močne nevihte, obenem tudi obdobja suše v toplejšem delu leta in tudi pozimi so vse pogostejše skrajne vremenske razmere. Vse to ogroža dosežanje ekološko ravnovesje v visokogorskem svetu.

V posameznih državah in na posameznih območjih je zelo različen človekov vpliv na alpsko življenjsko okolje. Tradicionalna kmetijska raba pašnikov, planin in gozdov zagotavlja ugodne razmere za mnoge prostoživeče živali, saj so njihova življenjska okolja tudi zato postala bolj raznovrstna. Po drugi strani pa zaradi opustitve gorskega kmetovanja ali njegove pospešene rabe nastajajo tudi negativne posledice za veliko vrst prostoživečih živali.

V AGJSO združene lovske zveze Beluna, Trsta, Trenta, Južne Tirolske, Slovenije, [avstrijske] Štajerske, [avstrijske] Koroške ter Združenje italijanskih gorskih lovcev – UNCZA 20. in 21. oktobra 2011 so se sestale v Feltru na 59. letnem srečanju, da bi se posvetovale o segrevanju ozračja in njegovih negativnih vplivih na alpsko živalstvo in rastlinstvo. Predavali so botanik prof. **Cesare Lasen** iz mesta Feltre, veterinar in poznavalec divjadi prof. **Armin Deutz** iz Gradca, gozdarski inženir **Giorgio Carmignola** iz Bolzana in biolog **Alessandro Brugnoli** iz Trenta. Zaključek vseh predavateljev je enak, da se s segrevanjem ozračja napredujoče spreminja tudi okoljski položaj rastlin in živali. Predavatelji so pozvali k sodelovanju vse strokovne kroge, naj pozorno spremljajo omenjene podnebne fenomene in si izmenjujejo posamezne rezultate raziskav. Pri tem pomembna vloga pripada tudi lovstvu, ker lovci redno spremljajo spremembe pri divjih živalih in lahko s svojimi ugotovitvami spodbudno seznanjajo tudi strokovne kroge.

Lovske zveze, združene v AGJSO, si zato želijo oblikovati primeren trajnostni način lovske rabe divjadi, ki bo tem pojavom primeren in vzdržan. Zato poudarjajo, da je nujno potrebno strokovno preudarno in trajnostno ravnanje z lovno divjadjo. Tudi v prihodnje bo nujno treba sproti spremljati razvoj še posebno občutljivih vrst, npr. belke, ter uskladiti lovsko rabo občutljivih vrst s stanjem in dinamiko njihove številčnosti. Pri alpski parkljasti divjadi je treba pozorno spremljati pojav novih bolezni divjadi in pazljivo načrtovati in usmerjati lov v pomenu ohranitve zdrave številčnosti.

Spremljati je treba tudi, kako učinkovito bo naravno prilagajanje divjadi na spreminjajoče se okoljske razmere. Lovstvo se mora začeti izobraževati tudi v tej smeri in predvsem spremljati tozadevna znanstvena spoznanja. Le tako bo lahko opravičilo svojo vlogo pazljivega varuha in uporabnika naravnega dobrega.

Lakaj?

3. nagrada javnega natečaja (2011) za najboljše literarno besedilo z lovsko tematiko

IVAN BOŽIČ

Obrnil se je proti meni, nato pa počasi odšel do brata, ki je ležal na mehki otavi.

Bilo je zadnje dni v juniju, sonce je žgalo tako, kot bi sijalo zadnjič in da mora požgati še tiste zadnje trave, ki mu kljubujejo. Z Nanosa je pihal lahen vetrič in pomagal izsuševati še tisto malo vlage, ki je je bilo v tleh. Na senožeti sta se vsak dan pasla srnjačka. Zelo majhna sta bila. Eden je imel komaj nakazane rožičke, drugi, za malenkost večji, jih je imel do sredine uhljev. Re-veža sta jeseni izgubila mamo in sta se morala sama nekako prebiti prek zime. Sploh nista bila boječa. Večkrat sem tam kosil, pa se sploh nista zmenila zame, le malo višje v hrib sta se umaknila.

Ker je odstrel srnjadi zelo pešal za

načrtom odstrela, je vodstvo LD začelo pritiskati na lovce, naj vendar odstrelimo kakšnega enoletnika.

»No, ja, bom pa ustregel, saj vem za dva gumbarja,« sem si mislil – takrat še zelo mlad in zagnan lovec.

Ko sem imel nekega popoldneva malo več časa, sem se odpravil za vas. Vedel sem, da bosta tam, saj sta bila zmeraj. Sonce je že padalo za Kras in Furlanka je lepo »dvigovala krilo«, kar je pomenilo, da bo še naprej lepo vreme. Rman, tavžentrože in meta, ki so še kljubovali sončni pripeki in suši, so opojno dišali. Vse je bilo tiho, skrito pred žgočim soncem in čakalo mrak, da oživi. Le kobilic vročina ni kaj dosti motila in so se veselo oglašale. Na akacijah, ki so zaradi suše in vročine že začele izgubljati liste, pa so svojo pesem neutrudno peli škržati.

S počasnimi koraki, kot otrok, ki je ušpičil neumnost in se potem boji iti domov, sem se pomikal proti senožeti, kjer sta se pasla. Že od daleč sem ju opazil. Bila sta kot dva otroka. Nekaj časa skupaj, nato v diru daleč narazen drug od drugega, pa sta prišla spet skupaj. Še dotik s smrčkoma – in zopet paša in igra.

Bližje kot sem jima prihajal, težje so postajale moje noge. Prišel sem pod star, mogočen hrast, katerega od mnogih silovitih burij skrivenčeno in izmučeno deblo je stegovalo veje skoraj do tal. Tam se mi je zazdelo primerno mesto za pripravo na strel. Usedel sem se na lovski stolček, polomil nekaj vejic, da me ne bi motile, naslonil puško na primeren naslon in čakal. V meni se je začela oglašati vest. Kakor koli sem naslonil puško, mi nikakor ni

bilo prav. Motil me je hrošč, ki je počasi plezal po vejici, muhe so bile sitne, slabo sem sedel ... Skratka, najbolje bi bilo, da bi vstal in se vrnil domov. Srnjačka sta se medtem ves čas mirno pasla in le občasno radovedno in brez strahu opazovala moje priprave. Puško sem naslonil na naslon, pomiril manjšega, pa jo zopet povetil. Zdelo se mi je predač. Bal sem se, da bom slabo zadel, da bom morda žival samo obstrelil in potem bom moral reveža še iskati ... Bom še malo počakal, da bosta prišla bližje, da se mi bo lepše postavil.

Srnjačka sta se naveličala poziranja in sta se začela počasi oddaljevati od mene. Tedaj sem se odločil. Dvignil sem puško, pomiril manjšega in sprožil. Po okolici se je razlegel strahovit pok. Srnjaček se je opotekel in po nekaj negotovih korakih legel v objem smrti na svoje poslednje ležišče – na presušene trave. Drugi lanščak je prestrašeno stekel proti gozdiču, kot bi vedel, kaj pomeni tak pok. Korak, preden bi izginil v grmovju, pa se je ustavil. Gledal je nazaj, od koder je pritekel, in s pogledom čakal brata. Ni ga bilo. Tedaj se je obrnil in se s počasnimi koraki pomikal nazaj, kjer sta se še pred nekaj trenutki pasla oba. Vsake toliko časa je pogledal proti hrastu – proti meni. Vedno bliže bratu se je pomikal. Lahko ga je že videl. Ko je prišel do njega, ga je rahlo sunil s smrčkom, še enkrat, nato napravil še nekaj korakov okrog njega, ga spet dregnil s smrčkom; kot bi ga hotel obuditi in dvigniti. Še nekaj časa je stopical okrog njega, nato pa se je oddaljil. Po nekaj korakih se je spet ustavil. Nič več ni pogledoval mrtvega brata. Z obtožujočim pogledom »Zakaj?« se je zazrl vame, nato pa počasi odkorakal po hribu navzgor v grmovje.

V meni se je vse trgalo. »Kaj si res tak bedak? Morilec! Kaj sta ti storila? Mar ni bilo dovolj, da sta izgubila že mamo? Ne, zdaj si mu moral še brata ustreliti!«

Obsedel sem na lovskem stolčku in jokalo kot otrok. Upal sem, da so to le moreče sanje, ki bodo izginile, ko se bom zbudil iz morečega sna. Kolikokrat sem tisti trenutek preklel vse načrte odstrela, pa vodstvo LD; še največkrat pa samega sebe. Dogodek se je zasedel v mojo notranjost in me klujujal kot debel črv. Bil sem kar v nekakšnem transu in si nisem upal do gumbarčka, ki je ležal le nekaj deset metrov pred menoj. Počasi sem se le pomiril, vstal s stolčka in odšel do srnjačka, ga iztrebil in se napolil z njim domov. Ko sem se pomikal proti domu, se je že mračilo. Bal sem se koga srečati. Preveval me

je občutek krivde, ki me je dobesedno razjedal in bilo mi je vedno huje. Tisti obtožujoč pogled njegovega živega brata, ki je bil uperjen vame, sem čutil še vedno in povsod. Dolge sence so stegovale roke proti meni in zdelo se mi je, kot bi nekdo s prstom kazal name in me obtoževal.

Vročina in suša sta se nadaljevali, dogodek je le počasi izginjal v podzavest.

Nekega popoldne me je poklical znanec in mi povedal, da je zjutraj na sprehodu s psom videl neko poginulo žival, da pa ni prepričan, kaj bi bilo. V strahu se ji je raje takoj umaknil, da pes ne bi slučajno staknil kakšne bolezni, vendar se mu je dozdevalo, da je bila srna. Obenem mi je še točno opisal kraj, kjer je to bilo.

Odpravil sem se tja in še enkrat podoživel dogodek izpred meseca. V grmovju ob stezi je ležal mrtev drugi od obeh srnjačkov. Poznal sem ga, ker je imel en rožiček zavrt precej naprej. Bil je ves shiran, verjetno je poginil pono-

či. Po stegnih je bil umazan od driske. Njegov srepi pogled je bil usmerjen kdove kam. Jaz pa sem v tistih očeh še vedno videl njegov obtožujoč pogled, namenjen meni, ko sem mu ustrelil brata. Pogladi sem ga po majhni glavici, iz katere sta štrlela dva majhna, komaj očiščena rožička in se vprašal: »Ali sem takrat, ko sem ti ustrelil brata, povzročil tudi tvojo smrt? Sem morda v svoji (pre)veliki vnemi pritisnil na petelina in vzel življenje bitju, ki je morda nekomu pomenilo več, kot bi si kdo mislil? Ali sem te prisilil, da si svojo bridko izkušnjo ob izgubi matere moral doživeti še enkrat, ob izgubi brata?«

Od nekod, ne vem od kje, sem slišal odgovor: »Da, kriv si!«

Od takrat je minilo že več kot dvajset let in od takrat nisem imel več poguma, da bi še kdaj pritisnil na sprožilec moje karabinke, če sta se kdaj sama skupaj pasla dva gumbarčka ali dve mladici. Tisti dogodek me je tako zaznamoval, da nimam moči, da bi ga podoživel še enkrat ...

Uredniški odbor Založništva LZS

razpisuje

JAVNI NATEČAJ ZA LITERARNA BESEDILA Z LOVSKO TEMATIKO V LETU 2012

Uredniški odbor Založništva LZS tudi za leto 2012 razpisuje javni natečaj za literarna besedila z lovsko tematiko.

Tričlanska žirija uredniškega odbora Založništva LZS bo izbrala tri (3) po oceni komisije najboljša besedila z lovsko tematiko v osnovi: lovski doživljaji, prepleteni z razmišljanji o lovu in pristnem doživljanju narave; v okviru literarnega dogajanja so lahko vpletene zanimive lovske osebnosti; zaželena so tudi humorno in satirično obarvana besedila ...

Navodila ter razpisni pogoji:

Besedilo ne sme biti prej nikjer objavljeno!

Poslano naj bo v elektronski obliki (zgoščenka + izpis), dolgo naj bo največ **do 10 tipkanih strani** (30 vrstic na stran z 1,5 korekturnim razmakom). Pisci lahko sodelujejo z več avtorskimi deli. Natečaj je **anonimen**, zato naj bo avtor na koncu besedila podpisan s **pseudonimom**. V **zaprti ovojnici**, priloženi k prispevku, naj bo listič s pravim imenom in priimkom avtorja, njegov naslov, številka transakcijskega računa, matična ter davčna številka.

Rok in nagrade:

Javni natečaj se začne 1. aprila 2012, konča pa se bo konec oktobra 2012. Rezultati ter kratka obrazložitev odločitve žirije bodo objavljeni v našem glasilu.

1. nagrada: 1.500 evrov
2. nagrada: 1.000 evrov
3. nagrada: 500 evrov

Po presoji žirije bomo nagrajena in tudi druga kakovostna besedila objavili v Lovcu.

Vse avtorske prispevke za javni literarni natečaj z oznako »NATEČAJ – LOVEC 2012« pošljite v **e-obliki (zgoščenka) + izpis** na naslov: **Lovska zveza Slovenije, Uredništvo Lovca, Župančičeva 9, p. p. 505, 1001 Ljubljana**

Uredniški odbor Lovca

PRESEDNIKOVA BESEDA

Delo organov in teles LZS se nadaljuje po programu. Od zadnjega prispevka velja omeniti, da sta podpredsednika mag. **Lado Bradač** in **Ivan Malešič** na sestanku s predsedniki komisij in delovnih teles ter organov LZS določila način njihovega nadaljnjega dela. Pomembne točke so bile: dolgoročni letni vsebinski in finančni programi dela, pravila igre glede porabe sredstev in zelo pomembna zadeva – vzpostavitev pregleda in nadzora nad njihovo porabo, da ne bi bilo prekoračitev. Po mojem mnenju je bil takšen sestanek (in to takoj na začetku) za vse predsednike glede na izkušnje iz prejšnjega mandata zelo koristen, celo nujen. Takšen sestanek je potreben za uspešno in kakovostno delo. Le tako lahko pričakujem usklajeno delo, medsebojno sodelovanje med komisijami in delovnimi telesi in ne nazadnje tudi zavedanje, da smo vendarle team, ki je usmerjen k skupnemu cilju.

Začenjanje se aktivnosti za spremembo in dopolnitve Zakona o gozdovih, ki ga pripravlja Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Minister bo imenoval delovno skupino za pripravo sprememb in dopolnitev zakona. K sodelovanju smo bili povabljeni tudi mi, naš zastopnik v delovni skupini pa bo podpredsednik LZS mag. Lado Bradač, ki je že v prejšnjem mandatu sodeloval v posameznih medresorskih delovnih skupinah, med drugimi tudi v delovni skupini za pripravo koncesijskih pogodb. Smo pa oziroma bomo eden izmed sedemnajstih vabljenih udeležencev k sodelovanju.

V prejšnjem mesecu smo se sestali z lovsko inšpekcijo na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje. Sestanek je potekal na našo pobudo in na podlagi skupne ugotovitve, da je treba lovskočuvajsko službo dvigniti na višjo raven. Dogovorjeno je bilo, da ministrstvo pripravi osnutek predloga organizacijskega predpisa za sodelovanje lovskih čuvajev in lovške inšpekcije. V tem predpisu bomo skupno opredelili oblike, načine in pogostost poročanja ter način medsebojnega sodelovanja za lažje delo lovskih čuvajev. Na spletni strani ministrstva so objavljena poročila lovške inšpekcije od leta 2004. Priporočam jih za zanimivo domače branje, saj pazljivemu bralcu veliko povedo. Lovskim čuvajem pa priporočam, naj si preberejo diplomsko nalogo študentke Fakultete za varnostne vede, **Kleopatra Gabrič**, sicer tudi lovke, z naslovom Pooblastila lovskega čuvaja, ki je dostopna na spletnih straneh <http://dkum.uni-mb.si/Dokument.php?id=22068>. V gradivu je poudarek na konkretnih pooblastilih lovskega čuvaja. Odnos lovskega čuvaja in lovskega inšpektorja ni posebej opredeljen, kar pa je določeno v četrti alineji prvega

odstavka 73. člena ZDLov-1. V tem členu tudi ne najdem pooblastila lovskega inšpektorja, da prek gospodarja LD pošilja lovskega čuvaja na teren ugotavljati identiteto kršitelja, ki požiga suho travo na svojem travniku.

Naj prek te rubrike spomnim upravljalce lovišč, da morajo enkrat na leto obvestiti upravljalca javne ceste, ki vodi skozi lovišče, o krajih stalnih prehodov divjadi čez cesto zaradi postavitve ustreznega prometnega znaka! Naj tudi poudarim, da moramo obveščati o prehodih, ne pa pripravljati in pridobivati elaboratov za postavitev prometnih znakov! Torej, le obvestilo s povratnico, kar bo zadostovalo za uresničitev zakonske obveznosti.

Lovske družine se še posebno v tem času pogosto obračajo na LZS z različnimi vabili za udeležbo njenih predstavnikov na skupščinah in slovesnostih. Povedati moram, da se bomo predstavniki LZS radi udeleževali tovrstnih prireditev in vam osebno čestitali ob vaših praznovanjih in uspehih, vendar pa vas prosim, da tovrstna vabila pošiljate dovolj zgodaj (pravočasno), ne le nekaj dni pred prireditvijo. Odvisno od priložnosti bo LZS skupaj z vašimi predstavniki poskrbel za ustrezen protokol ob izvedbi prireditev.

Februarja je bil v Celju seminar o finančnem poslovanju LD; udeležba je bila nekoliko večja kot pred dvema letoma. Predstavljene so bile novosti s tega področja, ki jih je vsekakor nujno treba poznati pri delu v lovskih družinah in društvi nasploh. Letos bo sledil podoben seminar, in sicer na aktualno temo vodenja disciplinskih postopkov v LD. Čas in kraj izvedbe bosta objavljena pravočasno.

Kot že veste, je Vlada oblikovana, LZS je predsedniku vlade in vsem ministrom poslala čestitke in večina ministrov se nam je za čestitko tudi zahvalila. Zdaj že potekajo dogovori glede sestankov z različnimi ministrstvi. Pri tem pričakujemo boljše sodelovanje kot v prejšnjem mandatu.

Pa še prošnja, ki je namenjena predvsem našim lovkam. Nedavno sem v njihovi družbi obljubil, da bom predlagal UO LZS, da ustanovimo delovno skupino lovk, ki bodo – kot delovna skupina – pripravile svoje aktivnosti s področja lovstva in jih predstavile javnosti. Zato prosim vse naše predstavnice, ki so pripravljene sodelovati v tej delovni skupini v okviru LZS, naj mi pošljejo elektronsko pošto s kratkim opisom zamisli, kje in kako si predstavljajo vlogo žensk v slovenskem lovstvu.

Dober pogled!

Mag. Srečko F. Kropce,
predsednik LZS

Vrhunske trofeje Zahodnovisokokraškega LUO v domu LD Kozje Stena na Otlici

Enaintrideset lovskih družin

Enaintrideset lovskih družin Območnega združenja Zahodnovisokokraškega lovskoup-
ravljavskega območja¹ je sredi letošnjega februarja prejelo tale dopis:

Izvršni odbor OZUL ZVK LUO bo v skladu s svojim sklepom, sprejetim na 17. seji, pripravil razstavo trofenih delov vse trofejne divjadi, uplenjene v letu 2011, ki izpolnjujejo pogoje po CIC točkah za podelitev medalj. Vse razstavljene trofeje bodo prejele trofejne liste in ustrezne medalje. Razstava bo odprta v soboto 25. 2. in nedeljo 26. 2.

2012, od 10. do 18. ure, v domu LD Kozje stena na Otlici ...

Dopis je vzbudil moje zanimanje – oho, to pa ni majhna reč! Ideja je zanimiva, stvar je vredna zapisa za širšo lovsko javnost!

Organizacijska stran lovstva mi ni blizu. Lov dojemam, doživljam in občutim kot nekaj globoko intimnega. Lov je moja vez s pramaterjo Naravo, pomaga mi bogateje živeti. Z doživljanji narave in z doživetji na lovu povezujem svoja razmišljanja, občutenja in vse to skušam izraziti tudi s pomenom in zvenom Besede. Tokrat pa sem bil radoveden, kako lov občuti in kako razmišlja človek, ki je s svojim dolgoletnim delom pomagal oblikovati sedanji sistem organiziranosti slovenskega lovstva.

In z **Igorjem Polancem**², starešino LD Trnovski gozd, sva obiskala pod dopisom podpisane predsednika IO OZUL-a

ZVK LUO, **Vojka Šemrova**, na njegovem domu v Hotedršici.

Poblisk iz spominovine

Ko sva se z Igorjem pripeljala v Hotedršico, se mi je iz spominovine utrlil poblisk izpred desetletij ...

Pred domom LD Kozje Stena obsijani z večernim soncem, od leve: Miro Erzetič, LD Dobrovo; Igor Polanc, LD Trnovski gozd; Anton Iskra, LD Gorica; Vojko Šemrov, LD Hotedršica; Darko Krapež, LD Trnovski gozd; Damjan Muznik, LD Log pod Mangartom.

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanim podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovske izkaznice, omogočili nakup lovske potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovska izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 15. 3. 2012

POGODBE ZA POPUSTE		
Podjetje	blago in storitve	% popusta
16 Avanturist, d. o. o., Ormoška cesta 100, 2250 Ptuj	Blago blagovnih znamk Arden Grange, Renske, Applaws, Perrito in Danish Design	10
17 VONDA, d. o. o., Sečovlje 139, 6333 Sečovlje	Na sklenjeno pogodbo o računovodenju v PE Nova Gorica in PE Ljubljana	10
18 ČEVLJAR, d. o. o., Mavčiče 59, 4211 Mavčiče	Vsi izdelki lastne proizvodnje in izdelki iz ponudbe na spletu in v trgovini	10
19 Kanali SG1, d. o. o., Gozdna pot 7, 2380 Slovenj Gradec	Ročno pranje v avtopralnici Rondo, PTC Katica, Slovenj Gradec	15
20 Veterinarska postaja LAŠKO, d. o. o., Marija Gradec 36, Laško	Veterinarske storitve, razen vakcinacij	10
	Sterilizacije in kastracije ter dietna hrana	10
21 Mines team, d. o. o., Na logu 14, 5220 Tolmin	Sončni kolektorji in bojlerji ter seti za ogrevanje sanitarne vode	12
	Fotovoltaika - otočni sistemi in seti za razsvetljavo objektov in prikolic	12
	Solarni seti za krmljenje divjadi in živine	12
	Sanitarni program, armature, tuš kolone in cevi, higienske WC-deske	20
22 Soboslikarstvo, Rok Jerič, s. p., Srednja vas 99, 4208 Šenčur	Notranja slikopleskarska dela	10
23 GEOSSET, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	Naprava Garmin ASTRO 220-DC 40 in Garmin DC 40-ASTRO 220 in oprema	10
24 Veterinarska ambulanta Gaber, Eva Lesjak, s. p., Kidričeva 1, Litija	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10
25 UNIVET, d. o. o., Trgovina Pohodnik, BTC hala A, Ljubljana	Pohodna in treking obutev ob plačilu z gotovino	15
26 Sport Miks, turizem, d. o. o., Trg Golobarskih žrtev 18, 5230 Bovec	Rafting po Soči in Canyoning - soteskanje Sušec	20
27 Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Hydrospeed po Soči in druge dejavnosti podjetja	15
	Okna in vrata, lovsko pohištvo, oprema lovske sobe	10
28 Ebatt, d. o. o., PE BTC Ljubljana in PE Trzin	Prodajni programi Led Lenser, Gerber, Silva, Ansmann in Light My Fire	15
29 Zavod Dežela Kranjska, Dunajska 106, Ljubljana	Lovsko-ribiški slovar, faksimile in bibliofilski izdaji faksimila	10
30 GALPROM, Uroš Šmit, s. p., Stražarjeva 4, Ljubljana	Mesarski noži CS Solingen, serija Pro-X	15
31 PREPARATORSTVO, Miran Sušec, s. p., Podgorje 32, 2381 Podgorje	Preparatorske storitve	15
32 BHS hitri servis, Bojan Ovčjak, s. p., Vrhe 63, Slovenj Gradec	Storitve in material iz programa BHS	15
33 FANTON, Peter Boškin, s. p., Levstikova 18, Idrija	Dobava in polaganje gotovega parketa Margaritelli	10
34 RTV SERVIS, Marjan Kapela, s. p., Kočevska cesta 13, Dolga vas, Kočevje	Baterijske svetilke Led Lenser, daljinski upravljalci	5
	Pašni aparati 12 V ali 220 V	8
	Baterijski vložki in akumulatorji, polnilci in usmerniki	5 do 15
	Tv-LCD, LED zasloni na 12 V, DVBt in sprejemniki sat, antenski material, kabli	5
35 GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
36 VETERINARSTVO ŠENTJUR, d. o. o., Cesta Leona Dobrotinška 12, Šentjur	Storitve v ambulanti in hrana za pse	10
37 EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
38 GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Retteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
39 DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
40 AKM, d. o. o., Hotemaže 71, 4205 Preddvor	Oblačila Life line, ure Traser H3, izdelki Nikwax, zaščita proti klopom Skitostop	15
	Svetilke Olight, strelska oprema AKM, taktična oprema in obutev Voodoo	10
41 DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
42 Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Strizenje las	5
43 ROJAL, Tomo Avbar, s. p., Pod vinogradi 7, 8351 Straža	Popust za gotovinsko plačilo za vse artikle v trgovini ROJAL v BTC v Nov. mestu	10
	Izjema je orožje proizvajalca GLOCK	
44 LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
45 BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
46 JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtrni vložki)	8
47 KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Gedetske storitve	15
48 DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIJEN ACANA IN K9JULIIS,	10
Trgovina za male živali FENIX v Tolminu in Novi Gorici	za plačilo v gotovini	
49 USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovske oblačil in pripomočkov	10
50 TRGOVINA AVANTURA, Tomaž Inocente, s. p., Notranjska 4, 6230 Postojna	Optika (dvogledi, strelni daljnogledi, optične pike, spektivi) razen znamke Meopta	10
51 VZAJEMNA ZDRAVSTVENA ZAVAROVALNICA, d. v. z., Vošnjakova 2, Ljubljana	Celoletno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini, Vzajemna Multitrip	10

Bil sem še študent in sem se z avtobusom peljal v Ljubljano. Ustavili smo se na avtobusni postaji v Hotedršici in potniki ob levih oknih so zašumeli: »Medved! Medved!« Še sam sem se privzdignil in skozi okno zagledal ogromnega medveda – na avtomobilski priklopi. Okrog so stali možje v zelenem, pomešani med radovedne vaščane ...

»Ja,« mi je pozneje povedal Vojko, »tega je v Hrušici uplenil naš lovec Polde Nagóde, legenda hotenskega lovstva! 235 kilogramov je tehtal!«

Pobudnik za ustanovitev Zahodnovisokokraškega lovskoupravljaljskega območja

Pogovor na Vojkovem domu je stekel kakor sam od sebe. Vojko in Igor sta se v pripovedi dopolnjevala, sam pa sem poslušal in iz povedanega razbiral njun način razmišljanja in njuni lovski duši ...

Vojko Šemrov je bil leta 1994 pobudnik za ustanovitev Zahodnovisokokraškega lovskoupravljaljskega območja z namenom enotnega sonaravnega upravljanja z jelenjadjo in medvedom. Ta veličastna divjad ni kot druga – živi na območjih lovišč več lovskih družin, zato je z njo treba skupno usklajeno upravljati. Kako je pravzaprav nastala ideja?

Bilo je v letu 1993, ko je bilo ob ocenjevanju trofej na mizi sedem jelenjih rogovij – vsa so pripadala mlajšim jelenom, razreda 2- do 4-letnih. »Tako ne pridemo nikamor!« je pomislil Vojko in v domu LD Javornik je bil sklican iniciativni odbor za enotno upravljanje z jelenjadjo in rjavim medvedom na tem območju. To je bil pravzaprav zametek OZUL.

Od tedaj je Šemrov skrbno spremljal odstrel jelenjadi na tem območju; izoblikovala so se stroga merila. Za napačne odstrele so sprejeli ukrepe, da se ne bi ponavljali. In v 18-ih letih, kar naj bi bila največja življenjska doba posameznega jelena, se je na tem območju izoblikovala morda za tamkajšnje okolje optimalna sestava jelenje populacije. Veliko trofej (rogovij) na letošnji razstavi, ki izpolnjujejo pogoje po CIC-točkah za podelitev medalj, je zagotovo tudi posledica dolgoletnega pravilnega gospodarjenja s to divjadjo, saj druge LUO nimajo tako dobrih rezultatov. Zato vnaprej ne bodo več potrebna tako stroga odrekanja lovcev pri odločanju za uplenitev jelena. Še vedno pa bo

morala biti v ospredju težnja po prednostnem odstrelu šibkejših jelenov, saj se težko dobljeno optimalno stanje ob nepravilnem upravljanju lahko hitro izniči.

V čem Vojko vidi smiselnost in prednosti OZUL-ov?

»Taka organiziranost lovstva ponuja neposredno in bolj poglobljeno sodelovanje med vključenimi LD. Predsednik mora seveda dogajanje v vseh LD skrbno spremljati in ob morebitnih napakah ustrezno ukrepati. Mogoče so tudi prerazporeditve odstrela. Če posamezna LD pri določeni vrsti ne uresniči sprejetega načrta odstrela, se ji primanjkljaj lahko doda iz presežka sosednje LD, saj jelenjad ne živi le na območju ene družine.«

Starešina in gospodar LD Kozje Stena: Miran Krapež in Marjan Peljhan

Kaj pa pogled naprej?

»Dolgoročno, v obdobju med leti 2012 in 2021, bodo zaradi razširjanja jelenjadi, lovišča v našem OZUL na novo razporejena. Določene družine se bodo iz t. i. robnega območja prekategorizirale v osrednje, kjer velja drugačen način gospodarjenja z jelenjadjo.«

Nadgradnja tradicionalnih razstav rogovij uplenjenih jelenov

V Zahodnovisokokraškem LUO že od leta 1994 vsako leto pripravijo razstavo trofej na tem območju uplenjenih jelenov, vedno v lovskem domu LD Hotedršica³. Letos pa so se v izvršnem odboru odločili, da to tradicionalno sklepno lovsko dejanje še nadgradijo: na Otlici, v lovskem domu LD Kozje Stena, so razstavili vse trofeje, ki po CIC-točkah izpolnjujejo pogoje za podelitev medalj, in to prvi v Sloveniji⁴. Lani je za medalje zadostno število točk

doseglo dvanajst jelenjih in sedem srnjačjih rogovij, osem merjaščjih čekanov, trinajst gamsjih rogljev in štirje muflonji rogo- vi! Za Otlco so se odločili, ker lovišče LD Kozje Stena leži v srcu tega OZUL. Tudi prostori v njihovem lovskem domu so ustrezni in kozjestenski lovci so razstavo sprejeli z odprtimi rokami⁵.

Razstava je bila namenjena tudi širši lovski javnosti in drugim, ki jim je narava blizu.

Amen, konec in pika!

Še o tem in onem je stekla beseda med Vojkom, Igorjem in mano. Drug pred drugim smo razgrinjali svoja lovška spoznanja. V svoje ugotovitve je

enako število samcev in samic, seveda tudi pri jelenjadi. »Če leto za leto puščamo več košut kot jelenov, nam stvari uidejo iz rok. Okolje pač prenese toliko, več ne – in amen, konec, pika! Močnih jelenov med 5-im in 9-im letom, ki so najbolj sposobni dovolj zgodaj oploditi košute, začne zmanjkovati. Posledično prihaja do zapoznelih oploditev, do kasnejšega poleganja. Kasneje poležena teleta imajo tako manj časa, da se pripravijo na zimo ...«

In še v nekaj je Vojko prepričan: »Nikoli in nikdar, res nikoli! – ne smemo upleniti vodeče košute, dokler niso oblikovani zimski tropi jelenjadi! Teleta brez matere trop ne sprejme, saj ga vanj pripelje uvede in vodi le mati! Tako tele zime ne preživi. Uplenitev vodeče košute pred teletom je z vidika gospodarjenja nespametna, z moralno-etičnega vidika pa zelo vprašljiva in graje vredna. Amen, konec, pika!«

Franc Černigoj

¹ Območno združenje Zahodnovisokokraškega lovskoupravljaljskega območja združuje 31 LD, ki upravljajo z divjadjo na 165.000 ha: od Vrhniko mimo Rovt, Logatca in Planine, čez Hrušico in Nanos, prek Idrijskega, Trnovskega gozda, Zgornje Vipavske doline, Čepovanskega in Lokovskega do Mosta na Soči in Goriških brd.

² Igor Polanc je poleg Vojka Šemrova gonilna sila dogajanj, povezanih z razstavo na Otlci.

³ V ZVK LUO vsako leto vzporedno z razstavami rogovij uplenjenih jelenov organizirajo tudi izobraževanje za pripravnike s tega območja.

⁴ V Izvršnem odboru OZUL-a ZVK LUO razmišljajo tudi, da bi razstavili vse najmočnejše trofeje od leta 2005 na tem območju uplenjene divjadi (od ustanovitve OZUL).

⁵ Za organizacijo in postavitve razstave sta zaslužna tudi starešina in gospodar LD Kozje Stena, Miran Krapež in Marjan Peljhan.

Vse razstavljene trofeje so prejele trofejne liste in ustrezne medalje.

V komisijo za ocenjevanje trofej, razstavljenih na Otlici, so bili imenovani: **Anton Iskra**, LD Gorica, predsednik; člani: **Vojko Šemrov**, LD Hotedršica; **Darko Krapež**, LD Trnovski gozd; **Emil Miklavčič**, LD Dole (na Otlici odsoten). Pri ocenjevanju trofej sta pomagala: **Damjan Muznik**, LD Log pod Mangartom, predsednik triglavskega OZUL-a; in **Miro Erzetič**, LD Dobrovo, ki je prav tako kot preostali član komisije za oceno odstrela in izgub v OZUL-u ZVK LUO.

Vaša pisma in odmevi

Kdo za člana etičnega kodeksa?

Za nami so volitve za predsedniški mandat Lovske zveze Slovenije, v katerih je bil izvoljen moj favorit mag. **Srečko Felix Krobe**. Prav se mi zdi, da je dobil še en mandat, saj v enem ne moreš opravičiti vseh zadanih si ciljev. Čestitke novemu-staremu predsedniku LZS in želim mu uspešno vodenje tako kot do zdaj in izpolnitev vseh ciljev v tem mandatu.

2. 12. 2011 sem se kot starešina LD Fram udeležil občnega zbora LZ Maribor, na katerem smo med drugim izbrali tudi delegate, ki bodo zastopali našo odločitve na volitvah. Ne razumem pa, zakaj ni bilo niti z besedico omenjeno, kdo vse je predlagan za člana v tako častno in spoštovanja vreden organ, kot je Odbor etičnega kodeksa Slovenskih lovcev. V mojih očeh je za to lahko imenovan le lovec, ki je v svojem in širšem okolju res spoštovanja vreden. To je dokazal s svojimi dejanji in je razvidno iz pogovora in tudi iz njegovih dejanj, ki morajo biti vedno po načelih in določilih etičnega kodeksa.

Pozneje, ko sem izvedel, kdo je zastopnik etičnega kodeksa za območje LZ Maribor, nisem mogel verjeti ... Še en dokaz, da moraš biti ob pravem času na pravem mestu, ne pa, kaj znaš, kaj veljaš in kakšen ugled imaš. Za obrazložitev sem povprašal predsednika LZ Maribor **Braneta Kurnika**, ki mi je odgovoril, da ga je predlagal POZUL, ki pa je le ena izmed stranskih vej območne LZ Maribor.

Osebo menim, da lovec, ki zmerja in žali druge lovce, ki zaradi lastnih interesov in namenov krši pravilnik LD, pa tudi, ker njegovi pogovori niso argumentirani in spoštljivi do drugače mislečih, temveč zaničevalni in žaljivi, ne more biti

član nam vsem tako spoštovanega Etičnega kodeksa, na katerega smo slovenski lovci še kako ponosni.

V LZ Maribor imamo veliko več častnih lovcev, ki bi si imenovanje in izvolitev na člansko funkcijo v tem organu več kot zaslužili, ne pa da se LZ odloči za nekoga, ki ga je pač nekdo dal ob pravem času na pravo mesto za potrditev.

Vem, da sem s tem prispevkom marsikoga razjezil, kar pa je bil tudi moj namen. **V območnih LZ naj se končajo predlogi nedemokratskega odločanja in začnimo razmišljati s svojo glavo!**

Walter Meglič

Foto: T. Vrščaj

Lovci iz LD Črnomelj na letnem pregledu in kategorizaciji trofej Belokranjskega OZUL

Komisija za kategorizacijo pri svojem delu

Kategorizacija lovskih trofej minule lovne sezone

Kot vsako leto sta bila tudi letos v januarju organizirana pregled in kategorizacija lovskih trofej, ki pokazuje kakovost divjadi (moč trofejnih delov), spoštovanje lovniških meril in spoštovanje lovskega kodeksa.

ZLD Bela krajina je pregled organizirala v Hotelu Lahinja v soboto, 21. januarja 2012. Komisijo je vodil **Jože Škufca**, sestavljali so jo lovski strokovnjaki iz **Kočevsko-Belokranjskega OZUL**, člani pa so bili **Ivan Kralj** iz naše ZLD Bela krajina, lovski inšpektor **Borut Simčič** in **Miran Bartol** iz ZGS Kočevje.

Lovske družine so prihajale po dogovorjenem urniku, trofeje pa so razporedili natanko po popisu iz knjige odstrela. Tako je imela komisija že urejen vpogled v knjigo odstrela divjadi in tudi dovoljenih kategorij za odstrel.

Delo je potekalo hitro, brez zapletov in nejasnosti. Ni bilo opaziti nepravilnega odstrela in tudi trofeje so bile pripravljene tako, kot je določeno: bile so čiste in kost je bila lepo obeljena. Komisija je bila brez pripomb.

Ocenjujemo, da je tak sistem nadzora nad odstrelom potreben; lovci vse bolj upoštevajo zapovedane omejitve in zahteve. Ponašajo se s kakovostjo odstrela in tudi s kakovostno pripravljenimi trofejami. Zdaj gre vsaka trofej, ki pride z ocenjevanja, naravnost na zid.

Ne morem, da ne bi pohvalil kakovostnega dela omenjene komisije, saj z načelnostjo in strogostjo prispeva k lovskega ponosu in zavedanju, da je trofej nekaj, kar je vredno in kar moramo spoštovati in ceniti. Pohvaliti moram tudi belokranjske lovce, ki s pravilnim odnosom do trofej kažejo, da smo belokranjski lovci vredni naziva imena »lovec« v sodobnem pomenu.

Toni Vrščaj

Za prihodnje delo je treba sprejeti jasna in nedvoumna določila

Komisija LZS za mednarodne odnose prejšnjega mandata se je konstituirala na prvi seji 30. januarja 2008 in sprejela vsebinski in finančni program dela za tekoče leto s poudarki nadaljevanja sodelovanja LZS v CIC, FACE, Medpokrajinskih konferencah, z LZ Hrvaške ter s pokrajinskimi obmejnimi zvezami Avstrije in Italije. Poleg tega je med prednostne naloge uvrstila sodelovanje z obema zamejskima slovenskima lovskima organizacijama v Avstriji in Italiji. Program je bilo mogoče uresničiti nepopolno, saj je bila odobrena četrtina manj sredstev, kot je predlagala komisija. Nasploh je bil po moji oceni finančno diskriminacijski odnos do dela komisije v vsem mandatu, kljub odgovorni in dokumentirani utemeljitvi programa, kar pa je bila značilnost odločitve Komisije za finančno-gospodarska vprašanja, ki jih je praviloma potrjeval UO LZS.

Komisijo so sestavljali **Janez Logar** (13), **Fabio Steffe** (11), **Ivan Golob** (8), **Janez Žnidaršič** do 21. 6. 2009 (2), mag. **Srečko F. Krobe** (3), **Dušan Simšič** od 26. 11. 2009 (3) in **Blaž Krže** (15). Številke v oklepaju pomenijo udeležbo člana na skupno petnajstih sejah komisije.

Že v začetku mandata je komisija pripravila osnutek pravilnika o operacionalizaciji delovanja na mednarodnem področju z vidika FACE in CIC, v katerem je LZS zastopana prek društva, ki so ga ustanovile zainteresirane fizične osebe. To še zlasti, ker je LZS tudi finančni in vsebinski dejav-

nik koordinacije CIC za jugovzhodno Evropo. Predlagani osnutek dokumenta je UO LZS napotil na preverjanje v komisijo za pravna vprašanja, v okviru katere posebna delovna skupina ni sprejela svojih stališč ali pa komisija ne ve zanje.

V letu 2008 je bil zanimivejši mednarodni dogodek evropsko posvetovanje o velikih zvreh pod pokroviteljstvom Evropske komisije, in sicer 10. in 11. junija v Postojni. Na tem pomembnem posvetovanju so bili t.i. »zeleni mostovi« ocenjeni kot ena od naravovarstvenih prednostnih zadev držav članic. V tem pomenu je Sloveniji zagotovila podporo tudi evropska poslanka **Helen Goudin**, ki je obiskala tudi LZS. V letu 2008 sta na generalnih skupščinah CIC in FACE sodelovala predsednik LZS in predsednik komisije za mednarodne odnose, v katero jo je bil namesto S. Žnidaršiča (odstopil) imenovan D. Simšič.

V letu 2009 je bila komisija nosilka delovno-informativnih pogovorov z eno od italijanskih državnih lovskih zvez Arcicaccia in s predstavnikom sodelovala na 56. MP-konferenci.

Na generalni skupščini FACE, ki je bila 10. in 11. septembra, je bil B. Krže izvoljen za enega od podpredsednikov (s triletnim mandatom), ki je bil v okviru IO FACE zadolžen tudi za zastopanje interesov lovskih zvez Avstrije, Češke, Madžarske, Slovaške in Švice.

Komisija je ponovno opozorila na nujnost vsebinske in finančne uskladitve med komisijo in delegacijo Slovenije v CIC, kar po mnenju komisije očitno ostaja ena od prednostnih zadev

Lovska zveza Slovenije

objavlja prosto delovno mesto

direktorja Strokovne službe Lovske zveze Slovenije

s polnim delovnim časom

Pogoji:

- univerzitetna izobrazba ustrezne smeri,
- 3 leta delovnih izkušenj,
- lovski izpit,
- vozniško dovoljenje kategorije B,
- aktivno znanje angleškega ali nemškega jezika in pasivno znanje enega jezika Evropske unije,
- poznavanje uporabniških programov v okolju Windows,
- predloži program dela Strokovne službe.

Z izbranim kandidatom bomo sklenili delovno razmerje za določen čas, do izteka mandata predsednika LZS s polnim delovnim časom.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo **najpozneje do 15. aprila 2012** na naslov:

Lovska zveza Slovenije, Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana, s pripisom:
»ZA RAZPIS – DIREKTOR«

Kandidate bomo pisno obvestili v 15 dneh po izbiri.

prihodnjega, predvsem racionalnejšega delovanja LZS.

Na pobudo FACE je komisija pripravila pismo, ki ga je predsednik LZS konec leta 2009 naslovil na vse novoizvoljene slovenske poslance v EP s priporočilom za sodelovanje v tistih delovnih telesih, ki obravnavajo vprašanja varstva narave, še posebno prostoživečih živali. Odziv je bil skromen.

V skladu s programom dela je bilo konec oktobra 2009 na Bizeljskem srečanje delegacij LZ Hrvaške in LZ Slovenije, ki sta jo vodila predsednika zvez. Parafirano je bilo skupno sporočilo oz. sporazum, ki naj bi udeleževal sodelovanje, vključno z vsakoletnimi delovnimi srečanji, ki pa jih, vsaj po razpoložljivih informacijah, ni. Ožje vodstvo LZS ni sprejelo predloga, po katerem bi eden od članov komisije sodeloval v odboru za spremljanje izvajanja sporazu-

ma. Očitno se je izvajanje sporazuma začelo in končalo na dan njegovega podpisa.

57. Medpokrajinska lovška konferenca (MP) v letu 2009, ki ji predseduje **Franč Golija**, je s kakovostnimi referati in razpravo ter sklepnim dokumentom (resolucijo) pomembno prispevala k večji družbeni sprejemljivosti trajnostnega in razumnega varstva in upravljanja z divjadjo.

Po volitvah v EP je leta 2009 vodenje delovne skupine za razvoj podeželja in trajnostni lov prevzela **Veronique Mathieu**, ki je veliko prispevala k uveljavljanju interesov, pa tudi odgovornosti in iniciativnosti FACE kot uradnega sogovornika Evropske komisije, Evropskega parlamenta in Sveta Evrope. Imenovana je na povabilo LZS v letu 2010 obiskala tudi Slovenijo in se seznanila s tistimi naravovarstvenimi vprašanji, pri katerih pričakujemo tudi finančno pomoč Bruslja, še zlasti pri gradnji »zelenih infrastrukture«.

Strokovnega dela 58. MP-konference, ki je bila jeseni 2010 v Trstu, se je udeležila večina članov komisije. Na eni od sej komisije je bilo na vodstvo LZS in strokovne službe naslovljeno vprašanje o neobveščanju in neavbljenju komisije na nekatere dogodke mednarodnega pomena, zlasti na razgovore z zamejskimi lovskimi organizacijami. Poleg tega je komisija, tudi v povezavi z nekaterimi prejšnjimi dogovori in zagotovili, zahtevala hitrejšo in preglednejšo finančno podatke.

Sklepne ugotovitve in priporočila:

1. Komisija za mednarodne odnose prejšnjega mandata LZS

je ocenila, da je v danih razmerah uspešno sklenila štiriletni mandat. Za prihodnje delovanje mora LZS sprejeti jasna in nedvoumna določila o vsebini delovanja, pristojnosti in odgovornosti tega telesa, pa tudi drugih delovnih teles in služb LZS. Lovska zveza Slovenije mora ohranjati skrb za pobude in aktivnosti na mednarodnem področju, ki izhajajo iz članstva v CIC, FACE, delovanja Medpokrajinskih konferenc in sodelovanja z lovskimi zvezami sosednjih držav in pokrajin.

2. LZS bi morala čim prej sprejeti *Poslovnik o vsebinskem in finančnem delovanju delovnih teles LZS*, vključno z avtonomnostjo, odgovornostjo in pristojnostmi njihovih predsednikov.

3. Pristojnost in odgovornost za uresničevanje vsakoletnega programa sodelovanja na mednarodnem področju morata slediti hierarhičnemu načelu organiziranosti LZS, pa tudi izboljšani vsebinski in finančni preglednosti delovanja, kar velja tudi za odgovornost strokovnih služb LZS.

4. Slovenski zamejski lovski organizaciji morata v prihodnje dobiti status, ki bo omogočal in zagotavljal njihovo optimalno sodelovanje z matično lovsko organizacijo in z upravljavci lovišč.

Komisija za mednarodne odnose LZS se je v štiriletnem mandatu skupno sestala na štirinajstih sejah. Vsi zapisniki so arhivirani, poročila o pomembnejših mednarodnih aktivnostih pa so bila objavljena tudi v glasilu Lovec.

Blaž Krže

Lani koroški lovci manj uspešni pri odstrelu divjadi

Slovenska in avstrijska Koroška sta si v marsičem podobni in tudi primerljivi. Že res, da so za severno mejo plače in pokojnine precej višje, kot denimo na tej strani najvišje koroške gore Pece. A denar ni vse, pravijo Korošci! Lepote premoreta obe Koroški. Čeprav se naši lovci skoraj ne morejo »primerjati« z avstrijskimi, hočeš nočeš se včasih zgodi tudi to. Predvsem v času, ko oboji opravljajo inventuro odstrela in izgub divjadi za minulo leto.

Januarja so oboji z veliko natančnostjo pregledali odvzem

lovski informacijski sistem

Lisjak

Zakaj težave pri prejemanju revije LOVEC?

Neposredno na uredništvo Lovca so dokaj pogosta vprašanja glede prejemanja ali neprejemanja revije Lovec. Ker teh težav v Uredništvu ne moremo urediti, vam dajemo naslednje pojasnilo.

Aktivni člani (lovski pripravniki, redni in častni člani) so upravičeni do prejemanja revije takoj po plačilu članarine za tekoče leto. V evidenci člana jim mora tajnik LD v rubriki LIS – *Lisjak* –, upravičen do prejemanja revije Lovec, to pravico označiti s kljukico ob oznaki **DA**. Če tega ne stori, član revije ne bo več prejemal.

Nekdanji člani (razlogi: smrt, izstop, izključitev, brisanje iz članstva) pa prejemajo revijo še do konca leta, v katerem jim je prenehalo članstvo, vendar le s pogojem, da imajo v Evidenci člana vpisan podatek o plačilu članarine za tekoče leto. Prav slednji nevpisan podatek, če ga tajnik LD ni vpisal, povzroča neupravičeno kritiko na račun uredništva in povzroča nepotrebno slabo voljo pri upravičencih prejemanja revije Lovec.

Uredništvo Lovca – Boris Leskovic
LIS – Lisjak – Jože Samec

(odstrel in izgube) divjadi iz obširnih lovišč in ocenili sleherni lovsko trofejo. Za našo **Koroško lovsko zvezo (KLZ)** je vse potekalo na sedežu v Pamečah, za okraj Velikovec pa v Železni Kapli, o čemer poročamo posebej. Pregled odstrela in kategorizacijo trofej je dosledno in strokovno opravila komisija **Pohorskega območnega združenja upravljalcev lovišč (POZUL)**. V istem sestavu deluje že pet let, njen predsednik pa je **Zdravko Brezovšek**, sicer starosta slovenskih gozdarskih in lovskih inšpektorjev. Končne rezultate kategorizacije je v Lisjaka sproti tudi tokrat vnašal slovenjgraški lovec **Samo Vončina**, zdaj predsednik Komisije za informacijski sistem LZS.

Vsakoletni pregled odstrela in izgub že dolgo ni več stresen dan za odgovorne funkcionarje LD, ampak je postal nekakšen slavnostni delovni lovski dan. Žal za nekatere, sicer spoštovane koroške lovske funkcionarje in pripravnike povsem navaden, kot da se kategorizacija dogaja večkrat na leto.

Da podpisane koncesijske pogodbe za upravljanje lovišča niso le prazen list papirja brez sankcij, se vedno bolj zavedajo tudi po LD, saj se podpisnice trudijo uresničiti predpisani letni načrt odstrela divjadi. Letos tudi lovski inšpektor ni imel večjih pripomb na izvršitev lanskega odstrela. Čeprav je povsem razumljivo, da je bila tu in tam odstreljena tudi divjad, ki jo je lanski načrt odstrela »ščitil«. Je pa inšpektor Križan med drugim dejal: »Iz skrbno zbranih podatkov je razvidno, da je odvzem srnjadi potekal v okviru načrta za leto 2011. Le v nekaterih koroških LD je razmerje odstrela srnjaki – srne, odstrel slednjih je bil pod dopustnim odstopanjem, kot ga določa letni načrt LUO. A po moji oceni, so zagotovo bili subjektivni razlogi za to. V LD, ki se niso držale letnega načrta odstrela, bo opravljen inšpekcijski pregled. Nadalje ugotavljam, da je odvzem muflonom v loviščih, kjer je predvidena njihova popolna izločitev iz naravnega okolja, pod načrtovanim obsegom. Dejstvo pa je, da je številčnost muflonov na Koroškem v močnem upadanju. Mufloni so postali tudi bolj previdni in jih

Na Koroškem sta postala slavnosten lovski dogodek pregled odstrela parkljaste divjadi in kategorizacija lovskih trofej.

je težje loviti. Odstrel divjih prašičev in jelenjadi je tudi bil pod načrtom za leto 2011. To pa ni značilnost le koroškega in štajerskega LUO. LD v bran za neuspešen odstrel navajajo (manj padavin, tudi snežnih, predvsem pa, da je bil lani obilen gozdni obrod (bukve in hrasta). Ker gre

v letu 2010 odvzete tudi v treh koroških LD, povedal: »Zaradi ugotavljanja dejanskega vpisa v statistične evidence izgub pri srnah (spol in predložene čeljusti srn, je pokazal nerazločljiv in pretiran prikaz izgub pri srnah, v primerjavi izgub pri srnjakih. Zato je lovsko inšpekcija že leta

Lovski inšpektor Drago Križan, ob njem starešina LD Koprivna - Topla Gregor Vrabčič, tudi član UO LZS, na letošnjem pregledu in kategorizaciji trofej v Pamečah.

za večje odstopanje na nivoju celega LUO, bo treba v skladu z odločbo 87. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanja z divjadjo (ur. l. RS, št. 91/20109) opraviti še posebno strokovno presojo izvrševanja načrtovanih ukrepov. Presoja naj bi opravili: nosilec načrtovanja odstrela v sodelovanju z OZUL- lom in upravljalci lovišč (LD).«

Pozitivni rezultati genske analize čeljusti srnjadi

Inšpektor Križan je na vprašanje, kaj so pokazali rezultati genske analize čeljusti srnjadi (SRY lokus – DNK), ki so bile

2010, na takratnih kategorizacijah pričela jemati vzorce – čeljusti srnjadi za analizo DNK. Inšpektorji smo sumili, da nekatere LD ne vpisujejo v evidenco odvzema resničnega stanja, ampak so njihovi pooblaščenca vnašali za njih ugodnejše, prilagojene (lažne) podatke. Tako smo trije inšpektorji odvzeli čeljusti srnjadi od nekaterih LD na Primorskem, v Prekmurju ter tudi iz Pohorskega LUO. Sumi lovskih inšpektorjev so se izkazali za upravičene, kar so potrdili izvedenci oddelka za biologijo Biotehnične Fakultete v Ljubljani, kjer so z molekularno analizo ugotovili, da so v 7, od 8 lovskih družin, nepravilno vnašali spol srnjadi v evidenčno knjigo odstrela. Poudariti moram, da se je vpisan ženski spol pri več kot 1/4 primerov izkazal za moški spol. Proti vsem tem LD so bili uvedeni postopki v skladu z veljavnimi predpisi. Tudi proti dvema LD s Koroške. Tako je dejal inšpektor Križan, ki sicer velja za dokaj natančnega, a poštenega. Javno je znano, da ZDLov – 1 A za te vrste prekrškov predvideva visoke denarne kazni (za upravljalke lovišča (LD) od 4.200 do 125.000 evrov, za odgovorno osebo - starešino LD pa od 420 do 2.100 evrov kazni).

Franc Rotar

39. tradicionalni lov štirih lovskih družin na »dobravsko lisico«

Lovske družine (LD) Brežice, Globoko, Kapele in Dobova so v nedeljo, 5. 2. 2012, organizirale že 39. tradi-

Po lovu v mrzlem februarjem jutru je bil pozdrav lovini naklonjen dvema »dobravskima lisicama« s čudovitima kožuhoma.

cionalni lov na lisice v revirju Dobrava. V »sibirsko« mrzlem jutru, ko je termometer kazal -13 °C, smo se ob 9. uri zbrali pred lovsko kočo LD Brežice. Še pred zborom smo ugotovili, da se je veliko lovcev ustrašilo letošnjih zadnjih zimskih dni in so ostali raje doma v zavetju toplih domov. Kljub temu se nas je zbralo kar osemdeset. Po kratkem nagovoru in navodilih o lovu nam je lovovodja **Ivan Šepec** ponudil v žreb številke stojišč in že smo v spremstvu vodnikov odšli na izžrebana stojišča. Tisto jutro smo lahko uživali v res pravi zimski naravi, ki daje lažen vtis idile, saj je za nekatere živali takšna zima pravzaprav velik problem za preživetje. Slišati je bilo kaj malo strelav s sosednjih stojišč; večina nas je pomislila, da je jutro le prehladno za lov lisic na planem, saj še vedno poteka parjenje, ki se praviloma dogaja v lisičinah.

Po eni uri je bil pogon končan in ponovno smo se zbrali na zbornem mestu, kjer nas je pričakala prijazna toplota že prej pripravljenega kresa. Kmalu so lovci na zorno mesto prinesli uplenjeni lisici s čudovitim zimskim kožuhom. Ob pozdravu lovini smo izvedeli, da sta bili v pogonu še dve lisici, vendar strelci niso imeli dobrega naleta.

Uplenjeni lisici, ki sta kazali polno kondicijo in izredno kakovostna kožuha, nas navdajata z upanjem, da bo po uvedbi oralnega cepljenja lisic proti steklini s pomočjo letal v celinski Hrvatski, ki je potekalo od 24. maja do 1. junija 2011, k nam prihajalo vse manj lisic, okuženih z virusom gozdne (silvatične) stekline. Dosedanje izkušnje s takšnim cepljenjem lisic na območju držav evropske unije namreč dokazujejo, da se gozdna steklina pojavlja samo še na robnih območjih z državami, kjer še ne opravljajo takšnega cepljenja. Žal pa so lisice (če je njihova številčnost prevelika) dovzetne še za veliko drugih nevarnih bolezni, in sicer za človeka in domače živali. Zavedati se moramo, da smo predvsem lovci tisti, ki moramo ob odsotnosti naravnih sovražnikov lisic poskrbeti za njihovo primerno številčnost.

Pri malici smo prisotni udeleženci lova izmenjali mnenja in vtise ob zaključku lovske sezone in se v pričakovanju 40., jubilejnega lova v letu 2013 prijateljsko razšli.

Branko Tucovič

Štirideset let LPZ Globoko

Lovski pevski zbor **Globoko** je skupaj s prijatelji, sovaščani in še drugimi gosti 17. 12. lani proslavil svoj jubilej, **40-letnico** neprekinjenega delovanja.

Slovenska pesem spremlja naš mali narod skozi dolgo obdobje njegovega obstoja; skozi vse lepe in tudi žalostne trenutke. Naše izgnance je spremljala tudi v težkih trenutkih daleč od doma in v negotovosti glede prihodnosti. Med članstvom **LD Globoko** je bila pesem vedno prisotna na zadnjih pogonih, med skupno malico med lovom, na delovni akciji in še kje. Razmišljanje o organiziranem udejstvovanju v tej zvrsti kulture se je porodilo med najbolj zagretimi lovci - pevci okrog leta 1970, **LPZ Globoko** pa je začel s svojim delom leta 1971. Z izkušenim zborovodjem **Mihom Halerjem** iz sosednjih Artič je kmalu začel nastopati v domačem kraju in bližnji okolici, svoj prvi nastop pa je imel ob praznovanju občinskega praznika že istega leta (Občina Brežice ga praznuje 28. oktobra).

V zboru so začeli prepevati pevci, člani LD Globoko. Že po dveh letih so se jim pridružili še drugi pevsko nadarjeni lovci iz kraja in tako je zbor v »najboljših« letih štel od 25 do 30 članov. Obveznosti posameznikov so vplivale tudi na številčno nihanje, toda jedro zbora je skozi leta štel od 16 do 20 članov. Nato je umetniško vodstvo prevzel **Franc Kene**, sicer tudi ustanovni član zbora. Verjetno članom zelene bratovščine ni treba posebej poudarjati, da je leta 1974 zbor organiziral **1. srečanje** lovskih pevskih zborov Slovenije in da je nato prireditel celo prerasla slovenske okvire.

Slavljenci z zborovodjo med nastopom

Predsednik LZS Srečko F. Kroppe med pozdravnim nagovorom slavljencem

Razširila se je namreč prek meja v zamejstvo; tudi v R Hrvatsko. Globoko je slovenske pevske zборе in pozneje še rogiste gostilo vsega skupaj **štirikrat** (še na 10., 20., in 30. srečanju). Zbor je sodeloval na **vseh 38-tih** srečanjih v R Sloveniji in **15-tih** v R Hrvatski. Vsega skupaj je zabe-

ležil več kot 300 nastopov, koliko pa je bilo vaj, kljub vodeni evidenci, dandanes ni mogoče prešteti.

Na slavnostni decembrski koncert so povabili še **Ženski pevski zbor Globoko**, ki ga prav tako vodi Franci Kene, v odsotnosti zaradi njegove bolezni pa ga je prevzela prof. **Anita Veršec**. Prišli so tudi pevci **LPZ Krško**, pa **Rogisti LD Selca** in **Lovski rogisti Kraljevec na Sutli** iz sosednje Hrvaške. Program je bil lovsko obarvan. Za zaključek so skupaj nastopili pevci obeh zborov in obe skupini rogistov in za konec še moška zbor skupaj z ženskimi.

Na koncu so čestitke jubilarantom izrekli predstavniki sosednjih kulturnih društev in krajevne skupnosti. Javni sklad za kulturne dejavnosti je članom LPZ dodelil še **Gallusove značke**. Predsednik LZS mag. **Srečko Felix Kroppe** in član Komisije LZS za lovsko kulturo **Gregor Rettinger** sta v imenu LZS članom izročila **plakete za lovsko kulturo**, in sicer: pet plaket III. stopnje, sedem plaket II. stopnje in dve plaketi I. stopnje. Obe najzlahtnejši sta bili namenjeni neutrudnemu pevcu in zborovodji **Francu Kenetu** in kar 25 let predsedujočemu zboru, **Antonu Harapinu**. Oba sta bila nagrajena še s prav odmevnim aplavzom, saj sta se prireditve udeležila kljub bolezni, zboru pa sta zvesta že vseh 40 let. LPZ Globoko je ob jubileju prejel **plaketo za lovsko kulturo I. stopnje** in tako ob že prej prejetih odlikovanjih LZS – redih za lovske zasluge III., II. in I. stopnje ter tudi **Zlatorogove plakete**, ki je najvišje odlikovanje LZS –, zaokrožil zbirko odlikovanj. Predsednik Kroppe je v

Člani LPZ z gosti iz LPZ Krško in ŽPZ Globoko za zaključek koncerta

svojem nagovoru posebej poudaril pomen delovanja zbora v slovenskem lovskem prostoru in njegove nemajhne zasluge pri promociji lovstva prek te vrste kulturne dejavnosti.

Župan Občine Brežice **Ivan Molan** je ob ugotovitvi, da je v občini zelo močna ljubiteljska kultura, izpostavil še drugačnost oziroma posebnost v nastopih zbora slavljenca. Občina je ob tej priložnosti jubilaru podelila posebno plaketo, župan pa je priložnostno izkoristil, da je **Francu Kenetu** za dolgoletno delo na kulturnem in družbenem področju **slavnostno** izročil najvišje priznanje občine – *oktobrsko nagrado*. Franci je namreč zaradi bolezni ni mogel prevzeti že ob občinskem prazniku.

Po končanem koncertu so se vsi prisotni – nastopajoči, gosti in obiskovalci – zbrali še na priložnostni pogostitvi, kjer ob dobri volji ni manjkala lepa pesem. Tako so na najlepši način sklenili prijeten večer.

Dušan Lepšina

So mogoče lovske primerjave z obeh strani Pece?

Koroški lovci s te in one strani Pece neuradno radi primerjamo podatke o odstrelu divjadi v minuli lovni sezoni v naši Koroški lovski zvezi (KLZ) in v okraju Velikovec (OV), ki je še najbolj primerljiv z našimi koroškimi lovišči (tudi velikost lovišč in število lovcev sta podobna). A z eno veliko razliko, da »jagri« za severno mejo lahko še vedno lovijo gozdne kure, ki so pri nas že desetletje povsem zavarovane, nelovne!

V okviru naše KLZ lovsko poslanstvo pripada **1.160 lovcem** (v OV 1.250 lovcem in 101 lovki). Naši koroški lovci upravljajo s **74.403 ha** (od tega **69.469 ha** lovnih površin), v okviru katerih deluje 20 lovišč (za primerjavo: okraj Velikovec premore 90.368 ha lovnih površin in 140 majhnih lovišč). Medtem ko so lovci Mežiške, Mislinjske in Dravske doline v letu 2011 načrtovali za odstrel **2.118** glav srnjadi in jim jih je od tega uspelo odstreliti le **1.699**, naj bi v OV v letih 2011 in 2012 odstrelili 5.644 glav srnjadi, a so jih lani odstrelili le 2.264 glav (40 %). Skupni laniški odzvem srnjadi za mejo je bil 2.905 glav. V letu 2011 je divjad plačevala velik davek na naših in avstrijskih cestah ter železnicah.

V KLZ smo tako na cestah izgubili **167** glav (4 na železnici, **32** zaradi potepuških psov, **53** evidenciranih v času košnje), nekaj srnjadi smo izgubili tudi zaradi drugih vzrokov. Tako je bil skupni odzvem srnjadi **2.044** glav oziroma **96,51 %** (v OV so na cestah izgubili 422 srnjadi, leto prej celo 496. Zaradi drugih neznanih vzrokov so izgubili še dodatnih 216 glav srnjadi).

Tudi odstrel jelenjadi ni potekal po želji naših koroških lovcev. Od načrtovanih **84** glav smo jih odstrelili le **68**. Tudi v OV niso uspešno sledili dveletnemu načrtovanemu odstrelu jelenjadi. Od 497 načrtovane jelenjadi so odstrelili 225 živali (46 %). Skupni odzvem je bil 233 glav jelenjadi. Naši Korošci so se od letnega načrta še najbolj oddaljili pri odstrelu muflonov. Od **50** načrtovanih so jih odstrelili le **24** (v OV naj bi jih v dveh letih odstrelili 113, a so jih lani dejansko le 29). Čeprav lov na gamse na obeh straneh meje velja za najbolj spoštovan lov, ta ni potekal po načrtih in željah lovcev. V KLZ naj bi po letnem načrtu odstrelil **225** gamsov, odstrelili smo jih **208** (v OV, kjer načrtujejo za dve leti, je bil odstrel določen na 362 gamsov; lani so jih odstrelili 151, t. j. 43 %. Skupni odzvem pri gamsih je bil 160). A zadnjih nekaj let pri nas svojo zgodbo beleži tudi ne preveč uspešen lov na divje prašiče. Od **52** načrtovanih so jih pri nas odstrelili le **33** oziroma 63,46 % (v OV so odstrelili 102). Koroški lovci iz naše KLZ in lovskega okraja Velikovec (deluje pod okriljem avstrijske Koroške Lowske zveze) so lani odstrelili še: **445** lisic (OV 835), **4** kune zlatice, (OV 24), **12** kun belic (OV 231), **33** poljskih zajcev (OV 59), **53** rac (OV 370), **2** sraki, (OV 457), **46** šoj (OV 457), **238** sivih vran (OV 415). Na naši strani Pece smo ulovili še **50** navadnih polhov (za OV ni podatka), lani pri nas nismo uplenili tudi nobenega fazana.

Medtem ko se primerjava odstrela divjadi naše KLZ z okrajem Velikovec s temi podatki konča, pa je na avstrijskem Koroškem še vedno dovoljen lov tudi na gozdne kure, ki je dovoljen s posebno letno odločbo, ki jo izda Koroška deželna vlada. Tako so lani naši severni lovski kolegi iz okraja Velikovec odstrelili še: 2 velika petelina, 6 ruševcev (dva na Peci) in 4 gozdne jerebe, od zveri pa še 84 jazbec, 6 poljskih jerebic, 49 slok ali velikih kljunačev, 51 dihur-

jev, 275 fazanov, 143 golobov grivarjev, 163 krokarjev, 4 kor-morane in 14 sivih čapelj.

Skratka, v primerjavi kar bogata lovska »žetev« pri nas zavarovanih vrst! Menim, da primerjava ne potrebuje posebnega komentarja! Morda le to, da smo tudi na tej strani Pece vsak dan bolj prepričani, da zaradi odstrela pri njih ne bo izginila nobena vrsta, ki je pri nas ne lovimo. Pri nas se stanje zaradi popolnega varstva namreč v desetih letih ni bistveno spremenilo!

F. Rotar

Pri lovskih prijateljih na avstrijskem Koroškem

Pregled odstrela in izgub divjadi v okraju Velikovec

Tradicionalno prijateljevanje z koroškimi in štajerskimi lovci z lovskimi rojaki na avstrijskem Koroškem izvira iz časov, ko so imeli še oboji nemalo težav pri prehajanju dokaj »zaprte« dr-

naprednem upravljanju z divjadjo, kot to počneta naša **Koroška lovska zveza (KLZ)** in avstrijska Koroška lovska zveza (**Kärntner Jägerschaft**), še posebno pa lovci, združeni v **Mežiškem LGB** in **LGB Pliberk**. Desetletja dolgo prijateljevanje se namreč vedno bolj širi in utrjuje tudi na tradicionalnih lovskih dnevih, na preglednih lovskih razstavah in strokovnih posvetih na obeh straneh Pece.

Lovska razstava v Žvabeku

Lovci izpod Pece so se srečali tudi letos. Najprej v prijetni podeželski Gostilni Hafner v Žvabeku, nedaleč stran od Pliberka, kjer je letni lovski shod in pripravljen pregled odstrela in izgub divjadi v letu 2011 vzorno pripravil LGB Pliberk. Prijetnega srečanja so se poleg številnih tamkajšnjih lovcev – **Franca Koschuttnigga**, lovskega mojstra, in drugih lovskih strokovnjakov iz okraja Velikovec – udeležili tudi predstavniki naše Koroške lovske zveze: **Franc Praznik** in **Franc Rotar** ter iz obmejnih LD Koprivna - Topla starešina **Gregor Vrabčič**, tudi

Lovski rojaki, zavedni Slovenci in naši dobri prijatelji (od leve): Franc Košutnik, mag. Franc Tšchernko, Johan Kaizer, M. Kumer in Franc Rotar.

žavne meje. A obojestranska volja po kulturnem in strokovnem lovskem sodelovanju je mnogokrat »prelasičila« tudi takratne najbolj zagrizene in nepopustljive carinike, miličnike in policiste. Koroški in štajerski lovci se radi spomnijo tistih časov in z vedrim obrazom poudarjajo, da so bili prav lovci med prvimi, ki so si že takrat upali odkrito govoriti o čezmejnem sodelovanju, ki je, hvala bogu, še vedno lahko »za mušter«, kot pravijo. V Evropi je le malo kje tako, da bi obmejne lovske organizacije tako odkrito in prijateljsko sodelovale in tudi javno govorile o

član UO LZS, gospodar **Boris Verdel** iz LD Peca - Mežica starešina in gospodar **Pavel Steblovnik** in **Rok Praper**. Tudi tamkajšnji lovci velik poudarek namenjajo tradicionalnim lovskim shodom in lovskim razstavam. S ponosom javno pokažejo, da so močni roglji gamsov, srnjakov in jelenov tudi plod njihovega načrtnega dela v lovstvu. Čeprav letos niso uredili del narave s prepariranimi gozdnimi in obvodnimi živalmi (dioramo), kot jim je to uspelo lani v pliberškem kulturnem domu, lovska razstava ni bila nič manj zanimiva in privlačna. Za pester kultur-

Lovski shod LGB Pliberk v Žvabeku na avstrijskem Koroškem je v vseh pogledih opravičil svoje poslanstvo. Tam smo bili kot gostje.

ni program so poskrbeli Lovski rogisti LGB Pliberk, ki jih vodi **Gvido Kalivoda**. Skrbno pripravljen strokovni in kulturni lovski dan – vodila sta ga spoštovana koroška rojaka mag. veterine **Franc Tšchernko**, predsednik in vodja urada za lovstvo, ribištvo in orožje pri okraju Velikovec, **Janez Kaiser**, podpredsednik LGB Pliberk –, je samo potrdil, da naši koroški lovski rojaki še kako potrebujejo taka srečanja. Pa tudi to, da medse vedno raje povabijo svoje dolgoletne lovske prijatelje iz slovenske Koroške.

V Železni Kapli lovski dan

Na Obirskem, v bližini Železne Kaple, kjer so doma znani Smrtnikovi »jagri« in pevci, je 11. februarja letos v znani in priljubljeni slovenski Gostilni Kovč potekal letošnji lovski dan za okraj Velikovec. Delegatom iz desetih LGB iz okraja Velikovec – dr. **Walterju Brunnetu**, namestniku predsednika tamkajšnje lovske zveze, dr. **Cristini Hammerschlag**, namestnici glavarja Velikovec, okrajnemu uradniku **Janezu Kaiserju** in predstavnikom naše Koroške lovske zveze – so dobrodoščilo zaželeli lovski rogisti z avstrijske Koroške, ki jih vodi nekdanji lovski mojster **Albin Knafl**, ter pevci LPZ Železna Kapla, ki so zapeli povsod priljubljeno lovsko pesem *Jaz sem en frišen jager ...* Uradni del lovskega dneva, pri nas imamo občne zборе, je bil v celoti namenjen lovski stroki. Po službeni dolžnosti ga je večje vodil lovski strokovnjak **Franc Koschutnigg**, lovski mojster za okraj Velikovec. Udeležence je nagovoril tudi **Franc Jožef Smrtnik**, župan Občine Železna Kapla.

Že bežen pregled skrbno zbranih in urejenih statističnih podatkov je pokazal, da so lovci

iz okraja Velikovec imeli tudi lani nemalo težav pri odstrelu divjadi. Čeprav je po Koschutniggovih besedah – je tudi načrtovalec odstrela divjadi za okraj Velikovec –, divjadi povsod še dovolj, lovci ne dosežejo niti 50 % letnega načrta odstrela (pri njih načrtujejo odstrel za obdobje

Lov LD Črnomelj in pobratene LD Duga resa

Prijateljstvo in lovsko sodelovanje članov **LD Črnomelj** z **LD Duga resa** traja že 29 let. Kljub vojni in manjšim političnim nesporazumom med državama do danes še ni bilo vprašljivo sodelovanje. Mi, ki živimo ob meji z Republiko Hrvaško, se zavedamo, da je nadaljevanje dobrih odnosov med nami, sosedmi, ključnega pomena. Zato se sestajamo vsaj dvakrat na leto ali še večkrat. Tudi lani novembra se je delegacija devetih lovcev **LD Črnomelj** odpeljala na obisk k lovskim prijateljem v pobrateno **LD Duga resa**. Bilo nas je devet, za poln kombi.

27. novembra 2011 ob 8. uri smo se sestali v gostilni v Dugi resi, kjer nas je pričakal njihov starešina **Branko Škrtić**. Po kavi smo se napotili k nekaj kilometrov oddaljenemu lovskemu

domu **LD Duga resa**, kjer so nas čakali domači lovci. Tako kot vedno so nas prijazno in prijateljsko pričakali ob velikem ognju. Sledili so kavica, čaj, pecivo, bogat zajtrk ...

Od tam smo odšli v lovišče, kjer smo lovili divje prašiče. Njihovih sledi je bilo res veliko, plena pa, razen enega zajca, ni bilo. Lahko bi bila dva, vendar je bil prvi, kot je rekel neki lovec, »na turbo pogon«; bil je hitrejši od šiber.

Lov je trajal vse dopoldne, bila sta dva pogona. Plena res ni bilo veliko, samo en zajec, a vseeno dosti veselja.

Ko smo se vrnil v lovski dom, nas je pričakalo bogato odlično kosilo, ki so ga pripravili lovci sami. Vzdušje je bilo enkratno. Srečanju smo nazdravili z odličnim domačim vinom.

Oba starešina sta po kosilu zaslužnim članom izročila odlikovanja obeh krovnih lovskeh zvez. **LZS** je na predlog **LD Črnomelj** odlikovala naslednje

Foto: T. Vrščaj

21. januarja letos je LD Črnomelj v svojem lovišču organizirala skupni lov z lovci LD Duga resa.

dveh let). Lovski mojster je brez dlake na jeziku povedal: »Krivdo za premajhen odstrel divjadi v celotnem okraju Velikovec je treba iskati tudi pri lovcih!« Kaiser je dodal, da njihovi lovci namenijo premalo časa za miren lov (na čakanje), ki je tudi pogoj za uspešen odstrel. Tudi statistični podatki niso na strani lovcev in lovka. Okraj Velikovec premore 1.250 lovcev in 101 lovko, med katerimi jih je z lovno karto aktivnih 1.013. Lovci lovijo v 140 loviščih, ki skupaj merijo 90.368 ha, od katerih jih je 87 zasebnih in 53 občinskih.

Franc Rotar

Foto: T. Vrščaj

Člani LD Črnomelj na novembrskem lovu pri pobratenih lovcih LD Duga resa

lovce iz Rep. Hrvaške: starešino LD Duga resa **Branka Škrtića** in **Velimira Valjo** z redom II. stopnje; **Mijo Brožića**, **Marijana Družineca** in **Nenada Butorajca** z redom III. stopnje. HLS pa je na predlog LD Duga resa odlikoval **Julija Škrinjarja** iz LD Črnomelj z redom II. stopnje.

Rede III. stopnje HLS so prejeli mag. **Janez Gladek**, **Tomaž Zajc**, **Bojan Košir** in **Zvone**

prišli nanj štirje lovci, in sicer **Branko Škrtić**, **Velimir Valjo**, **Jože Šušlje** in **Mario Kapelič**.

Sestali smo se »pri ralici«, na mestu, kjer se v LD Črnomelj začnejo vsi lovi.

Mag. Janko Gladek, starešina, je pozdravil goste in prisotne člane naše LD Črnomelj, lovovodja **Leopold Pintarič** pa je opisal lovišče, opozoril na varnost in obvezno nošnje signalnih telovnikov. Povedal je,

Mag. Janez Gladek, starešina LD Črnomelj, prejema odlikovanje HLS iz rok Branka Škrtića, starešine LD Duga resa.

Zajcu, ki ga je na novembrskem lovu v LD Duga resa uplenil Toni Vrščaj, ni uspelo pobegniti.

Hutar (slednji je odlikovanje prejel na naslednjem obisku lovcev LD Duga resa, na lovu v LD Črnomelj).

Po kulturnem programu smo se v večernih urah vrnili domov. Še prej pa smo se dogovorili, da se bomo ponovno sestali 21. januarja letos na lovu v LD Črnomelj. Tako je tudi bilo – organiziran je bil lov na divje prašiče. Iz LD Duga resa so

da bomo lovili izključno divje prašiče – lanščake in ozimce, nikakor pa ne vodeče svinje in merjasca. Pripomb ni bilo in lov se je začel. Organizirali smo dva pogona, a plena ni bilo.

Po prihodu v lovsko kočjo Zagradec je bilo že pripravljeno kosilo, ki je bilo čisto po belokranjsko: zlato zapečen odojek in sveže pečen domači kruh. Pripomb na to ni bilo, vino pa je bilo več kot odlično. Naši lovci so lepo sprejeli goste iz Hrvaške in razpoloženje je bilo odlično.

Starešina LD Duga resa Branko Škrtić je izkoristil priložnost in izročil odlikovanje HLS, red III. st., našemu lovskemu tovarišu **Zvonetu Hutarju**, ki se zaradi drugih obveznosti ni mogel udeležiti novembrskega lova na Hrvaškem. Zvone je bil z odlikovanjem zelo počaščen.

Lovci LD Črnomelj se vseh skupnih lovov s pobrateno LD Duga resa zelo radi in množično udeležujejo, saj nas s temi lovskimi tovariši vežejo prijateljstvo in osebna poznanstva, ki so še posebno močne vezi, značilne predvsem za obmejne lovske družine na obeh straneh meje: v Sloveniji in tudi na Hrvaškem. Razšli smo se z obljubo, da se bomo kmalu spet srečali.

Toni Vrščaj

V Šmartnem je zbrane lovce pozdravil Franc Bera, predsednik Občinskega odbora Zveze borcev za vrednote NOB.

V kategoriji nad 65 let je za LD Polskava tekmoval tudi Miro Kolenko.

Pokal Pohorskega bataljona lovcev s Cigonca

V spomin na poslednjo bitko partizanov pri Treh žeblih na Osankarici so v soboto, 15. januarja 2012, v Šmartnem na Pohorju pripravili **32. meddružinsko strelsko tekmovanje** lovcev za **pokal Pohorskega bataljona**. Tako v Občini Slovenska Bistrica že vrsto let lovci, zvesti tradiciji, organizirajo spominsko športno prireditev v spomin na poslednjo bitko domoljubov za svobodo. Omenjeno strelsko tekmovanje je vsa leta uspešno organizirala **LD Polskava**, ki pa se je zaradi zaprtja strelišča morala odpovedati tej prireditvi. Zato so organizacijo letošnje prireditve zaupali pobrateni **Lovski družini Šmartno na Pohorju** in, kot kaže, bo odslej prireditev tudi ostala na Pohorju.

V petih skupinah se je pomerilo več kot štirideset lovcev iz lovskih družin Občine Slovenska Bistrica (LD Polskava, Cigonca, Šmartno, Laporje in Slovenska Bistrica), prišli pa so tudi iz Ruš, Braslovč in Celja. Že drugič je uspelo pokal Pohorskega bataljona osvojiti ekipi lovcev LD Cigonca.

Rezultati – Šmartno na Pohorju:

Kombinacija – posamezniki:

1. **Miro Knez**, LD Cigonca
2. **Peter Flis**, LD Braslovče
3. **Boštjan Sadek**, LD Oplotnica

Glinasti golobi:

1. **Bojan Verder**, SK ZLD – Celje
2. **Peter Flis**, LD Braslovče
3. **Uroš Golob**, LD Laporje

Veterani do 65 let:

1. **Janez Golob**, LD Laporje
2. **Vojteh Kiki**, LD Slovenska Bistrica
3. **Darko Sevšek**, LD Oplotnica

Veterani nad 65 let:

1. **Tone Koropec**, LD Polskava
2. **Karel Tržan**, LD Slovenska Bistrica
3. **Vinko Dovnik**, LD Šmartno na Pohorju

Ekipno:

	točk
1. LD Cigonca	441
2. LD Oplotnica	440
3. LD Šmartno na Pohorju	405

Ladislav Steinbacher

LD Rače vsako leto organizira čistilno akcijo

Na redni letni skupščini, ki je bila 23. 3. 1970 v Gostišču Keršič v Hotinji vasi so se lovci LD Rače odločili za organizirane vsakoletne čistilne akcije, obvezne za vse člane LD Rače. Torej jih letos opravljajo že **42. po vrsti**.

Zadnji dve leti, odkar poteka čistilna akcija pod imenom Očistimo Slovenijo, se je vanjo zelo aktivno vključila tudi Občina Rače - Fram, ki organizira odvoz smeti in prispeva vreče zanje. Poudariti moram, da je imel že prejšnja leta župan Občine Rače - Fram, **Branko Ledinek**, izreden posluh za naše čistilne akcije. Na njih lovci LD Rače nismo bili sami, k sodelovanju smo pritegnili tudi učence OŠ, ki so na območju našega lovišča. To so: OŠ Rače, OŠ Franc Lešnik Vuk Slivnica in OŠ Miklavž na D. Polju. Poudariti moram, da so v zadnjem desetletju učenci omenjenih šol zelo aktivno sodelovali in z njihovo pomočjo smo iz naše prelepe narave vsako leto odstranili okrog 40 m³ raznih odpadkov. Za akcije naše LD se je izredno navdušil ravnatelj OŠ Rače, **Jože Jurič**. Vsako leto so učenci te šole od 1. do 9. razreda sodelovali in še vedno so zraven. Na akcijah je bilo do 500 osnovnošolcev, pridejo pa tudi starši učencev, gasilci, ribiči, občinski delavci in v polnem številu tudi lovci LD Rače. Lovci smo tisti, ki poskrbimo za logistiko, na koncu pa se zberemo pri lovskem domu, kjer nas čakata okusna malica in pijača za vse udeležence. V zadnjem desetletju so naše delo za lepše okolje sponzorsko podprla tudi podjetja in obrtniki: KZ Rače, Pinus Rače, Občina Rače - Fram, Mesarija Fingušt Hotinja vas, Mesarija Skodič Rače, Ecolab Maribor. Njihova pomoč je lovcem omogočila, da smo čistilno akcijo dobro opravili in vsem udeležencem zagotovili okusno malico in pijačo. Menim, da smo lovci LD Rače v Sloveniji med prvimi, če ne kar prvi, ki smo se odločili, da organizirano čistimo našo prelepo naravo, saj to neprekinjeno počnemo že toliko let. Še naprej se bomo aktivno trudili, da bo naša narava ostala lepa za naše prihodnje rodove.

Vsem, ki se do narave ob-

našajo mačehovsko, zapišimo v produk: **ZAVEDAJTE SE, DA NARAVA NE ODPUŠČA!**

Vem, da so se vsi, ki jim je »mar za naravo«, tudi letos udeležili čistilne akcije Očistimo Slovenijo, ki je bila 24. 3. 2012.

Drago Vešner

58. občni zbor LD Dobrava

Poživitev male divjadi - dolgoročna in prednostna naloga

Na 58. občnem zboru LD Dobrava iz Svete Trojice v Slovenskih goricah so ocenili delo v minulem letu, ko so na izrednem občnem zboru izvolili novo vodstvo in sprejeli strateške delovne usmeritve, ki se že lepo uresničujejo. Na njihovi podlagi so sprejeli obsežen letošnji delovni program. Posebno pozornost so namenili sprejetju novih aktov LD, ki so bili dlje v javni razpravi in so zdaj povsem usklajeni z veljavno društveno in drugo zakonodajo. Po dolгих letih so v članstvo znova sprejeli kar štiri pripravnike. Iz bogatih poročil funkcionarjev o delu v minulem letu je bilo mogoče razbrati, da so lani med drugim na novo uredili zavarovanje premoženja in članstva LD pri Zavarovalnici Maribor. Posebej je bila urejena tudi zavarovalna polica za lov s tujimi gosti. Sprejet je bil nov cenik s pogoji za uporabo lovskega doma za člane in druge uporabnike. Vzporedno s tem so bili sprejeti še nekateri ukrepi in opravljena nujna investicijsko-vzdrževalna dela na objektu lovskega doma in gospodarskega objekta s hladilnico. Opravljene so bile delovne akcije, ki so znova privabile več članov, čeprav z udeležbo še vedno ne morejo biti povsem zadovoljni. Upravljanje z domom je postalo povsem pregledno in finančno uspešno, kar je bilo razvidno iz finančnih poročil in poročila gospodarja doma **Franca Bombeka**. Slednji je vse delo naredil povsem brezplačno, brez kakršnih koli nadomestil ali plačil, za kar so se mu na občnem zboru še posebej zahvalili.

Poskrbeli so za preizkus lovskega orožja in tradicionalno meddružinsko strelsko prireditev v počastitev dneva državnosti, o čemer bo podrobneje poročal referent za strelstvo. Prireditev je uspela v vseh pogledih. Izjemno uspešna je bila izvedba programa lovskega turizma, o čemer

bo podrobneje poročal gospodar LD. Poskrbljeno je bilo za primerno vodenje gostov, pravilen odstrel in dosledno spoštovanje lovske-etičnih pravil. Vse trofeje so bile zgledno očiščene in pripravljene ter ocenjene v skladu z veljavnimi merili in standardi. Naloge po revirjih so opravljali v pomenu urejanja in vzdrževanja lovskih objektov in naprav, obnovili so staro oboro v Verjanah, sprejeli sklep o zaščiti osrednjega dela lovišča in ukrepe za spremljanje stanja male divjadi. Na krmnih njivah so člani posadili koruzo in se dogovorili, da bodo v prihodnje poskušali pridobiti kmetovalce v posameznih revirjih, da za plačilo ustre-

šem stanju. Zato je UO zadolžil referenta za kinologijo, naj pripravi kratkoročni in dolgoročni program razvoja lovske kinologije v LD Dobrava. LD bo za to področje zagotavljala ustrezna sredstva in tudi sicer motivirala vodnike lovske psov.

V prvem letu zdajšnjega mandata je bila posebna skrb vodstva LD Dobrava namenjena pripravi novih aktov: Pravil, Poslovnika, Pravilnika o disciplinskem postopku in Pravilnika o finančno-materialnem poslovanju in računovodstvu v LD Dobrava. Gre za široko zasnovan projekt, ki ga je vodil in usklajeval tajnik LD **Danilo Muršec**. Opravljene so bile tudi druge naloge. LD je

Foto: M. Toš

Delovno predsedstvo občnega zbora LD Dobrava je vodil Tone Šebart (v sredini).

nih stroškov v lovišču pustijo manjše površine s koruzo tudi čez zimo. Stanje lovskega objekta in naprav je v vseh revirjih v glavnem zadovoljivo. V prihodnje bodo namenjali še več skrbi estetskemu videzu objektov, zlasti visokim prežam, ki morajo biti v prvi vrsti dovolj funkcionalne in varne. Poglavitna skrb ostaja dolgoročna skrb za malo divjad in njeno ponovno oživitev, in sicer s posebnim poudarkom na izboljševanju življenjskih razmer v njenem naravnem okolju. Letos bodo v ta namen v lovišče izpustili sto odraslih fazanov; največ fazank in nekaj petelinov. Lani so priredili tradicionalno srečanje s pobrateno LD Vurmat z Duha na Ostrem Vrh. Udeležili so se tudi srečanja na Vurmatu, poskrbeli so za izmenjavo odstrela srnjaka oz. gamsa. Nekaj kritičnih razprav je bilo zaradi lovske kinologije, ki v LD ni v najbolj-

navsezadnje dobro vez z LZ Maribor in njeno strokovno službo, prav tako z občinskima upravama v Cerkvenjaku in pri Sveti Trojici. Tudi s sosednjimi LD v minulem letu ni bilo odprtih vprašanj ali konfliktov, začeli so celo poglobljati sodelovanje s sosednjo LD Vitomarci. LD Dobrava se vključuje tudi v vse aktivnosti SOZUL in lenarškega LGB, katerega članica je. Na občnem zboru so bili poleg domačih članov zelene bratovščine še trojiški župan **Darko Fras**, predsednik LZ Maribor **Branko Kurnik**, tajnik pobratene LD Vurmat **Slobodan Tatalovič**, starešina LD Vitomarci **Milan Kuri** in predsednik PGD Sveta Trojica **Alojz Gregorec**. Vsi so pohvalili delo LD Dobrava, njena prizadevanja za varstvo naravnega okolja, razvoj lovskega turizma in aktivno vključevanje v dogajanje v lokalnem okolju.

M. Toš

Foto: M. Krofel – Diana

V krempljih zasvojenosti z drogami

Droge so snovi rastlinskega izvora ali izdelki kemije. Njihovo poznavanje sega v zgodnje obdobje človeške zgodovine. Uporabljali so jih in jih še vedno v zdravilstvu, kot poživila pa tudi kot strupe. Mednje štejemo dovoljene: kavo, alkohol, čaj, tobak, zdravila in takšne, katerih proizvodnja in prodaja sta prepovedani.

V splošni rabi govorimo o mehkih in trdih drogah (mamilih), kar je zavajajoče. Ljudje menijo, da so mehke droge manj škodljive (med mehke droge je, npr., uvrščena tudi marihuana). S strokovnega stališča je takšna delitev nesmisel. Tudi izraz uživanje drog napeljuje na prepričanje, da z jemanjem drog uživamo, pri tem pa prezremo, da zloraba povzroča hude motnje vedenja in smrt. V tej povezavi je vprašljiv izraz tudi odvisnost, ker uteleša pojme, ki so nujni in potrebni za življenje, npr.: zrak, voda, hrana, gibanje itn., kar droge niso.

Zasvojenost z drogami pri nas

Po najnovejših podatkih naj bi bilo v Sloveniji registriranih okrog 8.000 narkomanov, neregistriranih pa je še veliko več. Policija na leto obravnava 1.000 do 1.200 prekrškov v povezavi s proizvodnjo in prodajo mamil.

Pri nas še ni bila opravljena znanstvena raziskava o razširje-

nosti zlorabe prepovedanih drog. Podatki, ki jih imamo na voljo, so pridobljeni iz ankete **Javno mnenje**. Podatkov, pridobljenih posebno na uličnih anketah, ne moremo jemati kot veljavnih, ker so rezultat različnih vplivov in zavajanj. O njih je treba razmisliti, vsekakor pa jim ne smemo slepo verjeti.

Anketa je bila opravljena v letih od 1994 do 1999. Podatki iz leta 1994 kažejo, da je 4,3 % vprašanih odgovorilo, da so že poskusili eno ali več prepovedanih drog (marihuano, hašiš, kokain, LSD). Pet let pozneje so na enaka vprašanja odgovorili z bistveno višjim odstotkom, 10,6 %. Najpogostejše, 8,8 %, so uporabljali marihuano, 2,3 % pomirjevala, ki jim jih ni predpisal zdravnik, 1,4 % je preizkusilo ekstazy, 1 % pa kokain, LSD, heroin. Večina tistih, ki so uporabljali druge droge, so zraven vedno navedli še marihuano, kjer so prevladovali mlajši moški. 77 % iskalcev pomoči v centru za zdravljenje odvisnosti je to storilo zaradi zasvojenosti s heroinom ali/in canabisom.

Od leta 1995 se v Sloveniji med srednješolci zbira podatki o uporabi prepovedanih drog (med 15- in 16-letniki). Od začetka do danes se je število pritrilnih odgovorov zelo povečalo, od 10 na 23 %. Krog zasvojenecv se širi. Večina mladostnikov uporablja marihuano. Dijakinje so odgovarjale, da nikoli niso uporabile prepovedanih drog, so pa vzele pomirjevala brez zdravniškega recepta.

Prepovedane droge po klasifikaciji OZN

Mednje spadajo: depresorji, poživila, halucinogeni, kanabis. Depresorji so: opij, heroin, metadon.

Poživila so: kokain, amfetamin, ekstazy.

LSD je zelo nepredvidljiva halucinogena kemikalija, ki lahko povzroči dolgotrajne strašljive spremembe, nočne more, strah, depresije. Pridobivajo jo iz rženih rožičkov.

Kanabis (trava, konoplja): zloraba povzroča spremembe v spominu, razmišljanju, halucinacije, blodnje, strah, zaskrbljenost, ustvarja pogoje za rakasta obolenja, krvavitve v očesu.

Zasvojenost

Ugodni občutki, ki jih ob vnosu povzroči droga, hitro splahnijo. Pojavi se težko obvladljiva želja, da bi se občutki ponovili. »Zadetega« zanima le, kako priti do novega odmerka, ki bi okrog njega zbrisal vse kot nepomembno, da bi odnosi z okolico izginili, ker jih on ne potrebuje, živi v svojem svetu. Dogajanje in možnosti normalnega življenja ga ne zanimajo. Pri iskanju novega odmerka se zateka k dejanjem, ki jih sicer ne bi počel. Postane suženj svoje zasvojenosti. **Že iz antike velja, da nobena sužnost ni bolj sramotna od tiste, v katero zležeš sam.** Zasvojenosti ne moremo enačiti z nalezljivo boleznijo, s katero se je bolnik okužil nehote. Brez zasvojenosti si je naložil sam, na koncu pa je ne bi rad več

nosil, ampak jo prelaga na pleča okolice.

Ne glede na to je **svetovna zdravstvena organizacija zasvojenosti od drog priznala status bolezni z vsemi pravicami, ki izhajajo iz tega: pravica do zdravljenja, svetovanja in urejanja socialnih težav.**

Zatekanje k zlorabi drog

Zakaj se predvsem mladostniki zatekajo v zlorabo drog, je več vzrokov: nizka samopodoba, nesamostojnost, mladostnik ni odrasel in še vedno išče podporo iz otroštva, radovednost, vpliv okolice, lahka dostopnost. Vse kaže, da so nekateri bolj dovzetni za zasvojenost kot drugi, verjetno igra določeno vlogo dednost. Tudi dejavniki okolja prispevajo svoj delež: zloraba drog v ožjem sorodstvu, revščina, nezaposlenost, neuspešnost v življenju, v družini. Zloraba drog pripelje v konflikt z zakonom, okolico, nastanejo finančne težave, možnost okužbe s hepatitisom, aidsom, nastopi prezgodnja smrt.

Posledice najpogostejše zlorabe drog

Zasvojenec z **marihuano** izgubi motivacijo za delo, študij in je hitro zadovoljen z najmanjšimi dosežki, ki so pod njegovi sposobnostmi in možnostmi. Zapadejo v ležernost, brezcilnost in brezperspektivnost. Ko jim droga zaradi zvišane strpnosti ne nudi več želenega učinka, se mnogi odločijo za kaj močnejšega.

Klopi, skriti prenašalci bolezni

(od aprila do oktobra)

Ob poletnih srečanjih beseda pogosto nanese na razgovor o klopih in njihovi nevarnosti za naše zdravje. Odločili smo se, da bralce v primerni obliki ponovno seznanimo s to nevarnostjo in predstavimo najpogostejše in najbolj znane bolezni, ki jih prenašajo okuženi klopi.

Ljumska (lajmska) borelijoza in meningoencefalitis.

Lajmska borelijoza je zadnja leta razširjena povsod v Evropi, Aziji in Severni Ameriki v območju od 33 ° do 65 ° severne zemljepisne širine. Prvič so jo opisali leta 1975 v skupnosti Old Lyme v Connecticutu (ZDA). Povzroča jo bakterija *Borrelia burgdorferi*, prenaša pa se s pikom okuženega kropa. **Največkrat obolevajo ljudje, ki se pogosto gibljejo v prosti naravi v času aktivnosti klopov (od aprila do oktobra): gobarji, lovci, gozdni delavci, rekreativci, kmetje.** V letu 2010 je bilo v Sloveniji zabeleženih 317 prijav borelije. Število se iz leta v leto veča, je 20-krat pogostejša od klopnege meningoencefalitisa!

Klopi

Po raziskavah je v Sloveniji okrog 50 % klopov okuženih z borelijo. Za njihovo preživetje morajo biti izpolnjene primerne razmere: dosegljiv gostitelj, temperatura okolja od 10 do 35 °C (za daljši čas ne prenesejo visokih temperatur) in vsaj 80 % relativna zračna vlaga. Klope najdemo predvsem na obronkih gozdov z bogato podrastjo in na bujno rastočih travnikih. Redki so v nadmorski višini 1.000 m, nad 1.500 m jih pa ni. Pozimi otpnejo in tako preživijo neugoden čas. Domače, predvsem pa divje toplokrvne živali (srne, glodavci), tudi ptice, so rezervoar borelije. Domače živali in človek so naključni gostitelji.

Okužba z borelijo se začne z značilnimi spremembami na koži. Po dveh do 32 dneh po piku se pokaže neboleča rdečina (premera do 5 cm), ki se enakomerno širi, nato pa njen osrednji del blede. Nastane obročast izpuščaj, ki se veča. Rdečina lahko izgine brez zdravljenja, se pa takrat okužba pomakne v notranjost telesa. Po več mesecih, celo letih, se pokažejo prizadetosti na koži, vnetje sklepov s pordelostjo in oteklino na kolenih in drugih velikih sklepih, bolečine v mišicah ... Včasih nastanejo spremembe na srcu in živčevju. **Takoj ko po piku kropa (ali pa brez znanega pika) opazimo rdečino, ki se širi in v sredini blede, moramo obiskati zdravnika, da bo poskrbel za nadaljnje ukrepe.** Zgodnji začetek zdravljenja prepreči širjenje bolezni. Če po zunanjih znakih diagnoze ni mogoče potrditi, je potrebno laboratorijsko ugotavljanje prisotnosti specifičnih protiteles. Cepiva proti boreliji še ni, zdravimo pa jo z antibiotiki.

Klopni meningoencefalitis

V Sloveniji so klopi okuženi z virusom meningoencefalitisa (vnetja možganskih open in možganov) pretežno v gozdovih znotraj trikotnika (če potegnemo črto): **Jesenice, prek Škofje Loke, Postojne do Kočevja, nato do Litje, prek Zidanega Mosta, mimo Celja in Šentjurja proti meji s Hrvaško.** Znotraj teh meja, ki so že več let skoraj nespremenjene, so območja večjega tveganja (glej sliko). Bolezen, kot že rečeno, povzroča virus, ki se prenaša s pikom okuženega kropa, poteka pa v dveh stopnjah. V prvi fazi so znaki podobni gripi: glavobol, bolečine v mišicah, slabo počutje, povišana telesna temperatura, lahko bruhanje in driska. Po krajšem času nastane **druga faza**: visoka telesna temperatura, hud glavobol, celo nezavest. Specifičnega zdravljenja ni, blažimo lahko le simptome. Umrljivost je 1 do 2 %. Učinkovito sredstvo za preprečevanje obolenja je cepljenje vsaj z dvema dozama, pozneje pa vsakih pet let t. i. »poživitveno« cepljenje.

Domače živali

Na našem območju najdemo pri psih in mačkah odrasle klope pa tudi njihove razvojne oblike. Zanje so klopi nadležni, lahko pa prenašajo borelijo in meningoencefalitis ter številne druge bolezni. Pri psih lahko nastanejo: visoka telesna temperatura, artritis, celo zastoj srca, poškodba sklepov, odpoved ledvic in nevrološki izpadi: šepanje, utrujenost, neješčnost, nenavadna zaspanost (letargija). Včasih poteka neopazno, podobno kot pri divjih živalih. Delna zaščita so odvrčala, ki odganjajo klope, bolhe, komarje, muhe. Domače živali, posebno psa, je treba temeljito preiskati, čim se vrnete s sprehoda, pa tudi sicer. Klope morate odstraniti takoj, ko jih odkrijete.

Odstranjevanje klopov

Pritrjenega kropa ne polivajmo ali mažemo z alkoholom, oljem, raznimi topili, ker tako le zelo povečamo možnost okužbe. Klop se namreč v obrambne namene slini in še bolj izloča okuženo vsebino v ranico. **Klopa mehansko odstranimo takoj, ko ga odkrijemo!** Za odstranjevanje uporabimo pinceto za odstranjevanje klopov (dobi se v lekarni) ali pa ga primemo s prsti in zavrtimo v nasprotni smeri urnega kazalca. Navadna pinceta za odstranjevanje nikakor ni primerna, ker kropa lahko le zmečka in raztroši okuženo vsebino. Navadno pusti v koži tudi glavo kropa, kar ni dobro; okužba se nadaljuje, koža pa vnema.

Mesto ugriza je treba razkužiti, kropa pa vreči v straniščno školjko, v krop ali ga zažgati, nikakor pa ga ne smemo vreči v smeti ali nazaj v prosto naravo! Če kropa želimo zmečkati, ga damo v prepognjen papir, da zmečkana vsebina ne brizgne po okolici, nato pa vse skupaj zažgemo.

Klopi so slepi. Na vrhu bilke čakajo na primerne gostitelja. Ko začutijo drobne tresljaje, toploto, vonj, se spustijo na žrtev in poiščejo nežne dele kože, kjer se lažje prisesajo. Enako je pri človeku, ki ugriza ne čuti, ker klop s slino izloča snov, ki blaži bolečino (je neke vrste lokalni anestetik). V slini je tudi sredstvo proti strjevanju krvi (antikoagulant). Kri pije le samica. Ko se napije in zelo poveča, pade na tla in znese 400 do 800 jajčec. Samčki so veliko manjši in ne pijejo krvi, ampak telesne sokove, zato jih težje opazimo in so lahko tudi več tednov prisesani, ne da bi jih odkrili.

Zaščita

Pred odhodom v naravo (na lov, gobarjenje, rekreacijo) se je treba primerno obleči. Po možnosti naj bodo oblačila iz gladkih materialov, da klopom drsi, in čim svetlejša barva, da jih lažje opazimo. Prekriti je treba čim več kože in klopom preprečiti dostop do kože (hlačnice, rokave, ovratnik je treba zatesniti). Lahko uporabimo odvrčalo (repellent), ki pa žal ne deluje dolgo. Po prihodu domov se je treba temeljito pregledati in najdenega kropa takoj odstraniti, kot je bilo opisano.

Prim. Lojze Števanec, dr. med., Aleš Števanec, dr. vet. med.

Kokain: V začetku uporabnika spodbuja za nezahtevne naloge, v katere se brezglavo zažene v prepričanju, da je vse mogoče, v zahtevnejših projektih, ki presegajo njegove intelektualne sposobnosti, pa se zatakne. Zato odvisnik sega po večjih odmerkih, kar ga lahko privede v kaotično vedenje, na mejo norosti. Po kokainu segajo zelo angažirani ljudje, igralci, manekenke, glasbeniki, ki hočejo iz sebe iztisniti kar največ v želji, da bi bili uspešni. Zaradi izrednih razdiralnih učinkov in velike smrtnosti ni nikjer legaliziran.

Ekstazy: (mala tableta) po njem segajo v nočnih klubih, diskih, zabave željni posamezniki, ki se ne znajo več zabavati po naravni poti. Posledica: okvara možganov, jeter, nemir, zmedenost, depresija, lahko tudi smrt.

Ne dolgo tega so nekatere skupine v našem parlamentu zahtevale obvezno testiranje poslancev na uporabo drog, drugi so se temu uprli. Eni in drugi so verjetno imeli svoj vzrok.

Poznam podjetja, v katerih ob prihodu na delo testirajo vsakega na alkoholiziranost, ne da bi upoštevali argumente, ki smo jih poslušali v parlamentu.

Prometna varnost in droge

Droge so učinkovine, ki povzročajo spremembe v razpoloženju in vedenju: vplivajo na razmišljanje, posegajo na moralne vrednote, sklepanje, predstave, zmanjšujejo nekatere motorične reakcije, moteni sta koncentracija, ocena razdalje, povečana pripravljenost na tveganje, agresivnost do sodelavcev in soudeležencev v prometu, zato prometna nesreča ni daleč.

Vsak dan slišimo in gledamo na TV težko verjetna dejanja, ki jih neuravnovešeni, z raznimi ideologijami in resnicami (tudi z drogami zasvojeni posamezniki) počno z orožjem v roki ne le v Ameriki, na vzhodu in na Balkanu, ampak celo v urejeni Evropi, Norveški pa tudi pri nas.

Ni naključje, da po naši zakonodaji policija, ki ugotovi, da imetnik orožja (tudi lovec) v alkoholiziranem ali drogiranem stanju prevaža orožje, leto preventivno zaseže ne glede, ali je v kovčku ali ne. Sledijo še druge sankcije, ki se nanašajo na prometne prekrške. Ponovna pridobitev vrnitve orožja je zelo otežena.

Zdravljenje zasvojenosti

Zdravljenje zasvojenosti poteka v bolnišnicah ali specializi-

ranih centrih, kjer kontrolirano zmanjšujejo odmere ali drogo nadomeščajo z manj škodljivo snovjo (najpogostejše metadon, ki ni tako nedolžen, kot menijo nepoznavalci; je izredno močan depresor). Po potrebi odpravljajo abstinence pojave. Po odpustu usposobljeni zdravstveni delavci v posebnih skupinah spremljajo, svetujejo, podpirajo, motivirajo ozdravljene zasvojenca. Mnogi se vračajo v okolje, kjer so zapadli v zasvojenost, tam pa se težave z veliko verjetnostjo ponovijo.

Poznamo posameznike, ki so se z lastno voljo in vztrajnostjo odpovedali drogam, osvobodili so se suženjstva zasvojenosti. Dokazali so, da je to mogoče!

Prim. dr. Lojze Števanec
(Viri: medmrežje)

Nenavadno ozimčevo obnašanje

Redko, pa vendarle se kdaj pa kdaj zgodi, da nas povabijo na lov zunaj domačih lovišč, v tujino, največkrat v lovišča nekdanje »Juge«. Lovišča v državah nekdanje skupne države postajajo tudi za naše lovce iz leta v leto zanimivejša. Še ne tako dolgo nazaj pa je bilo prav obratno, saj so bila slovenska lovišča pravi lovski »eldorado« za lovce iz držav nekdanje skupne države in vzor dobrega upravljanja z divjadjo v loviščih. Večja številčnost divjadi in visoka trofejna kakovost divjadi najpomembnejših lovnih vrst, predvsem v urejenih loviščih Hrvaške in Srbije (Vojvodina), ki so pod državnim nadzorom, še (ali že) zelo prese-gata slovenske razmere.

Stara pa vendarle še neobledela lovska znanstva so lani jeseni tudi mene privedla na lov na pogon na divje prašiče v vojvodinsko obdonavsko lovišče Karađorđevo. Plen je bil izjemen, (pre)jobilen in vsaj za slovenske razmere nenavadno velik, saj je sedemnajst »pušk« odstrelilo dobre tri ducate prašičev. Na tem lovu smo doživeli naslednjo zgodbo.

Med dvema pogonomoma so se gonjači premeščali na drugo lovno območje. Ob tem so iz trsja nehote spodili večji mešan trop svinj, ozimcev in lanščakov; več kot dvajset živali. Trop se je umikal po čistini proti gozdu, ko je v tropu kar nenadoma, kot pokošen padel ozimec in obležal – brez strela – mrtev. Nekaj

prašičev iz začelja tropa ga je celo preskočilo in prav tako tudi nekaj psov goničev, ki so lajajoč sledili tropu v gozd. Potem se je presenetljivo zgodilo naslednje: ko je bila »huda ura« mimo, je »mrtev« ozimček naenkrat vstal, se otresel in počasi odkoracal v varno trsje. Vsi, vodja lovišča, nekaj gostov in gonjačev, ki smo sto metrov oddaljeni opazovali nenavaden prizor, sprva sploh nismo dojeli dogodka. Pozneje, na zadnjem pogonu, je bilo to vir razprav in lovske pameti vseh vrst.

Kaj je vzrok takemu nenavadnemu obnašanju divjega pujska? Morda ga je stresna situacija nenadoma »stresla iz hlače« in je padel od strahu (šoka?) ali pa ga je k temu vodila že njegova izkušnja, da odstreljenega, torej padlega prašiča zasledujoči psi pustijo pri miru, ker še naprej vneto gonijo preostali trop na zdravih nogah? Kdo ve!? Morda je bilo prav to, drugo, torej pridobljena ozimčeva izkušnja, pogojeno še z znano »inteligenco« vrste, vzrok nenavadnemu dogodku. Divji prašiči s svojimi izvrstnimi čutili, z izredno življenjsko prilagodljivostjo in neverjetnim spominom sodijo med najbolj inteligentne živalske vrste sploh. Zato zoologi družino prašičev (Suidae) uvrščajo visoko v okviru živalskega sveta, saj ugotavljajo njihovo visoko inteligenco, ki je relativno višja od vseh drugih vrst parkljarjev in celo od nekaterih vrst primatov (opic).

Verjemite, dogodek je resničen. Ne sodi med lovsko latinščino in še manj med prvoaprilske šale, pa tudi verodostojnih prič je dovolj.

Branko Galjot

Spet zmagovita uvrstitev našega preparatorja Gerdeja

V sklopu letošnjega salzburškega lovskega in ribiškega sejma (Die Hohe Jagd & Fischerei) je bilo v dneh od 19. do 26. februarja na sejmskem prostoru opazno predvsem **Svetovno prvenstvo v prepariranju živali** (The World Taxidermy Championships 2012). Prvenstvo ima bienalni značaj, organizirano je le vsako drugo leto. Tovrstne prireditve so bile do nedavna domena zgolj Ameriške preparatorske zveze, kar je razumljivo glede na dejstvo, da v ZDA delu-

je najmanj 25.000 poklicnih preparatorjev živali. Evropski zvezi preparatorjev (EFT - European Taxidermy Federation) je uspelo pripeljati to prvenstvo tudi v Evropo. Tako je bila februarja 2008 v času omenjenega sejma premierna organizacija tega prvenstva na evropskih tleh; prvičkrat zunaj ZDA. Zaradi takratne odlične organizacije, predvsem

mojstri (Novice, Professional, Master).

Letos se je te vrhunske prireditve znova udeležil tudi naš **Leopold Gerdej** iz Spodnje Besnice pri Kranju (žal spet edini slovenski udeleženec tega prvenstva). »Znova« poudarjamo zato, ker je pred štirimi leti, ko je bilo tovrstno prvenstvo prvič v Evropi, Polde že sodeloval in

Foto: D. Čadež

Naš preparator – mojster Leopold Gerdej iz Sp. Besnice – je na februarjem svetovnem prvenstvu v prepariranju živali, ki je bilo organizirano v sklopu Salzburškega lovskega in ribiškega sejma, za svoja preparata (na fotografiji) v najzahtevnejšem razstavnem razredu mojstrov spet prejel dve visoki odličji.

pa zaradi presenetljivo množične udeležbe evropskih preparatorjev, je bila letos EFT in avstrijski gospodarski zbornici zaupana že druga izvedba tega prvenstva v Evropi. Več kot 150 preparatorjev iz 22 držav je sodniškemu zboru predstavilo okrog 450 svojih izdelkov, prepariranih živali. Največ udeležencev prvenstva je bilo iz evropskih držav (Rusije, Nemčije, Avstrije, Italije, Madžarske, Češke, Slovaške, Poljske, Belorusije, Španije, iz skandinavskih držav in seveda iz ZDA). Sodelovali so celo preparatorji iz daljnih Filipinov, pa tudi iz Južne Afrike, Izraela, Argentine. Razstavljeni preparati so bili različni, npr.: doprsni preparati, male živali, žuželke, ribe, skeleti sesalcev in rib, reprodukcije, modeli. Večinski del predstavljanih preparatov živali je sicer izhajal iz lovskega področja, presenetljivo mnogo izdelkov pa so predstavili tudi muzeji oz. njihovi preparatorji. Samo dunajski zgodovinsko-prirodoslovni muzej je na tekmovanje prijavil dobro desetino svojih poklicnih preparatorjev. Tudi tekmovalci oz. sodelujoči na prvenstvu so bili glede na kreativnost izdelka, težavnost izdelave in na pričakovano kakovost preparata razvrščeni v tri tekmovalne razrede: *novinci, poklicni strokovnjaki* in

v razredu *poklicni strokovnjaki* (Professional) zmagal in dosegel svetovno prvaštvo. Takrat se je predstavil z doprsnim preparatom divjega merjasca, ki pa je bil tako vrhunsko izdelan, da so sodelujoči preparatorji sami med seboj, torej brez sodelovanja strokovne žirije, Poldetovega merjasca ocenili sploh **za najboljši izdelek na vsej razstavi** ne glede na kategorijo in razred tekmovalca. O tem Poldetovem uspehu sem več napisal za naše glasilo v Lovcu, 5/2008.

Za letošnje tekmovanje je Polde pripravil doprsna preparata: muflonjega ovna in gamsjega kozla. Letos je tekmoval v višjem tekmovalnem razredu kot pred štirimi leti, t. j. v *mojstrskem razredu*. To je najzahtevnejši, vrhunski razred, v katerega se lahko uvrstijo le tisti, ki so na prejšnjih prvenstvih dosegli pomembne uvrstitve in že zmagovali. Temu primerna so tudi zahtevnejša sodniška merila, ki še zdaleč ne dopuščajo površnosti, slabih materialov in določajo res vrhunsko izdelavo, z veliko mero izkazane osebne ustvarjalnosti preparatorja in seveda njegovo čim boljše poznavanje anatomskih značilnosti živali. Preparat mora do najmanjših podrobnosti ustrezati naravnemu videzu živali – biti mora

kot živa žival; le to je moto sodniške žirije v tem razredu. Pomembna in največkrat celo odločujoča je izdelava najdobjejših podrobnosti na eksponatu (kožne gube, dodelava smrč-

ka, globina nosnic, oblikovanje ustnic, jezika in uhljev, položaj peres pri pticah, naravna razvrstitev lusk pri ribah, simetrija posamezne kosti pri skeletih ipd.). »Tekmuješ sam proti

svojim napakam,« je Poldetov izrek, ki pove vse o zahtevnosti tega dela. V lažjih tekmovalnih kategorijah (*novinci* in *poklicni strokovnjaki*) se pri izdelavi preparatov še dopušča uporaba pripravljenih poliuretanskih modelov in drugih tovarniško izdelanih pomagal kot pripomočkov za doseganje čim bolj naravnega videza živali. V najzahtevnejšem mojstrskem razredu pa mora biti čisto vse izdelano ročno, po lastni preparatorjevi ustvarjalnosti in spretnosti. Torej brez uporabe poliuretanskih modelov (brez umetnih lobanj, skeleta ali zobovja, plastičnih jezikov, ustnic itn.). Dovoljena je zgolj vdelava že pripravljenih očesnih zrkel v preparat, vse drugo mora biti plod spretnosti mojstrovih rok in narave! Zato je nekdo upravičeno zapisal: »Preparatorji so ročni spretniži, so mojstri, so zoologi, so umetniki, ki se spogledujejo z domeno uporabne umetnosti!«

Polde se je torej predstavil z dvema preparatoma in z obema – že manj presenetljivo – uspel in ponovno dosegel vrhunski uvrstitvi. *Doprni preparat muflovovega ovna je dosegel drugo mesto, preparat gamsovega kozla pa tretje*, in to, kot že napisano, v najvišji oz. najtežji *mojstrski kategoriji* (Masters Division). Do prvega mesta in do ponovitve svetovnega prvaštva, vendar v višji kategoriji kot pred štirimi leti, sta ga ločili vsega dve ocenjevalni točki. V tej kategoriji je »tekmovalo« več kot 40 preparatov, zmagal pa je madžarski mojster s preparatom pavijana. Več kot polovica tekmovalcev v tem mojstrskem razredu je bilo

poklicnih muzejskih preparatorskih mojstrov iz najvidnejših evropskih in ameriških muzejev, ki veliko denarja namenjajo res vrhunski izdelavi muzejskih eksponatov. Tudi Polde je za izdelavo obeh tekmovalnih preparatov porabil več kot sto ur natančnega dela. Pa vendarle je mladi preparator odločen, da bo tudi v prihodnje še sodeloval na tem svetovnem prvenstvu, kljub visoki »štartnini« (prijavnini) in stotini porabljenih ur pri pripravi tekmovalnih eksponatov.

Branko Galjot

Odstrel volka v LD Suha krajina

Emil Bradač, gospodar LD Suha krajina, je 23. 2. 2012 okrog 12. ure prejel telefonski klic občana, ki je povedal, da se v bližini vasi Višnje gibljejo trije volkovi. Takoj je pohitel tja in po sledih v snegu opazil, da se trije volkovi res pomikajo v smeri Ratja. Ker je bil odstrel volka mogoč po uradni izdani uredbi MOP, je o tem takoj obvestil lovce sosednje LD Lazina, LD Struge, LD Žužemberk in člana LD Suha krajina (Zvoneta Hočevarja in Dejana Muhiča). Pri pregledu območja so lovci ugotovili, da se volkovi gibljejo iz smeri Brezovega dola proti Kamnem vrhu. V hitri akciji lovcev so volkom postavili zasede v revirju Kamni vrh. Po štirih urah sledenja je gospodarju LD Suha krajina Emilu Bradaču pritekel na stojišče volk, ki ga je uplenil.

V zadnjih dveh letih Lovska družina Suha krajina beleži stal-

Spremljanje populacije volkov in njihovega plenjenja

V okviru projekta **SloWolf** nadaljujemo z raziskovanjem in spremljanjem populacije volkov v Sloveniji. Zbiramo tudi podatke o plenjenju volkov: s pomočjo genetske analize slin individualno določamo uplenitelja, spremljamo prisotnost mrhovinarjev na ostankih plena volkov, analiziramo vrstno, spolno in starostno sestavo rastlinojedcev, ki jih uplenijo volkovi, ter s pomočjo analize vsebnosti maščevja v kostnem mozgu določamo telesno stanje uplenjenih živali. To nam bo omogočilo boljše razumevanje vloge, ki jo volkovi opravljajo v ekosistemu naših gozdov. Kogar bi zanimalo sodelovanje pri teh raziskavah, prosimo, naj ob morebitni najdbi svežih ostankov volčjega plena vzpostavi stik z našo terensko ekipo (**Miha Krofel**: 051/228-717; **Nina Ražen**: 031/381-148).

Zbiranje neinvazivnih genetskih vzorcev

Zima je čas, ko volkovom lahko sledimo v snegu in na tak način lažje najdemo njihove iztrebke in urin. Tako je to del leta, ki je za zbiranje neinvazivnih genetskih vzorcev še posebno pomemben. Pravkar poteka druga sezona sledenja volkovom, pri katerem nam pomagajo lovci, delavci ZGS in drugi prostovoljci. Opravili smo že več sledenj v snegu po različnih območjih in pridobili mnoge nove podatke o velikosti tropov. Hitro se veča tudi število zbranih genetskih vzorcev, ki nam bodo omogočili oceniti velikost populacije in dinamiko v volčjih tropih v sezoni 2011/2012. Vsem lovcem, ki bi želeli sodelovati, pa morda še nimate materiala za vzorčenje, sporočamo, da posodice za zbiranje vzorcev lahko dobite pri gospodarjih ali starešinah svojih lovskih družin. **V maju bomo prevzeli zbrane vzorce. Vse, ki imate zbrane genetske vzorce volkov, prosimo, da jih do konca aprila dostavite gospodarjem oziroma starešinam svoje LD, z njimi pa se bomo dogovorili o nadaljnjem poteku prevzema.** Na tem mestu se še enkrat najlepše zahvaljujemo vsem, ki nam pomagata pri spremljanju populacije volkov! Z vašo pomočjo smo in bomo še bolje spoznali populacijo volka pri nas.

Poškodovana noga stare košute, ki so jo volkovi uplenili na Kočevskem (na fotografiji je za primerjavo tudi nepoškodovana noga). Analiza ostankov plena volkov nam omogoča boljše razumevanje vloge volkov v naravi.

Foto M. Krofel

Na fotografiji so z leve proti desni: Franc Grajš (LD Žužemberk), Anton Meglen (LD Struge), Jože Škufca (LD Lazina - Hinje), Zvone Hočevar (LD Suha krajina) in uplenitelj Emil Bradač (LD Suha krajina).

no prisotnost volka na svojem območju. V nekatetih delih lovišča se je stalež srnjadi zaradi prisotnosti volkov zelo zelo zmanjšal, zato so bili lovci z odstrelom zelo zadovoljni. Volk – samec je tehtal 37 kg in je bil precej garjav. Biomerrične meritve je opravil uslužbenec ZGS - OE Kočevje, **Miran Bartol**, ogledali pa so si ga tudi člani skupine **SloWolf**.

Emil Bradač

Nekaj je še dobrih ljudi

Na obrobju gozda, pod okriljem starih dreves, kjer se križajo različne gazi ljudi in divjadi, pod mogočnim Kumom, visokim 1.220 metrov, pod najvišjim vrhom zasavskega hribovja, med Savo in dolino Sopote, se mora popotnik, planinec, lovec, ustaviti pri stari domačiji Pri Kovačku, pri Rezki.

Zgodaj zjutraj sem sedel na nahrbtnik pri hlevu, prav potih, da ne bi zbudil Rezke. Preklemsko sem se zmotil. Živahna žena na pragu osemdesetih let me je skozi majhna okna na stari hiši hitro opazila. Tam mimo Rezki ne pobegne nihče, skoraj nihče, da ne bi popil kozarček materine dušice.

Le kdo ne pozna Rezke? Izjemna ženska, znana planincem, pohodnikom, lovcom, še kdo bi se našel, ki je že spregovoril nekaj besed s to skromno ženico. V letu 2012 bo Rezka napolnila osemdeset let. Prav v tistem času bomo imeli zopet v tistem koncu skupinski lov s sosednjo LD. Potrudili se bomo, da si bo Rezka zapomnila ta rojstni dan.

Zagledam kuštravo gospo z jasnimi očmi, ki stoji na vrhu stopnišča svoje prijazne hiške.

»Bog daj,« je pozdravila. »No, pogledj ga, prisedi na klop, si pa zgoden!« Tistega dne smo načrtovali tradicionalni skupinski lov z LD Dobovec. Lovili smo v Škratovi dolini.

Materina dušica v žganju me je pogrela. Začeli so se zbirati še drugi lovci. Pogon po omenjeni dolini, uplenjena ozimca in bogata malica pred Rezki hišo. Sprašujemo se, ali je bil ta dan nekaj posebnega. Ne, kje pa, tako veselo in prijetno je skoraj vsakič pred Rezki hišo.

Ostal sem skoraj do večera. Prijetno je bilo pred hišo poslušati Rezki spomine na minula leta. Če si hotel priti do besede, si moral biti kar malce nasilen,

Foto: J. Krivec

Gospa Rezka pred svojim hramom s steklenico materine dušice

da si lahko pristavil še kakšno svojo misel ali trditev.

Je običajna januarska nedelja v novem letu 2012, ko razmišljam in pišem o naši Rezki. Moje pisanje spremlja pesem Vlada Kreslina iz radia o dobrih ljudeh, o takšnih, kakršna je Rezka. Res je še nekaj dobrih ljudi, ki se jih človek razveseli in med njimi je zagotovo tudi omenjena gospa.

Zato, Rezka, še na mnoga leta, ostanite zdravi in še naprej odsevajte vašo prijazno toplino, ki jo dandanes le še malokdo zmore.

Jani Krivec

Blaž je lovski izpit opravljal v slovenščini

Koroško lovstvo onstran Pece (Avstrija) je stoletja trdno in prepoznavno tudi po zaslugi številnih tamkajšnjih slovensko govorečih »jagrov«. Tam čez, na avstrijskem Koroškem, kjer naši rojaki še vedno bijejo boj za svoje pravice, se odgovorno iz roda v rod ne prenaša samo slovenska beseda, temveč tudi stoletna slovensko obarvana lovska tradicija. Pri tem jim je zagotovo v veliko pomoč tudi pred 48 leti ustanovljeni Klub prijateljev lova (KLP) iz Celovca. Več kot tiri desetletja ga nadvse uspešno vodi predsednik **Mirko Kumer - Fric**. Prav njemu velja zahvala, da je slovenska beseda med tamkajšnjimi lovci in drugimi rojaki živa in tudi vedno bolj slišana, predvsem pa, da je most čez mejnega lovskega in kulturnega sodelovanja »prožen in prehodan«. Na oni strani Košute, Pece in Kozjaka tudi mnogi drugi člani KPL Celovec niso zgolj zaved-

ni Slovenci, ki negujejo svoj materni jezik, temveč so zelo uspešni tudi pri ohranjanju in navezovanju novih prijateljski vezi s slovenskimi lovci v Sloveniji in tudi zamejskimi v Italiji. Med njimi je zelo znana, klena in zavedna slovenska kmečka (tudi lovska) Kordeževa družina iz Globasnice v Podjuni. Oče **Blaž**, ki je nedavno dopolnil 85 let, 87-letna mama **Ivanka** ter sinovi: 61-letni **Blaž**, 59-letni **Florjan** in 51-letni **Hubert**.

Kot mnoge druge tamkajšnje slovenske kmečke družine si tudi Kordeževi že od nekdaj svojo Ruhovo kmetijo podajajo iz roda v rod – zdaj na njej gospodari sin Hubert – pa tudi lovsko tradicijo. Pred 52 leti je lovec postal oče Blaž, nato pred 34 leti sin Hubert, zdaj sta oba člana LD Globasnica. Nekaj časa je bil pri lovcih tudi Florjan. **Blaž Kordež** je na lovske pot očeta in brata stopil pred 25 leti. A je njegovo lovskega izobraževanje in opravljanje lovskega izpita za vselej zaznamovalo lovske izo-

braževanje na avstrijskem Koroškem. Četudi Blaž odlično obvlada nemški jezik, saj je še viteljen upokojeni avstrijski poštni bankir, in mu nista tuja niti hrvaški in srbski jezik, je kot zaveden Slovenec izrazil željo, da bi lovski izpit opravil v jeziku, ki se ga je izredno dobro naučil od staršev, torej v slovenščini. Na avstrijskem Koroškem imajo številne vrtce, osnovne šole in celo gimnazijo, kjer govorijo in poučujejo tudi v slovenskem jeziku. »*Zakaj ne bi smeli slovensko govoreči lovski pripravniki na avstrijskem Koroškem, ki si to želijo, lovski izpiti opravljati tudi v slovenskem jeziku,*« sem se vprašal. »*Še danes sem trdno prepričan, da sem takrat še kako pravilno razmišljal in zahteval del svojih pravic,*« je po 25 letih še vedno prepričan Blaž, ko nam je pripovedoval o tedanjih časih. »*A ker lovski pripravniki pri naši Koroški lovski zvezi v Celovcu lahko dobijo vso potrebno učno snov napisano samo v nemškem jeziku, so*

Veliki stenski koledar Lovske zveze Slovenije 2013

NAGRADNI JAVNI NATEČAJ ZA IZBIRO USPELJH POSNETKOV DIVJIH ŽIVALI

Lovska zveza Slovenije se je odločila, da bo spet pripravila in založila veliki stenski koledar s posnetki prostoživečih živali (divjad in zavarovane vrste). Da bi pri nastajanju koledarja poleg že uveljavljenih naravoslovnih fotografov in članov fotografskih društev sodelovalo tudi čim več naših bralcev, ki jim je v zadnjem času uspelo napraviti uspešno fotografijo divje živali (predvsem sesalcev in ptic) v naravnem okolju, smo se odločili razpisati

JAVNI NATEČAJ, ki se bo tudi letos začel **10. aprila 2012** in bo trajal do **1. julija 2012**.

1. Kako poslati fotografije:

V trajanju natečaja naj sodelujoči kandidati pošljejo svoje najboljše posnetke, vendar ne več kot deset (prednost imajo predvsem ležeče fotografije) na v formatu jpg CD, velikosti od 2 do 4 MB in resoluciji 300 dpi. Vsaka fotografija mora biti poimenovana z latinskim (znanstvenim) imenom živali (npr.: volk = *Canis lupus*), priimkom, imenom in priimkom avtorja (npr. D. Novak) in rimsko število meseca nastanka (npr. marec = III). Fotografije za natečaj ne smejo biti prej objavljene še kje drugje.

Primer poimenovanja fotografije: *Canis lupus D Novak III*

V posebno **pisemsko kuverto**, ki naj bo **dodana CD-ju s predpisano označenimi fotografijami**, pa naj avtorji dodajo svoje **natančne osebne podatke** (ime in priimek, natančen naslov prebivališča, matično število občana, davčno število, število transakcijskega računa in ime banke, kjer je odprt). Pošiljatelj naj ne pozabijo dodati tudi seznam poslanih in avtorskih posnetkov.

Naslov za pošiljko CD s posnetki in avtorjevimi podatki (obvezno po navadni pošti!): Lovska zveza Slovenije, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana z oznako »za KOLEDAR«.

2. Način izbora najboljših posnetkov:

Do 1. julija poslane fotografije bo pregledala **tričlanska komisija** (predstavnik LZS, Uredništva Lovca in strokovnjak - oblikovalec) ter izbrala 13 najustreznejših sezonskih posnetkov prostoživečih živali, ki bodo uvrščeni v veliki stenski koledar Lovske zveze Slovenije. Vse o rezultatu izbora posnetkov, številu sodelujočih avtorjev in poslanih fotografij boste izvedeli v septembrski ali oktobrski številki Lovca.

3. Nagrade in avtorske pravice:

1. nagrada: 500,00 EUR

2. nagrada: 300,00 EUR

3. nagrada: 200,00 EUR

Preostali izbrani posnetki za koledar bodo ovrednoteni po ceniku LZS.

Lovska zveza Slovenije – B. L.

Foto: F. Rotar

Člani Kluba prijateljev lova iz Celovca (od desne): Blaž Kordež, Hubert Kordež, Franc Hirm in Kristijan Maurer.

se moje težave pričele že tu. Za opravljanje avstrijskega lovskega izpita je namreč veljavna samo avstrijska literatura, slovenska ni prišla v poštev, čeprav je bila odlična! Pa zato nisem vrgel puške v koruzo. Sam sem opravil vse potrebne prevode. Kar tri leta sem se moral boriti z različnimi avstrijskimi državnimi uradi, da so mi končno leta 1987 dovolili opravljati lovske izpite v slovenščini. Opravil sem ga s prav dobrim uspehom. V čast si štejem, da sem bil prvi in doslej tudi edini slovenski »jager« v Avstriji, ki sem lovske izpite opravil v slovenskem jeziku,« je ponosno poudaril. Tudi ni pozabil omeniti, da je izpit opravljal pred strogo, a zelo pravično in nič maščevalno nemško govorico komisijo Koroške lovske zveze v Celovcu: »Da smo se med seboj razumeli, je poskrbel uradni prevajalec,« se tistih časov rad spominja Blaž, ki je vnet član LD Globasnica in LD Blato; v slednji je predsednik Mirko Kumer - Fric.

Blaž brez dlake na jeziku tudi prizna, da so ga takrat mnogi imeli za čudaka, saj bi kot avstrijski državljani prav lahko opravil izpit v nemškem jeziku, ki je tudi uradni jezik na tamkajšnjih lovske zvezi, in se ne bi po nepotrebnem izpostavljati. A ga tudi njegovo takratno početje ni zaznamovalo, »ker so takratni člani izpitne komisije znali ločevati politiko od lovstva!« Oba z bratom sta se poskusila tudi v politiki, in sicer na samostojni listi skupne Narodne skupnosti. »Kar 24 let sem bil občinski svetnik pliberške občine. Hubert je še občinski svetnik, pred leti je bil tudi podžupan Občine Globasnica. Torej tudi tako Kordeževi naklonjeni in služimo interesom slovenskega življa na tej strani Pece,« je posebej poudaril naš sogovornik.

Blaž zaradi svojega odprtega

srca, zavednega duha, poštenosti in klenosti – vse je podedoval po očetu in mami – in tudi zaradi svoje znane trme, daleč naokrog velja za enega bolj prepoznavnih tamkajšnjih koroških rojakov in lovcev. Takšnega poznajo tudi mnogi slovenski, hrvaški in celo srbski lovci. »Ker v našem KPL – Celovec, ki šteje že okrog 200 članov, vsi govorimo slovensko in nimamo lastnega lovišča, smo zato tudi člani lokalnih lovske družin. A že desetletja najraje hodimo kot vabljeni gosti na lov v Slovenijo; nekateri tudi na Hrvaško in v Srbijo. Vsem, ki nas povabijo, v zameno radi organiziramo lov na svizce, ki so alpske živali in jih pridejo radi loviti. V moji organizaciji in s pomočjo vodnikov Huberta in Martina Lakerja so naši gosti doslej uplenili že 59 alpskih svizcev na pobočjih Velikega Kleka – Grossglocknerja. Več kot 60 % so jih uplenili lovci iz Slovenije, Hrvaške in tudi Srbije,« nam je še zaupal.

Vsi Kordeževi so tudi izredno gostoljubni. Vsakega gosta postrežejo s suhomesnatimi izdelki s svoje kmetije. Kako tudi ne bi, saj njihove divjačinske in svinjske salame in klobase ter slanina in šunka veljajo za najboljše daleč naokrog. »Hubert je 'cesar' domače šunke in 'kralj' salame, kar je za to območje najvišje priznanje na avstrijskem Koroškem,« je ponosno pristavil Blaž.

Kordeževih dobrot so mnogokrat deležni tudi slovenski lovci. Tudi koroški, štajerski, prekmurški in postojnski: Marjan, Jože, Boris, Brane, Srečko, Žiga, Franc, Ine, Dušan, Matic, Emil in Bojan in mnogi drugi, pa tudi spodaj podpisani. Skratka, vsi tisti, ki smo zadnja leta bili v Kordeževi navezi na Velikem Kleku.

Franc Rotar

Veleslalom za 14. Prežihov pokal

Ob vznožju Uršlje gore leži idilična vasica Kotlje. Njeno ime je mnoga leta doma in v tujini zelo uspešno predstavljalo tudi Lovro Kuhar, Prežihov Vranc, kot politik in pisatelj. Ta koroški kraj je še vedno znan po svoji edinstveni kisli vodi in Rimskem vrelec, ki že leta neusmiljeno propada. Kotlje so prepoznavne tudi zaradi članov LD Prežihovo, pustnega karnevala, zlasti pa po gostoljubnih domačinih, ki radi smučajo.

Letošnja prva februarska sobota ne bo pozabljena samo zaradi močnega sneženja in hudega mraza, ampak tudi zaradi tradicionalnega lovskega smučarskega tekmovanja za 14. Prežihov

so storili šele po dveh opravljenih voznjah. Mogoče tudi zaradi novozapadlega snega, ki je tu in tam pokril poledenelo progo. Na samem startu je bilo opaziti nekaj tekmovalne treme. Telesne vaje za ogrevanje, še zadnja priprava smuč, nekateri so imeli celo rezervne, čiščenje smučarskih očal in vase zaprto razmišljanje o progi je bilo še zadnje dejanje pred startom.

Lovski veleslalom za Prežihov pokal tradicionalno organizira LD Prežihovo. Vodja tekmovanja je bil Anton Navodnik, donedavni starešina in tudi nekdanji predsednik Smučarskega kluba Fužinar Ravne. Za postavitev proge in izvedbo tekmovanja je skrbel Dejan Rodošek, ki upravlja s smučiščem. Res škoda, da je februarsko sneženje preveč vplivalo na lovske smučarje, saj so mnogi raje ostali doma. Tako

Foto: T. Navodnik

Udeleženci lovskega veleslaloma za 14. Prežihov pokal

pokal. Čeprav je nad Kotljami eno najlepših in sodobno urejenih koroških smučišč, Ivarčko, ki je v lasti znanega koroškega lovca, domačini od njega nimajo prav nobene koristi, saj ne obratuje! Tako so tudi lovci prisiljeni lovska smučarska tekmovanja zadnja leta organizirati na manj zahtevnem smučišču Rimski vrelec, na smučišču Poseka nad železarskimi Ravnami ali v Črni.

A vse to sploh ni motilo 45 navdušenih koroških lovske smučarjev, ki so letos tekmovali za Prežihov pokal. Četudi znajo hitro in varno smučati in tekmovali tudi na zahtevnejših smučiščih, so smučišče Rimski vrelec vseeno dovolj resno upoštevali. To je bilo opaziti že med samim ogledom veleslalomске proge, saj tekmovalci niso posegli po toplem čaju, ki je bil »zabeljen« s pravim koroškim žganjem. To

letos na Koroško ni bilo gorenjskih, savinjskih in štajerskih lovcev - smučarjev, ki niso samo dobri smučarji, ampak znajo še kako poskrbeti tudi za lovsko družabnost; zlasti Jakob Matijevc iz LD Luče ob Savinji s svojo frajtonarico in lepim petjem. A vseeno je bilo po tekmovanju vsem prijetno v lovske domu kotuljskih »jagrov«. Za dobro malico sta poskrbela Franc in Majda Adamič, gospodar doma in njegova prizadevna žena, za osvežilno pijačo pa dežurni lovec Marko Gorenšek. Številne lepe pokale sta najboljšim lovske smučarjem izročila prosvetar Navodnik in starešina LD Prežihovo Milan Košelnik. Slednji, ki je kar nekaj let vodil SK Fužinar Ravne, je dal posnemanja vredno pobudo, naj bi tudi druge koroške LD organizirale še kakšno lovske zimsko šport-

no tekmovalje; npr. v sankanju ali teku na smučeh. Skratka, tudi športne prireditve naj bi še bolj zbliževale slovenske lovce.

Franc Rotar

Rezultati tekmovanja za 14. Prežihov pokal:

Lovke:

1. Špela Nabernik, LD Zeleni vrh

Lovci nad 60 let:

1. Jože Rogina, LD Orlica
2. Drago Dretnik, LD Peca
3. Drago Slemnik, LD Jamnica

Od 46 do 60 let:

1. Milan Kogelnik, LD Koprivna - Topla
2. Bojan Kočnik, LD Pogorevc
3. Franc Skarlovnik, LD Bistra

Od 31 do 45 let:

1. Ahac Navodnik, LD Prežihovo
2. Boštjan Gorza, LD Bistra
3. Jure Pavlin, LD Prežihovo

Do 30 let:

1. Dejan Pešl, LD Prežihovo
2. Aljaš Kos, LD Bistra
3. Gašper Petrič, LD Prežihovo

Ekipno:

1. LD Bistra
2. LD Prežihovo
3. LD Orlica

Pomoč častnemu članu LD Rače

Starost oziroma jesensko življenjsko obdobje človeka je lahko lepo, če ti soljudje pomagajo! Ko pa se pridruži še bole-

zen in te priklene na posteljo, si skoraj povsem odvisek izključno od drugih. To se je zgodilo našemu zunanemu častnemu članu LD Rače **Jožetu Stupanu** iz Skok na Dravskem polju, (Občina Miklavž na Dravskem polju). Jože je s svojim delom in kmetijskimi stroji veliko let pogosto pomagal LD Rače: s traktorjem je zoral lovske njive, sodeloval v čistilnih akcijah, pobiral smeti v lovišču in v jeseni spravljaj kmetijske pridelke. Zaradi njegove izjemne pripravljenosti za pomoč LD in zagnanosti je UO LD Rače občnemu zboru predlagal, naj Jožeta sprejme za zunanjega častnega člana LD, kar je OZ LD enoglasno potrdil. Po tem sklepu je Stupan svojo pomoč LD nadaljeval, vse dokler ga leta 2009 ni prizadela možganska kap, zaradi katere je obležal nepokreten v postelji. Lovci smo ga obiskovali, mu nudili moralno podporo, ga bodrili in mu obljubili, da mu bomo vsestransko pomagali. Da je bila nesreča še večja, mu je lani umrla žena.

Pred jesenjo sta me obiskala moja lovska tovariša **Milan Repič** in **Silvo Kmetec** ter mi predlagala, naj bi Jožetu Stupanu našagali 8 do 10 m³ drv. Izposodili smo si električno žago in se naslednji dan zbrali pri Jožetu doma. Začuden nas je pogledal, hkrati pa je bil zelo vesel, saj je vedel, da je njegovi veliki preglavici s poleni - cepanci le prišel konec. Lovska tovariša sta zelo hitro postavila »cirkularko« in jo pogrnala. V dobrih treh urah smo sežagali vsa polena in jih zložili v drvarnico. To delo sem opravil jaz, strojnika Milan in Silvo pa sta žagala.

Po končanem delu smo opazili solze v Jožetovih očeh. Želel nam je poravnati račun za opravljeno delo, ki ga seveda nismo sprejeli. Obljubili smo mu, da mu bomo tudi vnaprej vedno pomagali pri reševanju njegovih težav, saj smo mu to dolžni za njegovo že izkazano nesebično pomoč naši LD. Na koncu naj še omenim, da ima LD Rače še dva zunanja častna člana: **Ludvika Godca** in **Janeza Kostevška**.

Franc Košir

Sely de Brea Šubic: Mentor in lovski pripravnik (2)

O najnovšem delu naše znane lovke je skoraj vse napisal že nadvse spoštovani in ugledni lovski strokovnjak **Ciril Štrumbelj** v tretji številki letošnjega letnika revije Lovec. Njegovo pisanje je odraz velikega in poglobljenega znanja, kakršnega imajo le redki člani zelene bratovščine. Da znanje premore tudi vsestransko angažirana lovska tovarišica **Sely de Brea Šubic**, potrjuje prav njeno zadnje delo, ki je sicer navzven drobna knjižica z izjemno estetsko in likovno doživeto naslovnico, a v bistvu nadvse koristna publikacija, ki na neki način celo presega okvire običajnega priročnika. Sodim med tiste člane zelene bratovščine, ki smo veseli slehernega knjižnega ali tudi publicističnega dela z lovsko tematiko. Sploh pa del, ki imajo uporabno vrednost in lahko služijo tudi kot učni pripomoček oziroma literatura za izobraževanje in usposabljanje. In Selyjin priročnik je namenjen usposabljanju skoraj bolj mentorjem kot pripravnikom. A to v ničemer ne zmanjšuje vrednosti publikacije, ki je v času kritičnega spogledovanja javnosti s cilji sodobnega lovstva več kot dobrodošla osvežitev. O sami vsebini ne želim izgubljati besed, saj je več kot korektno napisal svoje mnenje že omenjeni lovski strokovnjak **Ciril Štrumbelj** in bi bilo tudi nekorrektno ponavljati njegove misli in ocene. A nekaj je treba le dodati, namreč dejstvo, da je novi priročnik prišel na svetlo še v času, ko je menda na založbi še veliko izvodov prejšnjega, ki je delo **Branka Vase**. V tem ne vidim nobene tragedije, časi se spreminjajo, nova spoznanja prihajajo na svetlo in tudi knjige se vedno znova dopolnjujejo.

Da ne govorim o tem, kako se mnoga spoznanja in resnice včasih obračajo na glavo. Zato se ne podira svet in tako je treba gledati na hotenje avtorice priročnika, ki mi je v številnih pogovorih povedala, da je bil prejšnji priročnik izpod peresa Branka Vase (nekaj malega sem kot bolj obrobni soavtor dodal tudi sam) v takratnem času hvalevredno in uporabno gradivo. Da pa je zdaj sama želela povedati nekaj novega, drugačnega in tako stopiti v korak s časom. Nimam razloga, da ji ne bi verjel in čisto prav je imela, da se je lotila dela. Navsezadnje je bilo njeno delo verificirano tudi v pristojni komisiji za izobraževanje pri LZS in je izšlo pod njenim okriljem. A to je druga zgodba, ki za vesoljno lovsko javnost sploh ni pomembna in se naj z njo obremenjujejo lovski funkcionarji, tisti, ki so odgovorni za javno podobo krovne organizacije, in tisti, ki menijo, da drugače misleči pod njihovim dežnikom nimajo kaj iskati.

Najnovejši priročnik s pomenljivim naslovom *Mentor in lovski pripravnik* je dobil več laskavih ocen andrargoških in pedagoških strokovnjakov, ki jih ni mogoče prezreti. A tudi brez njih mu praktično ne bi mogli ničesar zameriti. Poleg klasičnih vsebin, ki jih takšna in podobna dela navadno vsebujejo, prinaša prihodnjim članom zelene bratovščine tudi nekaj koristnih »naukov«. Na primer o tem, »da je sova simbol boginje Atene, boginje modrosti in znanja, razumskega spoznanja ter premišljenega ravnanja«. To pa ni nepomembna modrost, sploh če vemo, da je v lovstvu še vedno vse preveč nepremišljene-ravnanja, zlasti na terenu in tam, kjer menijo, da so večni in nezamenljivi gospodarji vsega živvega. V vsebino je posrečeno vtakana misel o mednarodnem letu biotske raznovrstnosti 2011 s sloganom Biotska raznovrstnost je življenje. Naše življenje. In biotsko raznovrstnost nazorno ponazarja na primeru sove, ki nas ponoči večkrat preseneti s svojim neslišnim letom. In se

POPRAVEK

Avtor članka *Lovski pevski zbor iz Trbovelj ima novo zborovodkinjo* (Lovec, 3/2012, str. 150) sem žal napačno zapisal priimek naše nove zborovodkinje. Pravilno je **Ida Virt** (in ne Verk). Gospe Virtovi in bralcem se iskreno opravičujem.

Marjan Palčič

Častni član LD Rače Jože Stupan v sredini, levo Silvo Kmetec, desno M. Repič

sprašuje, ali poznamo sove in ali vemo, da so ogrožene? Odločno pove, da so ogrožene vse in da za ogroženost ni kriva naravna selekcija, ne vremenske spremembe, »ampak človek z nepremišljenim posegom v njihov življenjski prostor«. Če bodo mentorji ta dejstva znali pripravnikom dovolj celostno razložiti in nato med praktičnim delom še uporabno ponazoriti, potem bo njihovo poslanstvo več kot nagrajeno. Aktivno varstvo narave namreč ni črka na papirju, pač pa resen proces, ki zadeva vse, ki v njem delujemo. Lovci smo še posebno na udaru kritične javnosti in moramo ravnati skrajno premišljeno, preudarno in razumno. To želi sporočiti tudi Selyjin priročnik, ki je lahko uporabna literatura tudi za tiste, ki mislijo, da vedo več ali skoraj vse. Priročnik ima tudi simbolično dodano vrednost – posvečen je namreč spominu na **Bruna Skumavca**. Na tistega predsednika LZS, ki je bil vizionar širokih obzorij, odkrit lovski tovariš, ki je vedno prisluhnil tudi drugače mislečim, jih znal poslušati in iz vsake kritike izluščiti kaj koristnega za boljše delovanje lovske organizacije. Tisti, ki smo z njim delali in sodelovali, se ga s hvaležnostjo spominjamo kot odločnega in pokončnega moža, trdnega in neomajnega, ko je šlo za vitalni interes in ugled lovstva, in človeško iskričnega prijatelja, ko je bilo treba doseženim ciljem zaploskati in njihovim akterjem reči – hvala. Ko bi jih le imeli več takšnih tudi dandanes. In Sely je s tem dejanjem povedala več kot mnogi zdajšnji »lovski pomembneži« s prežvečenim in praznim govorjenjem brez repa in glave. Verjamem, da bo knjižica tudi zaradi te simbolne sporočilnosti ostala na lovskih knjižnih policah. Želim ji le vse dobro na njeni poti med bralce in uporabnike številnih drobnih, a koristnih nasvetov.

Dr. Marjan Toš

LD Železniki izdala svoj lovski koledar

Ob koncu vsakega leta se na trgu pojavi množica koledarjev različnih vsebin, kakovosti in cene. Med njimi je tudi kopica t. i. »lovskih koledarjev« z bolj ali manj dobrimi in primernimi fotografijami naše ali

tujje divjadi, izdelkov domačih in tujih naravoslovnih fotografov.

Znano je, da je pri nas že pred domala štirimi desetletji začel izdajati prvi veliki stenski naravoslovni koledar (predvsem s posnetki divjadi) v večji nakladi **Foto kino klub Diana** (pozneje **Klub Diana**), ki je bil ustanovljen leta 1973. To je bilo prvo organizirano društvo fotolovcev, ki so fotografirali divjad. Prvenstveno pa je združevalo predvsem tiste fotografe, ki jih je k fotografski ustvarjalnosti pritegnila narava in še posebno prostoživeče divje živali v prosti naravi, in sicer lovce in nelovce. Vse do leta 2009 je Klub Diana redno, vsako leto izdajal lasten veliki stenski koledar vrhunske vsebine in kakovosti, namenjen predvsem slovenskim lovcem in lovskim organizacijam. Zadnja tri leta pa LZS za vse slovenske lovce izda lasten stenski koledar LZS Slovenije, ki ga prejmejo vsi člani LD, ki v tekočem letu plačajo lovsko članarino v svojih LD. V tem koledarju so avtorji barvnih fotografij izbrani na vsakoletnem javnem natečaju, ki je objavljen v Lovcu, saj LZS želi, da bi pri njegovem nastajanju poleg že znanih in uveljavljenih naravoslovnih fotografov sodelovalo tudi čim več novih domačih fotolovcev.

Lani decembra sem dobil v dar še en nadvse zanimiv stenski koledar, katerega izdajateljica in založnica je bila **LD Železniki (ZLD Gorenjske)**. Lahko bi rekli nič posebnega. Pa je – avtorji vseh fotografij in tudi oblikovalci so člani te lovske družine. Še več, objavljene fotografije divjadi in drugi motivi so izključno iz domačega lovišča, torej »njihova divjad in okolje«. Vodilo vodstva LD je bilo, da bi uspešno delo družine predstavili tudi širši javnosti (krajanom, kmetom, gozdarjem) z vsem bogastvom in lepoto divjih živali, s čimer se srečujejo v lovišču. Sedem njihovih uspešnih fotolovcev je na 36 posnetkih slikovno predstavilo praktično vso divjad, ki živi v njihovem lovišču: vse od medveda, jelenjadi, gamsov, muflonov do gozdnih kur in alpskega svizca. Naslovnica prikazuje delo lovcev skozi vse leto (košnja, sečnja lesa, preže, izobraževanje, praznovanja).

Koledar je mojstrsko oblikoval **Jurij Tarfila**, najuspešnejši fotolovec pa je bil **Tomaž Žumer**, saj je avtor več kot polovice objavljenih fotografij.

Lovišče LD Železniki je površinsko največje na Gorenjskem,

Naslovni predlist koledarja LD Železniki

saj obsega 9.159 ha in ga stalno v bogatem številu naseljuje vsa naša parkljasta divjad. Bogastvo lovišča resda omogoča pogostejša srečanja z divjadjo in njeno fotografiranje, pa vendarle je (in bo) fotografiranje divjadi, v primerjavi z drugimi zvrstmi fotografiranja (in lovom), še vedno težko in negotovo. K lažjemu delu in boljši kakovosti posnetkov sicer prispeva napredek pri razvoju digitalizacijske opreme, saj so se z digitalnim fotoaparatom, računalnikom in tiskalnikom odprle povsem drugačne izrazne in tehnične možnosti lovske fotografije. Ob izdaji vsebinsko svojstvenega koledarja je treba dati vse priznanje predvsem mladim fotolovcem iz LD Železniki. Koledar je nenavaden zato, ker je med prvimi, če ne celo sploh prvi pri nas, ko so lovci ene lovske družine v odličnem stenskem koledarju fotografsko predstavili divjad izključno samo iz svojega domačega lovišča. Prav ta izvirnost je največja vrednost izdelka, na katerega so lahko upravičeno ponosni. Če temu dodamo vrhunsko tehnično, celo vrhunsko raven nekaterih fotografij, je uspeh še toliko večji in vrednejši.

Branko Galjot

Lovska srajca in hlače ter neoprenski škornji

Iz Belugine ponudbe oblačil bi vam to pot radi predstavili lovsko srajco in hlače znane blagovne znamke GAMO. Oblačili sta narejeni prav za potrebe lovcev. To sta udobni in funkcionalni oblačili, ki sta zelo trpežni, hkrati pa lepega, sodobnega videza, zato ju lahko nosite tudi kot vsakdanji oblačili. Srajca in hlače sta oblačili, primerni za vse letne čase.

Srajca je narejena iz 100 % bombaža tkanega kot platno, ki ne šumi. Je udobna, prijetna na dotik in zelo trpežna. Ima dva velika prsna žepa na zadrgo in dva zunanja žepa, zato se vam ni treba bati, da bi izgubili ključke, dokumente ali kaj podobnega. Praktičen in patentiran sistem vihanja rokavov, ki jih je mogoče učvrstiti z gumbom in zračniki pod pazduho, omogoča prijetno nošnjo tudi v toplem vremenu. Gladko in močno platno nudi dobro zaščito pred grmovjem in vejami, pa tudi pred žuželkami. Zaradi njene uporabnosti, praktičnosti žepov na zadrgo in lepega videza jo boste z veseljem nosili na lovu pa tudi v vsakdanjem življenju. Na voljo so vse velikosti od S do XXXL, je v temno zeleni barvi. Glede na kakovost je nakup cenovno ugoden, saj je maloprodajna cena le 39,00 evrov.

Tudi hlače so iz 100 % kompaktno tkanega bombaža, ki ne šumi. Uporabne so v vseh letnih časih. Imajo dva globoka stranska žepa in dva velika zunanja na gumb. Na zadnji strani je žep na zadrgo. Poleg tega imajo še poseben žep za nož. Mogoče jih je nositi s pasom ali naramnicami. Spodnji del hlačnice je nastavljen po širini. So udobne in prijetne za nošnjo ter nudijo dobro zaščito pred podrastjo in trnjem. Barva je lovsko primer-

na. Maloprodajna cena je 49,00 evrov.

Kakovosten neoprenski škorenj nudi vrhunsko zaščito v vseh letnih časih. Za lažje obuvanje ima na voljo vodotesno zadrgo in trak za nastavitev širine škornja. Podplat nudi dober oprijem na različnih podlagah v suhem in mokrem vremenu. Hoja je stabilna in prijetna, brez občutka utrujenosti in bolečin nog. Neopren je mnogo boljši toplotni izolator kot sama guma, zato je te škornje mogoče nositi tudi pozimi. Cena: 69,00 evrov. V aprilu vam ob nakupu dveh izdelkov podarimo svetilko LED v obliki pisala, ob nakupu vseh treh izdelkov pa kapo s šiltom z vgrajeno svetilko. Dodatne informacije po telefonu: (01) 25-10-880.

Predstavitvena reportaža
Beluga, d. o. o.

Spektiv Sentry

Predstavljamo **spektiv** serije **Sentry**. Spektivi so ena od mnogih samostojnih zvrsti optičnih izdelkov firme **Bushnell**. Spektiv si lahko predstavljamo kot neke vrste opazovalni daljnogled s samo eno monokularno cevjo in veliko povečavo. Spektiv so bolj specializiran optični izdelek. Že po definiciji je spektiv čvrsta optična naprava z veliko močjo povečave. Spektivi so namenjeni opazovanju objektov na večjih razdaljah, omogočajo pa tudi opazovanje podrobnosti na srednjih razdaljah.

Veliko uporabnost imajo pri lovu, gorništvu in opazovanju

ptic. Zelo veliko jih uporabljajo v strelstvu, predvsem pri strelskih disciplinah s puško, kjer so nepogrešljivi za vsakega resnega strelca. Ravno tako so nepogrešljivi v pomorstvu in topografiji. Kjer koli želimo opazovati objekt od daleč, tako da ga ne vznemirjamo in da naše opazovanje ostane prikrito, je spektiv idealna rešitev.

Serijo **Sentry** sestavljajo trije spektivi spremenljive oz. variabilne povečave **18–36 x 50** in **12–36 x 50**, ki so namenjeni predvsem lovcem. Spektiv **Sentry** odlikujeta čvrsta konstrukcija in gumirana zaščita, tako da je zelo primeren za grobo terensko delo. Osnovna optična cev je klasične zgradbe z zamaknjeno postavitvijo optičnih prizem, t. i. zgradba »porro«. Posebno model s povečavo 12–36 x 50 je značilen lovski spektiv, saj je dolg samo 22 cm in tehta borih 600 g. Zlahka ga zložimo v stranski žep vsakega lovskega nahrbtnika in je idealen za opazovanje divjadi v gorah.

Odlikujejo ga: briljantna optika, čvrsta, vodotesno gumirano ohišje, prvovrsten transportni kovček in dodatna mehka torbica za nošenje. Posebej omenjamo večnamenski trinožni podstavek z možnostjo hitre montaže na steklo avtomobilskih vrat.

Ob zelo ugodni ceni so to samo nekatere lastnosti, zaradi katerih je lovski spektiv **Sentry** za uporabnika prijazen, njegova uporaba na terenu pa hitra in preprosta.

Predstavitvena reportaža
Rodeoteam, d. o. o.

Karli Gorišek, član LD Gozdnik – Griže, je 8. 11. 2011 tudi v krogu lovskih prijateljev v praznovanju 80-letni življenjski jubilej v lovskem domu njegove LD.

Otroška leta je preživel v idiličnem kraju gozda, njiv in travnikov, v osrčju lovišča, ki mu je ostal zvest vsa lovška leta. Udeležba na lovu in druženje z lovci sta mu vedno pomenila sprostitev po službenih obveznostih. Da ne bi bila prekinjena lovška tradicija v družini, je šel po njegovi poti tudi sin.

Pozitiven odnos in krepitev prijateljstva sta še vedno njegovi vrline, druženje s solovci in sprostitev v lovišču pa venomer živa želja.

V LD se je vključil leta 1966 in že leta 1969 opravil lovski izpit, nato leta 1978 še izpit za lovskega čuvaja. V LD Gozdnik – Griže je bil član NO

v letih 1970 do 1974, njen starešina je bil od leta 1976 do 1979, član DR v letih od 1984 do 1988 in njegov predsednik od leta 1992 do 1994. Tudi v območni SK ZLD Celje je bil član častnega razsodišča v letih od 1989 do 1994.

Karliju se je LD za izjemne delovne zasluge in pomoč pri gradnji strelišča, dograditvi lovskega doma in urejanju njegove infrastrukture oddolžila z najvišjim priznanjem LD – bronastim kipecem LOVEC.

SK ZLD – Celje je Karliju za razvoj in prepoznavnost lovske organizacije podelila priznanje, LZS znak za lovske zasluge in red za lovske zasluge III. stopnje.

Ob visokem življenjskem jubileju ti, dragi in spoštovani Karli, vsi člani LD iskreno čestitamo in si želimo, da bi čim večkrat prišel med nas in nas še naprej razveseljeval s svojim optimističnim razpoloženjem in nam nazdravil ob pesmi z: »Oče nebeški, glej, še en kavarček zdej ...«

LD Gozdnik – Griže – M. B.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnik

Petar Gavrič,
LD Sentilj v Slovenskih goricah

85-letnik

Vincenc Doberšek, LD Makole
Florijan Erce, LD Vodice
Ernest Horvat, LD Grad Kuzma
Viktor Lobnik, LD Polskava
Branko Mrak, LD Lijak
Alojz Ozmec,
LD Bresnica, Podgorci
Vinko Petek,
LD Bresnica, Podgorci
Janez Požar, LD Padež
Života Rendulič, LD Kungota
Stanislav Rus, LD Loški Potok
Jožef Samec, LD Peca, Mežica
Adolf Simončič, LD Radeče
Marjan Steinbach, LD Duplex
Anton Škabar, LD Brkini

80-letnik

Justin Godec, LD Podvelka
Srečko Godnič, LD Šmarje
Feliks Gojčič, LD Rače
Franc Ivancič, LD Slavnik, Materija
Alojz Kožuhar, LD Velka
Martin Kranjc, LD Jože Lacko, Ptuj
Božidar Kumer, LD Duplex
Alojz Markovič, LD Velika Loka
Alojzij Mostar, LD Ivančna Gorica
Jurij Pesjak, LD Boštanj
Rudi Pipa, LD Otočec
Avugust Posnic, LD Kungota
Anton Rautar, LD Rankovci
Budislav Rojko,
LD Slovenske Konjice
Vili Romih, LD Škale
Florijan Taškar,
LD Rečica pri Laškem
Boris Vanič, LD Ribnica
Janko Varl, LD Kroga
Marko Zlodej, LD Žalec
Alojzij Žumer, LD Železniki

75-letnik

Edvin Birs,
LD Tabor Dornberk, Branik
Alojz Cokan, LD Žalec
Franjo Fekonja,
LD Gornja Radgona
Franc Ferencič,
LD Murska Sobota

Jožef Hočevar, LD Kamnik
Dušan Jagodic, LD Jezersko
Drago Klemenc, LD Kanal
Jože Kodrič, LD Podbočje
Janez Korošec, LD Udenboršt
Herman Meh, LD Ljubno
Jakob Piskernik, LD Udenboršt
Jurij Jožef Pokorn, LD Loče
Ludvik Prevec, LD Gornje Jezero
Florijan Rejc, LD Dole nad Idrijo
Alojz Rijavec, LD Col
Jakob Sattler, LD Polzela
Franc Solinc, LD Tabor
Filip Trbižan, LD Raša, Štorje
Marko Veršič, LD Markovci
Izidor Vovk,
LD Plešivica, Žužemberk
Franc Zobavnik, LD Tuhinj

70-letnik

Ivan Beljan,
LD Banja Loka, Kostel
Anton Breznik,
LD Trojane, Ožbolt
Jožef Borovnik, LD Škale
Vilijem Gruber, LD Velenje
Ivan Jože Hočevar, LD Mokronog
Rajko Janjič, LD Prosenjakovci
Ivan Karoli, LD Murska Sobota
Marko Komes,
LD Pobrežje, Miklavž
Leo Korošec, LD Gornja Radgona
Rajko Marenčič, LD Storžič
Anton Vincenc Matko, LD Brkini
Mirko Matoš, LD Petišovci
Viktor Maver, LD Podbrdo
Borut Mencinger, LD Selca
Jožef Muršec,
LD Malečnik, Košaki
Marjan Pelicon, LD Štanjel
Viktor Potočnik, LD Selca
Jože Požun, LD Veliki Podlog
Jakob Roškar, LD Velika Nedelja
Oto Sadnek, LD Koprivna, Topla
Silvo Slavec, LD Kojnik, Podgorje
Anton Sternad,
LD Slovenska Bistrica
Jože Sušnik, LD Žalec
Viktor Šiftar, LD Cankova
Franc Štritof, LD Artiče
Adolf Švajncar, LD Kamnica
Janez Vajnhandl, LD Sveta Ana
Branko Vovko, LD Trdinov vrh
Veljko Vrhovac, LD Padež
Vincenc Zdravec, LD Velka

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Na mladih stoji prihodnost lovstva

Na občnih zborih LD se večkrat zamislimo, ko izvemo podatek, kolikšna je povprečna starost članov. Zavedamo se, da mladina ne pozna dovolj dobro pravega in temeljnega poslanstva lovcev in njihovih nalog, ki jih opravljajo pri ohranjanju narave. Ob vsem pa se moramo vprašati, ali naredimo dovolj, da bi mladi v lovstvu našli zanje zanimiv izziv in se z zanosom vključili v našo naravovarstveno organizacijo, kjer je odstrel divjadi podrejen naravovarstvenim težnjam.

Pohod z lovcom po gozdni poti. Spoznavanje sledov divjadi in značilnega rastlinja.

V prihodnosti bo treba poleg vseh že obstoječih načrtov pripraviti tudi **načrt predstavljanja lovstva mladim**. Minili so namreč časi, ko je lovec prihajal v šolo s puško in škatlo nagačenih živali. Lov v ozkem pomenu besede je le ena izmed lovčevih nalog, preostale pa bo treba predstaviti na zanimivejši in privlačnejši način, kjer bodo mladi aktivni poslušalci in gledalci. Lovci bomo morali šolam ponuditi dejavnosti, ki jih bodo lahko uvrstile v letni delovni načrt. To pomeni, da bomo morali že konec vsakega šolskega leta ponuditi takšne vsebine, da jih bodo šola in druge VV ustanove lahko uvrstile v letni delovni načrt za naslednje šolsko leto. Le tako bomo zadostili šolskim zakonom in bomo brez skrbi opravili načrtovane dejavnosti v tej smeri. Le tako bomo lahko pričakovali tudi primeren odziv tega dela javnosti.

Glavna naloga pa je, da bomo ponudili **vsebine, ki bodo v**

Skupna večerja in druženje z lovci

skladu z učnim načrtom. Le tako bodo tudi učitelji pripravljene povabiti lovce v šolo. Vsebine se bodo namreč nanašale na učne vsebine in bo lovec lahko v vlogi »nadomestnega« učitelja. To je vsekakor izziv komisiji za izobraževanje, da bi s pregledom učnih načrtov od 1. do 9. razreda določila vsebine, pri katerih bi s strokovnim znanjem lahko sodelovali tudi lovci. Poleg tega bi bilo treba pregledati načrtovane posebne dneve v šolskem koledarju, kjer bi lovci lahko še na kateri drugi način sodelovali in ne samo pri šolskih urah v razredu. Smo v času bliskovitega tehnološkega razvoja, kar se kaže tudi v šolah. V ospredju je aktivno delo učencev z uporabo sodobne tehnologije (računalniki, interaktivne table, fleksi kamere ...). Tako bomo morali tudi lovci v korak s časom. Zgolj predstavitve s fotografijami in

Zadovoljni učenci ob izdelanih gnezdilnicah

trofejami ne bodo več dovolj, da bi vzbudili primerno zanimanje za lovstvo pri mladih. Zato mora biti tudi **cilj vodstva LZS pripraviti primerno gradivo**, ki

bo omogočalo zanimivejši način predstavitve vloge lovstva. To zajema tudi računalniško gradivo in pripomočke za praktično delo.

Pri delu z učenci je pomembno predvsem, da smo do njih odkriti! Tako moramo tudi lovci z učenci vzpostaviti odkrit odnos. Brez slabe vesti jim moramo povedati, da streljamo tudi zdrave živali in zakaj največ mladičev, zakaj ni potrebno zimsko krmljenje divjadi (saj vemo, da je celo prepovedano) v vseh zimah ipd. Nesmiselno je učenec govoriti, da lovci streljamo le bolne in stare živali in da smo dobrega srca, ker pozimi nosimo

Oblike dejavnosti, povezane z lovstvom:

TERENSKO DELO

PREDMET	RAZRED	TEMA	CILJI V UČNEM NAČRTU
Naravoslovje	7. razred	GOZD	– spoznavajo značilne gozdne živali – spoznavajo drevesne in grmovne vrste – se zavedajo pomena ohranjanja in varstva narave – spoznavajo vzroke za ogroženost narave

LOVSKI TABORI

PREDMET	RAZRED	TEMA	CILJI V UČNEM NAČRTU
Izbirni predmet varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami	7.–9. razred	Varnost Naravne nesreče Preživetje v naravi	– spoznavajo naravne in druge nesreče – se navajajo na varno delo – se navajajo na delo v skupini – se zavedajo pomena medsebojne pomoči – spoznavajo naravo in njene dobrine

TEHNIŠKI DAN

RAZRED	TEMA	CILJI
6.–9. razred	MATERIALI	– se uri v praktičnem delu – spoznavajo različne materiale

krmo v krmišča ... Pri tem je jim je vredno povedati in poudariti, da tudi plenilci v naravi za svoje preživetje ne lovijo zgolj bolnih živali, ampak da je za mesojede meso nujno potrebno za osebni obstoj in nadaljevanje vrste.

Kot učitelj in lovec poskušam lovstvo učencem predstaviti na različne načine. V nadaljevanju bi predstavil oblike dejavnosti, ki jih lahko izvajamo v osnovni šoli. Vsaka dejavnost je v skladu z učnim načrtom, tako da so lovske vsebine del učnih vsebin.

Pri naravoslovju v 7. razredu imajo učenci t. i. »blok ure« (dve uri skupaj). Pri obravnavi gozda učitelji učence pogosto odpeljejo na teren. Ob pogledu na cilje, zapisane v preglednici *Terensko delo*, takoj opazimo, da smo jim lahko lovci pri obisku gozda v veliko pomoč. S svojim lovskim znanjem in izkušnjami lahko koristno dopolnimo učiteljevo podajanje snovi. V veliki meri bi pri tem morali izkoristiti tudi lovce - gozdarje, ki so najprimernejši za izvedbo takih oblik dejavnosti.

Vse foto: B. Lovrič

Učenca v lovski opreми predstavljata raziskovalno nalogo o lovcih.

Lovci bi morali razmišljati tudi o gradnji **lovskih učnih poti**, ki bi omogočale še kakovostnejšo izvedbo terenskega dela.

V šoli imajo učenci na voljo izbirne predmete. Eden izmed predmetov je tudi *varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami*. Po pregledu ciljev lahko ugotovimo, da smo lovci pravi naslov za predstavitev omenjenih vsebin tega izbirnega predmeta. V LD Gaj nad Mariborom smo te vsebine opravili v obliki lovskega tabora (glej Lovce, 10/2011). Učencem tako lahko predstavimo varno ravnanje z orožjem, omogočimo jim nepozabno doživetje v naravi in predstavitev lovcev kot ljudi, ki so pripravljeni priskočiti na pomoč pri naravnih in drugih nesrečah. Poleg tega je tabor tudi možnost za prijetno druženje, medsebojno spoznavanje in navezovanje novih znanstev in prijateljstev. Ne nazadnje lahko učenci spoznajo tudi oblike bogate lovske kulture in lovske običaje.

Za učence so poleg rednega pouka organizirani tudi *tehniški dnevi*. V okviru takih dni učenci ustvarjajo izdelke iz različnih materialov, obiskujejo tehnološke obrate itn. Tudi lovci lahko ponudimo izvedbo takšnega tehniškega dneva. V ta namen lahko učenci skupaj z lovci izdelujejo ptičje gnezdilnice, krmilnice, solnice, kaluže, zbirko odlitkov stopinj živali, preproste piščali ... Lovci LD Gaj nad Mariborom smo že organizirali delavnico izdelave ptičjih gnezdilnic. Učencem smo pripravili že na mere narezane deščice, ki so jih ob naši pomoči pravilno sestavili in pritrdili. Nato smo šli na pohod po okolici

šole in poiskali ustrezna mesta za namestitev gnezdilnic.

Raziskovalna dejavnost

Učenci se pogosto vključujejo tudi v raziskovalni način učenja in pripravljajo raziskovalne naloge iz različnih vsebinskih področij. Tudi s to obliko šolskega dela lahko šolam pri raziskovanju na naravoslovnem področju ponudimo ustrezno pomoč. V določenih primerih **lahko lovci sodelujejo kot somentorji**. Rezultati raziskovalnih nalog zagotovo ne bodo zanimivi zgolj za učence in mentorje, ampak tudi za nas lovce, še posebno, če bodo učenci raziskovali v povezavi s programi naravovarstvenih ciljev v lovstvu. Tako lahko učence, s katerimi smo sodelovali, povabimo tudi na zборе lovcev, kjer nam bodo predstavili svoja odkritja. Tako bomo z njimi vzpostavili prijetno obliko druženja v našem okolju.

V tem prispevku sem želel predstaviti le nekaj primerov vključevanja lovcev v šolske aktivnosti. Z ustrezno načrtovanimi dejavnostmi in s poznavanjem šolskih vsebin bomo dosegli, da nas bodo šole z veseljem vključevale v svoje načrtovane aktivnosti. Posledice bodo tudi za nas zagotovo več kot pozitivne in koristne. **Mladi bodo spoznali, da smo lovci ljudje, ki živimo z naravo in zanjo.** Le od tod naprej vodi prava pot do našega podmladka!

Blaž Lovrič, prof. bio., kem.

»Premikamo meje«

Osnovna šola Maks Pleteršnik - Pišece je lani oktobra organizirala mednarodno sreča-

nje – tabor šolarjev in dijakov Unescovih šol pod naslovom *Premikajmo meje – gozd naš plemeniti сосед*. Srečanja so se udeležili dijaki srednjih šol in učenci osnovnih iz Slovenije, Hrvaške, Srbije in Madžarske. Druženje je bilo posvečeno mednarodnemu letu gozdov in je potekalo v obliki sedemnajstih delavnic. K sodelovanju je bila povabljen tudi **LD Pišece**, in sicer za izvedbo dveh delavnic: *Druženje z lovcom – preživetje v*

Skoraj vsi udeleženci delavnice so videli divjad: srne, zajca ali fazana. Začetkom noči so se vsi zbrali v lovskem domu Pišece, kjer se je druženje z lovci nadaljevalo. Program *Preživetje noči* so udeleženci delavnice namesto v naravi preživeli v prostorih osnovne šole Pišece.

Naslednji dan je v prostorih lovskega doma Pišece potekala celodnevna delavnica z naslovom *Lovec v gozdu in izdelava valilnic*, ki se je je udeležilo

Foto: M. Molan

Udeleženci delavnice preživetje v naravi, 25. 10. 2011

naravi in Lovce v gozdu ter izdelava valilnic. Udeležba dijakov in učencev na delavnicah je bila prostovoljna in prepuščena posameznikovemu zanimanju. Prve delavnice se je udeležilo trinajst dijakov in učencev in je potekala v naravnem okolju z večernim opazovanjem divjadi in nato preživetjem noči v naravi. Tako je bilo vsaj predvideno, vendar je slabo vreme naredilo svoje. Dež in nizke temperature so onemogočile preživetje noči v naravi, je pa sedem lovcev - mentorjev opravilo svoj del naloge v okviru programa opazovanja divjadi.

devet učencev in dijakov skupaj z njihovo mentorico **Nuško Ogorevc**. Starešina LD Pišece je predstavil vlogo in pomen lova v zdajšnjem času, ko smo lovci bolj varuhi narave, saj s svojim prostovoljnim delom skrbimo za boljše življenjske in prehranske razmere za vse prostoživeče živali. Zato smo bolj gojitelji divjadi in vse manj lovci v ozkem pomenu njene uplenitve. Udeleženci so si lahko ogledali fotografije in posnetke divjadi posameznih vrst in zavarovane vrste prostoživečih živali, ki jih je mogoče videti v lovišču

Priprava malice iz lovskega nahrbtnika

LD Pišce. Za vsako živalsko vrsto je bila pripravljena kratka predstavitev njenih značilnosti. Predstavljene so bile tudi lovske šege in navade in vse druge dejavnosti, ki so med lovci vedno pogostejše in bolj priljubljene: fotolov in lovska kultura. V lovišču so si učenci in dijaki ogledali krmilnico za divje prašiče, solnico in visoko prežo. Lovci so jim predstavili tudi delo lovskega psa, ki je nepogrešljiv lovčev sopotnik. Z malico iz lovčevega nahrbtnika, vsak udeleženec si jo je sam spekel na ognju, se je končala tema Lovcev v gozdu.

Fotografija otrok Vrtca Bertoki (Medvedki) z lovčema

Izdelovanje valilnic za ptice

V nadaljevanju je lovec Miloš pokazal izdelavo valilnice, za kar si je že prej pripravil ustrezen les. Pojasnil je pomen izdelave in nameščanja valilnic, pravičen način njihovega nameščanja in še posebno pomen velikosti izrezane vhodne luknje za posamezno vrsto ptic. Učenci in dijaki so po njegovih navodilih izdelali tri valilnice, ki so jih po končanem taboru namestili na drevesa ob osnovni šoli v Pišecah. Po načrtu in navodilih za izdelavo valilnic, ki so jih prejeli vsi, bodo to delo lahko opravili tudi doma ob pomoči staršev.

Ob koncu so vsi udeleženci obeh delavnic prejeli izvod revije Lovcev in brošure, ki jih je izdala in prispevala LZS. Kot je že v navadi, je bilo ob zaključku postavljeno tudi vprašanje, ali bo kdo postal lovec. Odziv mladih ni bil ravno vzpodbuden, prostovoljec je bil samo eden in še on je vnuk našega lovca. Vendar je bil namen sodelovanja lovcev na tem taboru vsekakor dosežen. Opaziti je bilo veliko zanimanje za sodelovanje v delavnicah na tematiko lovstva. Predstavitev lovstva je pri ude-

ležencih tabora očitno vzpodbudila bolj pozitiven pogled na lov in lovce, kar je pomembno glede na vse bolj odklonilno javno mnenje odraslih. Delovanje lovcev in LD v lokalnem okolju je nujnost in prav sodelovanje z OŠ Pišce porok, ki na dolgi rok lahko oblikuje drugačen odnos mladostnikov do lova in lovstva. Lovci LD Pišce smo hvaležni ravnateljici in vsem učiteljem te OŠ za vzorno sodelovanje. Nasvidenje na naslednjem taboru Premikamo meje.

Miha Molan

Z Medvedki v lovišču LD Koper

Starešina LD Koper **Vedran Prodan** in lovec **Marko Mikolič** sta 24. 11. 2011 na griču Srmin nad Koprom v skromnem lovskem zavetišču **LD Koper** otrokom iz Vrtca Bertoki (skupina Medvedki) in strokovnima delavkama **Marjetki** in **Jasmini** predstavila aktivnosti, ki jih lovci opravljajo v prid varovanja narave in divjadi. Nato sta jim z

Z obljubo, da se bodo ponovno srečali, so se z improviziranimi lučkami, ki so jih izdelali otroci, odpravili v dolino.

Vedran Prodan

Obisk lovcev LD Mirna v OŠ Mirna

Lovci **Lovske družine Mirna** se zavedamo, da so dobri medsebojni odnosi in nasploh partnerski odnos – v lovski družini pa tudi do zunanjih institucij in drugih uporabnikov prostora – ključ za uspeh pri delovanju lovske družine na območju lovišča in pri upravljanju z divjadjo v njem. Že navada je, da se pred novim letom ali pa takoj v začetku novega leta srečamo z vsemi, ki so v minulem letu kakor koli prispevali k uspešnemu delu članov lovske družine. Na srečanju praviloma ocenimo uspešnost sodelovanja v minulem letu in poiščemo vsebine sodelovanja za v prihodnje. Tako je bilo tudi na srečanju z odgovornimi v osnovni šoli na Mirni. Povsem enotni smo si bili v oceni, da je bilo v minulem letu sodelovanje z učenci in pedagoškimi delavci Osnovne šole Mirna in člani naše Lovske družine Mirna več kot odlično. V prijetnem klepetu z ravnateljico Osnovne šole

Risbica, ki so jo narisali otroci ob obisku lovcev LD Koper.

Predstavnika LD Mirna, Stane Smolič in Anton Kašič, na obisku pri ravnateljici OŠ Mirna in članici Občinskega sveta Občine Mirna, Anici Marinčič.

dermoplastičnimi preparati male divjadi, ki živi v tamkajšnjem lovišču (fazan, šoja, lisica, kuna belica...), na njim razumljiv način predstavila značilnosti, prehrano in življenjski prostor te divjadi.

Otroci so bili še posebno navdušeni nad fazani, ki jih imajo lovci v manjši obori.

Druženje so končali s pesmico oz. šalo na račun lovcev in z manjšim okrepčilom.

Mirna **Anico Marinčič** smo ugotovili kar nekaj vsebin, ki bi jih v prihodnje kazalo uresničiti. Še posebno pomemben je predlog, naj bi lovci v sklopu predmeta biologija učencem predstavili nekaj vsebin s področja lovstva in pripravili primerno lovsko razstavo s ciljem, da bi učencem predstavili živali, ki jim je lovišče LD Mirna življenjski prostor.

Stane Smolič

Od našega lovca **Albina Trunklja** smo se lovci Lovske družine Krka in sosednjih lovskih dru-
žin – ob spremst-
vu številnih lov-
skih praporov –
poslovali na krš-

kem pokopališču 12. 10. 2011. Strelji iz lovskih pušk so oznanili njegov poslednji pogon in odhod v večna lovišča. Za njim nam bo ostal le spomin na vrlega lovca, dobrega lovskega tovariša in prijatelja.

Albin Trunkelj se je rodil 3. 5. 1927 na Velikih Vrhah v kmečki družini. Po končani osnovni šoli, ki jo je obiskoval na Krki, se je izučil za mizarja pri očetu, ki je imel mizar-
sko delavnico v Krški vasi pri Krki. Njegov oče Anton je bil lovec že pred drugo svetovno vojno, zato se je tudi Albin kmalu navdušil nad lovom. Leta 1954 se je pridružil zeleni bratovščini in bil med ustanovnimi člani novo ustanovljene LD Krka.

Kot dober, predan in vzoren lovec je med svojimi lovskimi tovariši užival velik ugled, zato je bil že leta 1958 izvoljen za blagajnika Lovske družine. Funkcijo je vestno opravljal vse do leta 1978, vendar z enoletno vmesno prekinitvijo (v letu 1973). Funkcijo blagajnika LD je opravljal celih devetnajst let, nakar jo je pre-
puštil mlajšim članom. S svojim na-
prednim delovanjem je veliko pri-
speval k razvoju lovске družine in
lovstva na našem območju. Za uspešno delo mu je lovska družina podelila zlato plaketo, Lovska zveza Slovenije pa ga je odlikovala z zna-
kom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Od dragega nam lovskega tovariša smo se krški lovci in lovci sosednjih dru-
žin poslovali s smrekovimi vejicami iz njegovih logov, ki smo mu jih spustili v prerani grob.

Smrt konča vsako življenje, ne more pa uničiti človekovih zaslug in njegovih dobrih del. Po teh bo tovariš Albin ostal v spominu svojih lovskih tovarišev.

LD Krka – K. A.

Jesensko jutro 23. 11. 2011 se je komaj prebujalo, ko je med nami kot blisk z neba odjeknila novica, da je zgodaj zjutraj preminil naš dolgoletni lovski to-
variš, izreden prijatelj, spoštovan so-
sed in krajan, **Janez Črešnik**, član
Lovske družine Markovci. Izgubil je
neizprosno boj z zahrbtno boleznijo,
s katero se je spopadal kar nekaj let.
Čprav so mu zaradi bolezni peša-
le moči in je bil že priklenjen na
posteljo, sta iz njega še vedno žareli
pozitivna energija in volja do vsega,
kar je povezano z našo lovsko orga-
nizacijo. Z nami se je veselil vsakega
našega uspeha na lovu ali opravljenе
naloge.

Janez (rodil se je 27. 11. 1948 na Ptuj) je vse svoje življenje ob skrbi za svoj dom in družino vedno našel dovolj časa in energije za nesebično delo tudi v domačem gasilskem društvu, vaški športni organizaciji, ribiškem društvu, skratka: bil je gonilna sila vsega, kar se je dogajalo na vasi med preprostimi domačimi ljud-

mi, s katerimi se je zelo rad družil in jim je bil vedno pripravljen nesebično pomagati. Bogate izkušnje, ki si jih je pridobil na trdi in neizprosni življenjski poti pri najrazličnejših delih, ki jih je opravljal, so iz njega naredile vsestranskega mojstra, ki je znal poprijeti za vsako delo. Najzah-
tevnije naloge so bile zanj še pose-
ben izziv. V vsakem trenutku je pri-
skočil na pomoč sosedom, znancem
in prijateljem, zaradi česar je bil
spoštovan in cenjen v okolju, kjer je
živel in delal.

Za svoje delo v naštetih organiza-
cijah je prejel številna priznanja in
pohvale, ki nikakor ne bodo mogle
poplačati vsega njegovega truda. Naj-
večje plačilo zanj je bilo, ko je ob
sebi videl zadovoljne ljudi, ki so
znali ceniti njegovo delo.

Še posebno veselje in zadovoljstvo mu je bilo delo v lovski organi-
zaciji, kjer je vrsto let opravljal raz-
lične naloge. Od leta 1989 do 1991
je bil strelski referent LD, od leta
2000 do 2006 pa gospodar LD. Naj-
raje je imel tiste zadolžitve, kjer je
bil neposredno v stiku z naravo in
divjadjo v njej. Kot gospodar je bil
veliko let vodja revirja. Na vsakem
koraku je pustil svoj pečat, saj sta
mu bila skrb za divjad in primerno
življenjsko okolje zanj sveta. Svoje
bogate lovske izkušnje je znal prena-
šati na nas mlajše lovce; še posebno
na svoje pripravnike, za katere je
znal ob vsaki uri dneva najti čas in
nas popeljati v lovišče, ki je bilo zanj
drugi dom.

Za uspešno delo v lovski organi-
zaciji je prejel znak LZS za lovske
zasluge in red III. stopnje.

Dragi lovski tovariš, ko smo te
na domačem pokopališču položili k
večnemu počitku, smo začutili veliko
praznino; ostal nam je le lep spomin
nate. Kljub temu nas boš spremljal
vedno in povsod na vsakem koraku,
saj ni kraja ali steze v lovišču, na
katere nas ne vežejo spomini.

Hvala ti, Janez, da smo bili lahko
del našega življenja s teboj!

LD Markovci – I. Š.

Ko se je leto 2011 nagibalo k slovesu in je v zraku lebdelo ti-
soče želja za
srečo v novem
letu 2012, smo
člani zelene brat-
tovščine LD Do-
brava obnemeli

ob novici, da je 29. 12. 2011 prene-
halo biti plemenito srce našega naj-
starejšega člana **Maksa Kocuvana**.
Od njega smo se člani zelene brat-
tovščine poslovali v velikem številu
3. januarja letos na cerkvenjaškem
pokopališču.

Z Maksovo smrtjo je odšla še zad-
nja naša lovska legenda, saj je bil
nekaj let po ustanovitvi takratne LD
Cerkvenjak leta 1954 med njenimi
aktivnimi člani in nosilci nekaterih
odgovornih nalog. A skupna pota so
se nato kmalu razšla in v vrste zelene
bratovščine Lovske družine Dobrava
je prišel znova v začetku 80-ih let
minulega stoletja. Poln vedrine in
optimizma, poln dobre volje, radosti
do življenja in bogat z načrti, kaj bi
bilo treba še postoriti za dobro nara-
ve in divjadi. Znal je biti enak med
enakimi, veliko je stavil na mlade,
na generacije lovcev, ki materi nara-
vi lahko dajo več kot on in njegovi
sopotniki. In najbrž je bil prav zato
med mladimi cenjen in spoštovan.
Njegove življenjske izkušnje so bile
trde; veliko je prestal, veliko se je
naučil, zato je znal vedno dobro pre-
misлити. V lovstvu je to posebna vred-
nota in Maks je bil zagotovo med
tistimi člani zelene bratovščine, ki v
naravi vidijo neprecenljivo bogastvo,
ki ga je treba skrbno varovati, sicer
ga naši vnuki ne bodo več deležni.
Poznal je mnogo skrivnosti narave,
od mladih nog je živel in dihal s
stvarstvom in izjemno cenil poslanst-
vo živega dela matere narave.

Njegova življenjska pot se je za-
čela 28. 8. 1925. leta v Drbetincih
v Slovenskih goricah. Tam je tudi
preživljal otroštvo in obiskoval OŠ v
Vitomarcih. Kot mladenič je okusil

strahote druge svetovne vojne, pri-
silno so ga mobilizirali v nemško
vojsko in poslali na vzhodno fronto.
Tam so ga ujeli in po dolgi poti ujet-
ništva se je vrnil v domovino, kjer
je moral leta 1946 na dosluženje
vojaškega roka. Po končanem služe-
nju je bil nekaj časa doma, nato pa
so ga po sporu Titove Jugoslavije z
Informbirom poslali na odgovorno
delo na Madžarsko. Tam so ga ujeli
in v zaporih strahotno mučili. Malo
je manjkalo, da ga niso ustrelili. Po
vrnitvi domov si je ustvaril lastni
dom v Cenkovu pri Cerkvenjaku v
Slovenskih goricah, kjer je živel
in delal do smrti. Nekaj časa si je
služil kruh v tujini, po vrnitvi pa
je veliko storil za razvoj domače-
ga kraja. Bil je krajevni funkcionar
v Cerkvenjaku (član UO LD je bil
od leta 1961 do 1964, od 1963 do
1964 pa tudi gospodar) in si je veli-
ko prizadeval za ustvarjanje boljših
možnosti za preživetje ljudi na pode-
želju. Sodeloval je tudi v organih
takratne Občine Lenart in bil med
drugim predsednik odbora za kmet-
ništvo. Ko se je leta 1983 vnovič
vključil v delo LD Dobrava, se je
posvetil skrbi za divjad in lovišče,
rad se je udeleževal skupnih lovov
in družabnih prireditev. Med letoma
1994 do 1998 je bil član UO LD).
Nenadomestljiv je bil v družbi kot
lovski šaljivec, poln optimizma in
dobre volje, ki ga je prevečevala na
vsakem koraku. Pogosto je prihajal
v lovski dom in se tam še posebno
rad družil z mladimi, ki so ga nad-
vse cenili in spoštovali. Niso mu bile
bistvene funkcije, pač pa predano in
požrtvalno delo v korist narave in
divjadi. Takšen nam bo tudi ostal v
lepem spominu.

LD Dobrava – M. T.

Noč v korakih
mirnega je sna
vezla, kar življe-
nje da. Pot te
zdaj vodi tja, kjer
so drugi že doma.
Matajur je zasne-
žen, veter poje
svojo otožno pe-
sem po cesti ok-
rog starega mlina in išče prijatelja, s
katerim se je srečeval vrsto let.

Ustavil se je čvrst korak naše-
ga staroste lovstva v Breginjskem
kotu. Za vedno nas je 31. 12. 2011,
v 102. letu svojega življenja, zapustil
naš **Miha Uršič**, najstarejši občan
Kobarida in najstarejši lovec LD
Kobarid. Pred štirinajstimi meseci
smo praznovali njegov 100. rojstni
dan (glej Lovec, 2/2010, str. 634).
Čil, poln spominov, je trozil dogo-
divščine iz svoje bogate življenjske
zakladnice.

V Borjani ob Nadiži mu je stekla
zibel davnega 15. 9. 1910. Odraščal
je v družini osmih otrok. Še šolar je
doživel prvo svetovno vojno. Leta
1939 ga je mobilizirala italijanska
vojska in poslala v Abesinijo, v Af-
riko. Kot vojak je bil ranjen v roko
in glavo. Za vse življenje mu je ostal
drobec granate vračen v glavi. V
Abesiniji je bil nekaj časa angleški
ujetnik v Tanzaniji in Keniji, kjer
je preživel, po njegovih pripovedih,
najstrašnejše trenutke svojega življe-
nja.

Ko se je leta 1946 vrnil domov, je
je začel z obnovo doma in se zaposlil
kot šofer v tolminskem Avtoprevozu.
Vso delovno dobo je bil šofer, za
volanom so mu tekla leta. Tako so ob
upokojitvi ugotovili, da bi bil lahko

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Peter Gornik, LD Sodražica,
* 16. 11. 1934, † 27. 2. 2012.
Štefan Bertalančič, LD Rankovci,
* 10. 4. 1932, † 13. 2. 2012.
Jože Pogorevcnik,
LD Slovenj Gradec,
* 5. 5. 1924, † 14. 2. 2012.
Branko Hrepevnik,
LD Rogaška Slatina,
* 22. 2. 1937, † 17. 1. 2012.
Tatjana Plešnik, LD Vojnik,
* 29. 11. 1966, † 23. 1. 2012.
Viljem Ulčnik, LD Podčetrtek,
* 8. 5. 1930, † 27. 1. 2012.
Alojz Lešnik,
LD Kajah, Šmartno v Rožni dolini,
* 20. 6. 1938, † 2. 2. 2012.
Pavel Švab, LD Vitanje,
* 11. 1. 1934, † 6. 2. 2012.
Anton Stiploški, LD Pristava,
* 5. 6. 1949, † 8. 2. 2012.
Robert Vedenik, LD Prebold,
* 15. 5. 1927, † 13. 2. 2012.
Vinko Furman, LD Loče,
* 7. 1. 1918, † 19. 2. 2012.
Karel Drago Luin,
LD Kras, Dutovlje,
* 23. 4. 1935, † 10. 11. 2011.

Franc Gračner,
LD Handil, Dobje pri Planini,
* 15. 2. 1936, † 14. 2. 2012.
Avgust Sagadin, LD Rače,
* 21. 9. 1949, † 15. 2. 2012.
Ignacij Vidic, LD Bled,
* 26. 7. 1935, † 16. 2. 2012.
Anton Nared st., LD Begunje,
* 4. 5. 1932, † 14. 1. 2012.
Franc Kalar,
LD Ivančna Gorica,
* 18. 10. 1912, † 12. 2. 2012.
Stanislav Božidar Škufca,
LD Ivančna Gorica,
* 14. 10. 1931, † 20. 2. 2012.
Janez Berg,
LD Sentvid pri Stični,
* 7. 11. 1951, † 2. 2. 2012.
Stane Kenda, LD Planota,
* 17. 3. 1952, † 1. 3. 2012.
Peter Jakopin, LD Grahovo,
* 29. 6. 1952, † 15. 12. 2011.
Anton Oblak, LD Grahovo,
* 30. 1. 1934, † 14. 11. 2011.
Matija Berdajs, LD Begunjsčica,
* 4. 2. 1988, † 6. 2. 2012.
Vinko Ribnikar, LD Storžič,
* 5. 4. 1926, † 26. 1. 2012.

Umrlim časten spomin!

že leto in pol upokojen, saj je imel vse pogoje. On pa je kar vozil ... Upokojil se je pred 47 leti.

Miha je bil poročen dvakrat, rodila sta se mu dva sinova in hči. Izhajal je iz lovske družine, in sicer po materini in očetovi strani. Po drugi svetovni vojni, ko se je vrnil iz ujetništva, je bil soustanovitelj Lovske družine Kobarid in nato do konca življenja njen član. Bil je ljubitelj narave, lovstva, vsega dobrega v korist divjadi. Prisoten je bil ob postavitvah naših lovskega koč. Svojo ljubezen do lovstva je prenesel na sina Stojana, kar mu je bilo v veliko čast. V komisiji za oceno škode, ki jo povzroči divjad, je deloval 25 let. Veliko let je bil član IO LD Kobarid, mentor lovskega pripravnikom ter vzreditelj lovskega psov. Vedno je znal prisluhniti mladim in jih znal vzgajati v poštene lovcve. V vseh letih je vestno opravljal vlogo lovca in varstvenika narave, divjadi. Iskren tovariš je bil do solovcev in okoliških prebivalcev kobariškega območja. Za delo v LD mu je LD Kobarid izglasovala častno članstvo v LD Kobarid. Za svoje delo je prejel več odlikovanj, vendar je najbolj cenil in upošteval le trud in opravljeno delo.

Miha je bil je klen očanec izpod Kobariškega Stola; redko je bil pri zdravniku, očal sploh ni uporabljal. Še v stotem letu svojega uspešnega življenja je uplenil gamsa. Svoje spomine je rad pripovedoval ob naših druženjih; bil je veseljak do konca svojih dni.

Dragi naš Miha, LD Kobarid se ti tudi na tem mestu zahvaljuje za vse, kar si v svojem uspešnem življenjskem obdobju dobrega storil za lovstvo, naravo in divjad. Posebej hvala za tvoje nesebično prijateljstvo. Mirno počivaj v večnih loviščih; tvoj plemeniti lik bo ostal za vedno v naših srcih ...

LD Kobarid – B. M.

13. 2. 2012 smo člani LD Rankovci izgubili dolgoletnega člana zelene bratovščine, **Štefana Bertalančiča**. Štefan se je rodil 10. 4. 1932 na Krajini. V LD Rankovci se je včlanil 1. 3. 1958 in že naslednje leto opravil lovski izpit. Od vsega začetka je bil zelo aktiven član v LD. Prav od vstopa v LD se je ukvarjal z lovsko kinologijo in vodil veliko izšolanih lovskega psov v lovišču. Bil je član upravnega odbora od leta 1970 do 1978 in od leta 1998 do 2011, kjer je bil zadolžen za lovsko kinologijo. Zadnje leto je moral funkcijo referenta za kinologijo odpovedati zaradi bolezni. V LD Rankovci je več let sodeloval tudi na meddružinskem tekmovanju v streljanju na glinaste golobe. Bil je velik ljubitelj narave in divjadi, hkrati pa tudi iskren lovski tovariš, ki je s svojim tovariškim in zglednim obnašanjem vsa leta širil lovskega tovarštvo in skrbel za sožitje med člani in tudi med člani drugih lovskega družin. Od leta 1986 do leta 1990 je bil član UO lovskega-kinološkega društva za Pomurje. Od leta 1991 do leta 1995 je bil član Komisije za lovsko kinologijo v ZLD Prekmurja.

Za vse vrline in trud, ki jih je vložil v lovsko družino, in v vse, kar je povezano z lovstvom, je prejel odlikovanje Lovske zveze Slovenije:

Za zasluge v lovstvu je od LZS prejel znak za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje.

Kot dobrega kinologa ga je odlikovala tudi Kinološka zveza Slovenije, in sicer s srebrnim znakom za lovsko-kinološke zasluge.

Štefana se bomo spominjali kot dobrega, prijetnega in poštenega lovca in dobrega in poštenega prijatelja. Vedno je bil dobre volje in pripravljen pomagati ter razveseliti družino tudi s prijetnimi pesmimi. Njegova pesem bo večna; vedno bo odmevala v naših srcih. Pogrešali ga bomo.

LD Rankovci – A. S.

Zelo zelo smo ga pogrešali že, ko je bil bolan, in krepko stiskali pesti, da mu še tisti žarek upanja za ozdravljenje ne bi ugasnil. Žal se naša želja ni uresničila. Tiho

in mirno se je 13. 12. 2011 ustavil iskren utrip srca. Umril je **Vinko Volmajer** - Cene.

Rodil se je 17. 3. 1930 v majhni obmejni vasi Kapla na Kozjaku, kjer je vse življenje ostal zvest svoji rojstni vasi, ki mu ni nudila lahke življenjske poti, temveč trdo delo za preživetje. Kljub skromnemu zaslužku si je s svojo življenjsko sopotnico Marijo ustvaril topel dom in družino. Bil je gozdni delavec, ko še ni bilo toliko mehanizacije, ki bi človeku olajšala delo, temveč je bila glavna samo roka. Prav takrat je spoznal bogastvo narave, za katero se je splašalo skrbeti tudi v prostem času.

Pridružil se je članom LD Kapla in leta 1953 opravil lovski izpit. Kdor pa je delaven, ne pozna utrujenosti. Prav tak je bil naš Cene: stalni vodja revirja, predsednik kinološke komisije od leta 1979 do 1990, član UO LD od leta 1976 do 1988 in od leta 1990 do 1994 ter član DK med letoma 1996 do 1998. Bil je tudi večletni praporščak. Kot prizadevnega člana ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Da so naše številne prireditve ostale nepozabne, je bila prav njegova zasluga, saj je bil pravi mojster kulinarike. Poleg vseh dejavnosti ne moremo, da ne bi omenili njegovega prispevka pri gradnji lovske kočice: od samega začetka do odprtja je bil pri vseh delih.

Žal je prišel trenutek, ko smo se morali posloviti od njega.

Spoštovani Vinko, hvala ti za vse delo in lepe trenutke, ki smo jih preživeli s teboj. To so bili za nas nepozabni časi.

V slovo smo se ponosno odkrili pred odprtim grobom in mu vanj z udrti štule na lovske klobukih spustili zeleno vejico; simbol časti in lovske poštenosti. Cene je bil iskren naš lovec.

LD Kapla – N. K.

Vsestransko uporabnostna preizkušnja (VUP) ptičarjev

Po programu Društva ljubiteljev ptičarjev (DLP) nadaljujemo s tradicionalnimi preizkušnjami, ki so pomembne in najbližje praktičnemu lovu ter tako zadoščamo zakonskim zahtevam in lovski pravičnosti.

V dneh od 29. do 30. oktobra 2011 je bila preizkušnja v lovišču **LD Ljutomer** in **LPN Fazan - Beltinci**.

Vsestransko uporabnostna preizkušnja ptičarjev (VUP) je preizkušnja v delu. Njen namen je odkriti vse ptičarje, ki so sposobni z vodnikom - lovcem lovsko pravično loviti, obenem pa v lovske vrstah vzbujati zanimanje za vodenje tako izšolanih psov. Opravljena vsestransko uporabnostna preizkušnja ptičarjev je »mojstrski izpit« za psa pa tudi vodnika, saj od psa in vodnika terja popolno lovsko dejavnost v delu na polju, v vodi in gozdu. Skratka, to je praktičen preizkus psa v poljskem, vodnem in gozdnem delu s podudarkom na krvni sledi – t. i. sledozvestosti in večji uporabi »nizkega nosu«.

Enajst prijavljenih vodnikov je preseglo vsa pričakovanja, prireditelju – DLP – pa povzročilo kar nekaj težav in dela. Toda ob pomoči vodstva LPN Fazan iz Beltincev in mojih pomočnikov, **Boruta Ficka, Samuela Babiča in Edija Štamana** iz LD Ljutomer, ki je bila gostiteljica v delu na polju in v vodi, smo zahtevno delo opravili pravočasno in zadovoljivo. Sodniški zbor pod vodstvom **Vojka Pirherja** je korektno in strokovno

Priidna ... Drži! Ika in Ivan Šincek

opravil zahtevno nalogo. Poleg častnega vodje sodniškega zbora **Vladimirja Pfeiferja** so svojo strokovno pomoč nudili tudi sodniki **Bojan Deberšek, Sašo Volarič, Rudi Rakuša, Vladimir Vesel** in sodniški pripravnik **David Pogačnik**. Letošnja preizkušnja je bila organizirana po dolgem premoru in je bila ena številnejših, zato je sistem ocenjevanja veljal bolj v pomenu motivacije vodnikov v smeri preizkušnje lovske uporabnosti njihovih psov in ne toliko v tekmovalnosti. Med vsemi vodniki je bilo devet takšnih, ki so na VUP prvič vodili psa s ciljem, da bi uspešno opravili to zahtevno preizkušnjo. In uspelo jim je!

Dan pred preizkušnjo smo v revirju LPN Fazan Beltinci, Hraščice, opravili t. i. trasiranje krvnih sledi, ki smo jih pravočasno položili ob svitu na dan preizkušnje. Delo po krvnih sledih, ki je bilo prvi dan preizkušnje, ni bilo posebno zahtevno. Za nekatere vodnike, ki so že večji uvajanja psa v to delo, ni bilo posebnih težav. Vodja sodniškega zbora, **Vojko Pirher**,¹ je poudaril ugotovitev, da je za psa na tako zahtevni preizkušnji najbolj moteča vodnikova nervoznost. Pes takšno vodnikovo stanje zazna v trenutku in se nanj odzove z neobičajnim obnašanjem, kar le še poveča vodnikovo zmedenost. Začarani krog je sklenjen, končni uspeh dela pa vprašljiv. Takšno stanje se najprej pokaže prav pri izdelovanju krvne sledi. To delo, ki je za psa in vodnika v tesni povezavi, mora biti uigrano in naučeno v popolnosti. Vodnik mora poznati in opaziti vse ne-

Naša Lidija in Gero – I. nagr. razr.

¹ Strokovni komentar v tem prispevku je v posameznih delih povzet po analizi preizkušnje vodje sodniškega zbora.

nadne odzive psa, da se lahko v trenutku nenasilno odzove ob morebitnem odklonu na sledi (vpliv zapeljivih sledi, dvig nosu in nebrzdano obnašanje). Pogoj za uspešno delo po KS je naučenost psa, da sled izdeluje z nizkim nosom in čim počasneje. Krvna sled na VUP dobro šolanemu ptičarju praviloma ne sme povzročati posebnih težav! Je dokaj lahka in kratka (400 metrov), položena pred dvema do petima urama in na kateri porabimo 2,5 dl krvi. V bistvu je to le nekoliko zahtevnejša vlečka, ki jo mora pes opraviti na slednem jermenu ob spremljavi vodnika. DLP si je v svoj program zadalo nalogo, da bi na to temo in še mnogo drugih spregovorili sodniki na seminarju, ki bo menda letos spomladi.

Prvi dan preizkušnje so morali vodniki s psi opraviti še *prinašanje lisice čez oviro* (zapreko), *vlečko z lisico in zajcem*, preizkusili sodniki na seminarju in *grmarjenju* in v malih gozdnih predmetih (*hoja v gozdu na jermenu* in *prosto ob nogi ter odločljivost s preskusom strelomirnosti*). Seveda smo kot nekakšno krono prvega dne opravili lov s pogonom, ko mora pes neoprečen mirno sedeti ali ležati ob vodniku (glej: Pravilnik VUP, člen 78, str. 46).

Drugi dan smo opravili še *preizkus dela v vodi in na polju*. Za preizkušnjo teh predmetov nam je LD Ljutomer odstopila svoje račje mlake v bližini lovskega doma v Podgradju in terene za poljsko delo v bližini vasi Cven.

Večina psov, z nekaj izjemami, so delo v vodi opravili zelo dobro, celo odlično, z najvišjo oceno 4 o. Razmere so bile enake za vse, kar so dokazali tudi uspehi pri ocenjevanju. Zasnova vseh preizkušenih psov za vodno delo je odlična, vendar se je tako kot pri vseh predmetih preizkušnje, še posebno pri prinašanju mrtve race, izkazala tudi omenjena pretirana nervoza pri nekaterih vodnikih, ki se je prenesla na psa. V takem primeru pes race, preden jo odda vodniku izpusti, je ne odda sede, se že prej otresa, oklevaje popravlja prijem ipd. Gotovo pa so takšne napake tudi posledica vodnikove nedoslednosti pri šolanju tega predmeta. Kot je bilo razbrati iz strokovnega komentarja vodje sodniškega zbora Vojka Pirherja, so vse napake pri šolanju psa pravzaprav vodnikove napake, ki jih je vodnik napravil že v fazi socializacije mladiča. Zato mu moramo v »otroški« dobi name-

niti vso pozornost, da ga naučimo prepuščati plen (nagrada: pohvala, grizljaj hrane in igra) »vodji krdela«, t. j. svojemu vodniku. Tudi sicer so vaje ubogljivosti tisti predmet, ki vodnikom povzročajo največ težav, in prav bi bilo, da bi o tem problemu spregovorili tudi na kakšnem seminarju za vodnike. »*Da imaš psa popolnoma v rokah in z njim z veseljem loviš, je nujno popolno obvladanje povelja dol*,« je že pred leti večkrat poudaril nestor slovenske ptičarske kinologije **Bogdan Sežun**. In to zanesljivo velja še danes!

Poljsko delo smo preskušali v bogatem lovišču severno od mesta Ljutomer, z ledinskim imenom Šalinske frejščine. Kljub številni naravni divjadi smo za odstrel uporabili fazanke iz umetne vzreje, pa tudi hitreje smo s takšno divjadjo opravili zahtevane discipline, ker se je naravna divjad umaknila v robove gozdov in naravne remize. Umetno vzrejena divjad je povzročala manjše težave večini psov, vendar se bomo v prihodnje s takimi težavami še srečevali. Zato bi bilo pri šolanju ptičarja smiselno občasno uporabljati tudi takšno divjad. Tako se bomo izognili kakšnemu neljubemu konfliktu med vodnikom in psom (sic!) ter psu omogočili izurjenost.

VUP ptičarjev obsega kar devetindvajset **preizkusnih predmetov**. Prav zaradi številnih nalog in zahtevnosti Pravilnik za to preizkušnjo strogo nalaga, da preizkušnje ne smemo opraviti samo v enem dnevu, čeprav na njej sodeluje najmanjše število prijavljenih parov. Žal so to temeljno določilo, s katerim psa zavarujemo pred preobremenitvijo, v Sloveniji nekateri prireditelji VUP prekršili kar nekajkrat! Rekli so zaradi nekakšnih »ekonomskih« razlogov ... To pa v nobenem primeru ni v skladu z moralno-etičnimi normami, ki jih tako radi ponujamo, s figo v žepu, in je nezdružljivo s trajnostno naravnanim lovstvom in kinologijo! Veljalo bi torej razmisliti, da bi o takšnih preizkušnjah razpravljali Zbor sodnikov VII. FCI skupine in iz razprave izluščil določene sklepe in ukrepe.

Na VUP - 2011 je bilo uspešnih vseh enajst prijavljenih vodnikov, eni bolj drugi manj. Toda pomembno je, da so s psi uspešno opravili preizkušnjo in dokazali, da so sposobni pripraviti psa za vse, kar se pravzaprav zahteva od ptičarja. Vsem iskrene čestitke! Vsekakor je k

popularizaciji te zahtevne preizkušnje prispevala zavest, da brez dobro izšolanega ptičarja ni pravičnega lova! Ponovno, po dolgih letih strokovno-administrativne »suše«, smo spet vpeljali vpis vsakega uspešnega ptičarja v *Knjigo šolanih psov* in tako posledično ponovno uveljavili prejemanje **znaka VODNIK** ter navsezadnje pravilno in strokovno naravnost novega vodstva DLP, ki bo nadaljevalo strokovno tradicijo, s katero pa se v zadnjih letih ni moglo pohvaliti. Prav gotovo sta bila pri vodnikih prav to motiv in vzpodbuda za številno udeležbo. Nadgradnja te preizkušnje prehaja v specialno preizkušnjo dela po krvni sledi (KS). DLP prav v letu 2012 pripravlja organizacijo takšne preizkušnje, ki bo veljala kot pogoj za kvalificirano iskanje ranjene velike divjadi in nekakšen izpopolnitveni temeljni cilj zdajšnje usmeritve DLP - priprava in usposobljenost psa ptičarja za vsakodnevni praktični lov!

Ob koncu zapisa oziroma mojega komentarja predstavljam še rezultate VUP- 2011.

Rezultati:

Oba dneva sta bila ugodna za izvedbo preizkušnje glede številčnosti divjadi v loviščih in z vidika meteoroloških razmer: rahel veter spremenljive smeri, dokajšnja vlažnost, ki je bila posledica prejšnjega deževja, in dnevne temperature od 14 do 16 stopinj Celzija.

Sodniki so psom za delo podelili štiri I. nagradne razrede, štiri II. nagr. razr. in tri III. nagr. razrede.

Na VUP je sodelovalo pet nemških kratkodlakarjev iz psarne Lovrenške, od katerih so bili prvi trije najboljši prav iz te psarne.

Ika Lovrenška, SLRNkp 002939, poležena 25. 6. 2009, vodnik **Ivan Šincek** iz Prvencev - 323 točk - I. n. r.

Ira Lovrenška, SLRNkp 002938, poležena 25. 6. 2009, vodnik **Silvo Kralj** iz Spuhlje - 320 točk - I. n. r.

Gero Lovrenški, SLRNkp 002794, poležen 14. 4. 2006, vodnica **Lidija Šmigoc** iz Bukovcev - 314 točk - I. n. r.

Ella vom Loxterhof, SLRNž 001661, poležena 2. 5. 2008, vodnik **Miran Ficko** iz Ljutomera - 311 točk - I. n. r.

Isa Lovrenška, SLRNkp 002937, poležena 25. 6. 2009, vodnik **Vilko Turk** iz Lovrenca na Dravskem polju - 311 točk - II. n. r.

Friga Fantasti cof Miki, SLRNž 001616, poležena 17. 4. 2008, vodnik **Aljoša Šoba** iz Dolenje vasi - Artiče - 294 točk - II. n. r.

King Murskočrnski, SLRNž 001650, poležen 13. 10. 2009, vodnik **Sašo Ferenčič** iz Murske Sobote - 291 točk - II. n. r.

Bora Gomanjska, SLRNž 001568, poležena 21. 3. 2008, vodnik **Vojmir Petrovič** iz Nove Gorice - 266 točk - II. n. r.

Diva Pšaška, SLRNž 001664, poležena 11. 4. 2010, vodnik **Štefan Hoheger** iz Murskih Črncev - 313 točk - III. n. r.

Iba Lovrenška, SLRNkp 002940, poležena 25. 6. 2009, vodnik **Janez Horvat** iz Cirkovcev - 310 točk - III. n. r.

Ciba Kapelska, SLRNž 001640, poležena 20. 5. 2009, vodnik **Darja Spačal** iz Kostanjevice na Krasu - 267 točk - III. n. r.

Franc Krnjak

ZAHVALA

Brez razumevajočih podpornikov - darovalcev delo ni mogoče. S svojimi prispevki so preizkušnjo pomagali izpeljati: **ZLD Ljutomer**, ki je podelila pokale trem najboljšim na preizkušnji; **ZLD Prekmurje**, ki je podelilo pokale za najboljše poljsko, vodno in gozdno delo; **Zveza kinologov - lovcev Pomurja**; **LD Ljutomer**, ki je velikodušno odstopilo del lovišča; **LPN Fazan - Beltinci** za oddajo terena za gozdno delo; **Mlinopek z Murske Sobote**; **Anton Lah** iz Ljutomera; **Petar Huis** iz Brežic; **Srečko Golob** iz Miklavža pri Ormožu; **Usnjarstvo Fišer** iz Ljutomera; **Dušan Bot** iz Ljutomera; **Franc Makoter** iz Ljutomera; **Ignac Pihler**, **IPO Beton** iz Ljutomera in nazadnje topla zahvala **Zvonku Kustecu**, ravnatelju ljutomerske gimnazije, za pomoč pri izdelavi kataloga.

Spoštovani darovalci! Pri-srčna hvala za Vaš prispevek!

Franc Krnjak, vodja VUP

Tudi v slabih stvareh je nekaj dobrega

Bilo je na šestanovo, 26. 12. 2011, popoldan, ko sem se peljal z lova v Bistrici, kamor so me povabili lovski prijatelji iz LD Loka - Črnomelj. Takrat me

je po telefonu poklical vzreditelj nemških prepeličarjev **Jože Lajkovič**. Nisem bil presenečen, saj sem vedel, da bo njegova prepeličarka rjavka Luna verjetno na božični dan skotila leglo. Pogovor je začel z navdušenjem, da je Luna na božič skotila osem mladičkov, od katerih je eden poginil in da jih je v leglu ostalo sedem. Nato pa slaba novica, da je Luna okrog poldneva poginila. Doma so sklenili, da bodo mladičke vzredili na stekleničko.

Glede na lastne izkušnje in ob

ma zadovoljni in niso pogrešali mame. V kuhinji sem opazil pet opranih in pripravljenih stekleničk. Jože mi je povedal, da ne bodo iskali nadomestne matere, saj pri hranjenju in negi sodeluje vsa družina. Res je treba pri tem vložiti veliko truda, kot sem mu povedal že vnaprej, vendar bodo zmogli.

In res jim je uspelo. Psički so ob kozjem mleku ob dodatku rumenjaka in smetane normalno napredovali in zrastle v popolnoma normalne psičke svoje

nosti prepeličarjem podobne pse s podobnimi lovniimi značilnostmi (npr. Velika Britanija, Francija ...). Nemci mu pravijo wachtelhund. Že po videzu je šarivec, s svojo dlako in uhlji pa je podoben nekaterim dolgodlakim ptičarjem in španjelom. V Nemčiji ga je pri pregledu zgodovine pasme mogoče izslediti kot šarivca, ki so ga lovci uporabljali, da jim je dvignil pernato divjad in jo tako pripravili za lov s sokoli. Nemci so se začeli ukvarjati s šarivci po koncu Napoleonovih vojn, ki so opustošile tudi pasjo populacijo. Ta narod nikoli ni imel rad francoskih ptičarjev in šarivcev, pa tudi ne angleških. Svojega, zares »nemškega« prepeličarja so ustvarili šele v začetku 20. stoletja. Prva in druga svetovna vojna sta ga tako kot še marsikatero pasmo skoraj izbrisali z Zemlje, zato se je po vojni znova začel boj za razširjenost pasme v Nemčiji (pa tudi v osrednji Evropi). Prvi nemški prepeličarji so prišli v Slovenijo med obema svetovnima vojnoma. Inž. **Ernest Pušman** iz Litije je uvozil štiri psice in dva psa, imel tri legla, ki so dala šestnajst mladičev.

Med drugo svetovno vojno, ki je divjala pri nas, so vsi prepeličarji izginili. Lovci in kinologi iz Celja, pod idejnim vodst-

v lovske vrste LD Velunja, je z nasvetom našega pokojnega strokovnjaka, veterinarja, kinološkega sodnika, kinologa, prijatelja dr. **Jožeta Pangerla**, nabavil nemško prepeličarko - serko **Dino** (marec 1982). Psička je imela prvo leglo leta 1984. En mladiček je ostal doma. Leta 1985 je Vinko nabavil še psičko rjavko; imel je nepopisno veselje do vzreje, vzgoje, šolanja, tako da je imel leta 1995 v svoji psarni **Prepeličarski** tri stare psičke: dve serki, eno rjavko in še dve mladi nemški prepeličarki (serko in rjavko). Nepoznavalci pasme se gotovo sprašujete, kakšna je sploh razlika? Samo v barvi. V značaju – pri ubogljivosti, izvrševanju ukazov – ni nobene razlike. Kronologija Vinkovih uvozov plemenk se je nadaljevala vse do leta 1999, ko je uvozil psičko iz Češke, nato pa še leta 2001 **Javo - Jampo**, ki je imela sedem legel izjemno kakovostnih mladičev. Ta legla so bila tudi prispevek našega plemenjaka **Nonija Slomška**, katerega lastnik je bil dr. **Jože Pangerl**.

Vinko s ponosom poudari, da je v tridesetih letih, kar se ukvarja s to pasmo, vzredil kar 51 legel. Zadnje, 52. leglo (osem mladičev), je odšlo k novim lastnikom prejšnji mesec.

Psarna **Prepeličarska** iz Vrbja

Foto B. Tucovič

Zadovoljni psički in vzreditelj Jože Lajkovič

zavedanju, koliko pozornosti, truda in časa terja takšna vzreja, nad tako odločitvijo nisem bil najbolj navdušen, zato sem prijatelju in lovskega tovarišu Jožetu svetoval, naj poskuša poiskati nadomestno mater. A Jože ni bil za to in je nenehno zavračal misel na takšno rešitev. Na koncu sem popustil; saj poskusiti ni greh in poslovala sva se.

Z Jožetom sva se v naslednjih dneh vsak dan slišala po telefonu. Povedal je, da so ugotovili vzrok smrti psice: v njej je ostal še en mladič, ki je poginil, pri pregledu psice pa ga niso opazili. Nastala je zastrupitev in psica je hitro poginila. Povedal je še, da sta dva mladička slaba, pet pa je stabilnih, pravih korenjakov. Slabša sta res kmalu poginila, ostalo pa jih je še pet.

Ob ogledu legla sem videl, da jim je Jože napravil pravo »otroško posteljico«, ki jo je postavil v dnevno sobo, kjer so tudi zakurili v krušni peči. Povedal mi je, da šele ko je temperatura v prostoru +27 °C, psički utihnejo in so zadovoljni. Kako nekam mi je bilo to znano; še dobro, da je bila zima. Meni se je to dogajalo poleti! Dejansko so bili psički s polnimi trebuščki in na primerni temperaturi popolno-

pasme, ki so v prvi polovici februarja tudi uspešno prestali vsa potrebna cepljenja, dobili tetovirne številke in mikročipe v podkožje. Jožetova hčerka bi želela, da bi vseh pet mladičkov ostalo doma, kar pa seveda ni mogoče. Doma bo ostala le ena samička, ki bo nadaljevala družinsko tradicijo. Mogoče bo to prav mala Luna, saj so Lump, Laki in Lena že izbrani; verjetno bo kmalu prišel še kdo po Lizo.

Branko Tucovič

Izjemen vzreditelj nemških prepeličarjev

Na skupnih lovih v lovskih družinah po Sloveniji sem opazil kar dobro zastopanost pasme nemških prepeličarjev, tudi za izsleditev in gonjo divjih prašičev ter za iskanje po krvnem sledu obstreljene divjadi. To dokazuje, da ta pasma šarivca resnično sodi med vsestransko uporabne lovske pse. V svoji domovini je zelo priljubljena, nič drugače ni tudi pri nas. Večje nacionalne kinološke zveze ga nimajo na seznamih pasem, saj bolj priporočajo svoje, po dejav-

Foto: J. Šumak

Vinko Otorepec, uspešen vzreditelj nemških prepeličarjev in predsednik Društva ljubiteljev nemških prepeličarjev

vom **Slavka Kovača**, so leta 1963 uvozili prvo prepeličarko iz Avstrije. Nadaljevalo se je z nabavo 16 prepeličarjev iz takratne Zahodne Nemčije, petih iz Avstrije, dveh iz Vzhodne Nemčije, enega pa iz Švice. Za nadaljnjo vzrejo je bilo primerenih le trinajst psov te pasme.

Naš vzreditelj **Vinko Otorepec**, ki se je leta 1980 včlanil

pri Žalcu je tako po svoji »produktivnosti«, predvsem pa po kakovosti legel v slovenskem merilu zaenkrat brez konkurence. Vinko ni nikoli imel plemenjaka; samo psice - plemenjakinja, ker meni, da je imeti v lasti ob psicah še psa velika odgovornost, saj pri druženju psov lahko nastane tudi nenačrtovana oz. neželena oploditev. Otorepca, ki ga

na Celjskem vsi poznajo, »prepelčarska kinologija« neizmerno privlači, kajti ob dosedanjih vzrejenih uspehih in izzivih pridobiva nove in nove izkušnje, ki jih večje preverja in ga hrabrijo. Njegovi uspešni obiski razstav v državnem in mednarodnem merilu so bili še posebno spodbudni: 32-krat je bil s svojimi psičkami kandidat za prvaka SLO - CAC SLO; 4-krat prvak pasme BOB SLO, 6-krat kandidat za mednarodnega prvaka (CACIB), 5-krat rez. kandidat za prvaka (R- CACIB) SLO, 3-krat mednarodni prvak razreda mladih.

Pasje prebivalke Vinkove psarne so bile v zunanosti vse ocenjene s I. kakovostno oceno.

višču in psu lahko nudijo vse idealne razmere za delo in razvoj ter pridobivanje lovskih izkušenj psa. Nelovcu tega psa ne pripočam, pa tudi ne lovcu, ki nima posluha za širino aktivnega lova. Pasma je izredno prilagodljiva in privržena »domaćemu tropu«. Pes je zelo prijazen do ljudi in miroljuben do drugih psov. Sam z vsakim svojim mladičem opravi tečaj iz vaj poslušnosti VP-1 in VP-2, ki ga vsako leto organizira LKD Celje. Nemški prepelečar je tudi ena redkih pasem, ki nima zdravstvenih težav in je brez telesnih hib. Če je vse po sreči, živi od 10 do 14 let in neverjetno ljubi vodo. Vinko poudarja še pomoč njegove družine, ženo

Foto: J. Šumak

Otorepčeva prepeličarka Žiris s svojim naraščajem

Opravile so VUP-e, PNZ-je, vodno delo, Vinko pa se je lani preizkusil še z uporabnostjo prepeličarke Žiris v delu po umetnem krvnem sledu. Na UP po krvnem sledu v Gornjem Gradu sta zasedla tretje mesto z II. nagradnim razredom in prejela priznanje in pokal, ki ju je Vinko dodal veliki zbirki prejšnjih nagrad, ki jih ima v lovski sobi. Za šolanje psov in »brušenje« poslušnosti v lovišču uporablja matično lovišče LD Velunja, na povabilo lovskih tovarišev LD Kanal ob Soči pa se s svojim tropom udeleži marsikaterega lova, kjer pomaga s svojimi psičkami na znanih in uspešnih lovih na divje prašiče. »V obojestransko pomoč«, pravi, »se ob tej priložnosti zahvaljuje Lovski družini Kanal za tovrstne priložnosti za šolanje in utrjevanje psov.« saj v njegovi matični LD ne premorejo lova na divje prašiče.

Nemški prepeličar ima zelo močan lovski nagon. Priporočamo ga predvsem lovcem, ki hodijo veliko na lov oz. so veliko v lo-

Mojco, brez katere si ne zna predstavljati doseženih rezultatov v vzreji. Spregovoril je tudi o idealnih razmerah za vzrejo, kar lahko potrdim kot pisec tega prispevka, ko sem Vinka obiskal kot vzrejno-tetovirni referent KZS, da bi pregledal leglo. Sogovornika bi o pasmi nemških prepeličarjev lahko poslušal ves dan, saj od Vinka lahko prejmeš samo pozitivne napotke. Kot priznanje za dosedanje izjemno vzrejno delo mu je KZS podelila srebrn in zlat znak za kinološke zasluge, lani pa je prejel tudi red KZS II. stopnje. In še ena častna naloga ga je doletela: od lani z veseljem opravlja funkcijo predsednika Društva ljubiteljev nemških prepeličarjev.

Vinko hvala za dosedanje 30-letni prispevek pri vzreji pasme nemških prepeličarjev v Sloveniji. Želimo mu še veliko nadaljnjih uspehov!

Janez Šumak,
podpredsednik LKD Celje
in predsednik Komisije LZS
za lovsko kinologijo

Predvidena legla lovskih psov

Res. foksterierji (SLRFor):

O: 5/I, m: 5/II, 9. 4.,
Andrej Puželj,
Lipovšica 14, 1317 Sodražica.

Lovski terierji (SLRLt):

O: 4/I, m: 5/I, 3. 4.,
Ivo Vrhovnik,
Otiški Vrh 49,
2373 Šentjanž pri Dravogradu.
O: 5/I, m: 5/II, 7. 4.,
Dušan Korimšek,
Šklendrovec 39,
1410 Zagorje ob Savi.
O: 5/I, m: 5/II, 29. 3.,
Ljubko Žižmond,
Vogrsko 153/a, 5293 Volčja Draga.

Kdl. jazbečarji (SLRJk):

O: 5/I, m: 5/II, 7. 4.,
Goranka Franz Ravbar,
Trška Gora 33/a, 8000 Novo mesto.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 5/I, m: 4/II, 4. 3.
Andrej Puželj,
Lipovšica 14, 1317 Sodražica.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 4/II, m: 5/I, 13. 2.,
Tomaž Kramplelj,
Prazniki 1, 1311 Turjak.

Kdl. istrski goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 4/I, 24. 3.,
Peter Milčinovič,
Drašiči 38, 8330 Metlika.

Resasti istrski goniči (SLRGir):

O: 4/I, m: 4/I, 2. 4.,
Janko Logar,
Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 4/I, m: 5/I, 10. 4.,
Marjan Mihelčič,
Jurčičeva 15, 8000 Novo mesto.

Vestfalski brak-jazbečarji (SLRWBj):

O: 5/I, m: 4/I, 27. 4.,
Aleš Nerač,
Za Ljubnico 26,
3333 Ljubno ob Savinji.

Beagli (SLRBig):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 30. 3.,
Lara Košnjek,
Britof 114, 4000 Kranj.
O: 4/I, m: 4/I, 23. 3.,
Darko Božič,
Stari grad 40, 8270 Krško.
O: 5/II, m: 5/I, 3. 4.,
Vida Kamnik - Štumpel,
Podgorje 127, 2381 Podgorje.
O: 5/I, m: 5/I, 31. 3.,
Simon Volk,
Velika Bukovica 21,
6250 Ilirska Bistrica.
O: 4/II, m: 4/I, 3. 3.,
Zdenko Krašek,
Zg. Rečica 56, 3270 Laško.

Nemški gonič (SLRNg):

O: 5/I, m: 5/I, 4. 4.,
Branko Sluga,
Škofije 36, 6217 Vremski Britof.

Labradorci (SLRLR):

O: tuj plemenjak, m: 5/PNZ-42,
Urška Tavčar,
Dorfarje 6, 4209 Žabnica.

Ogrski goniči (SLREK):

O: 4/II, m: 5/II, 5. 4.,
Marjan Šiker,
Gozdna pot 1,
2344 Lovrenc na Pohorju.

Bavarski barvarji (SLRBB):

O: 4/I B, m: 4/I B, 13. 4.,
Borut Semenič,
Gregorčičeva 14, 5271 Vipava.
O: 5/II, m: 5/II, 28. 3.,
Milan Fortuna,
Govejk 18, 5281 Sp. Idrija.

Brak-jazbečarji (SLRBJ):

črni:

O: 3/I, m: 5/I, 1. 5.,
Branko Puc,
Kosovelova 23, 5271 Vipava.

jelenje rjavi:

O: 4/II, m: 5/II, 14. 4.,
Damjan Volk,
Šmihel 11, 6257 Pivka.
O: 3/I, m: 5/I, 25. 2.,
Ivan Kolar,
Kovača vas 14/a,
2310 Slovenska Bistrica.
O: 5/I, m: 5/I, 20. 4.,
Jožica Metelko Kraševce,
Zagaj pri Ponikvi 17,
3232 Ponikva.
O: 5/I, m: 5/I, 18. 4.,
Branko Đurovič,
Vogrsko 181, 5293 Volčja Draga.

Kratkodlaka madžarska vižla (SLRMV):

5/JZP-185, m: 4/JZP-178, 29.3.,
Vojko Černič,
Počenik 38, 2222 Jakobski Dol.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 5/I, ŠPP-212,
m: 5/I, PZP-54, JZP-188, 8. 4.,
Vladimir Kobal,
Kidričeva 15, 5270 Ajdovščina.
O: V/D1, S1, VGP1, IKP-136-I,
Brb, HN, m: 5/PZP-53, JZP-188,
ŠPP-212.I.a., VD-83-I.c., VUP-328-I. a, UPKS-144-I.a, HN, 20.4.,
Andreja Strajnar,
Glavarjeva 28, 1000 Ljubljana.

Zlati prinašalci (SLRGR):

O: 5/I, m: 5/II, 18. 3.,
Janez Kočevar,
Muzejska ulica 4, 4290 Tržič.
O: 5/PNZ, m: 5/PNZ - 43, 27. 2.,
Matej Hočevar,
Sadinja vas 109,
1261 Ljubljana - Dobrunje.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

serci:

O: 5/I, m: 5/I, 12. 3.,
Vinko Otorepec,
Vrbje 10, 3310 Žalec.
O: 5/I, m: 4/II, 6. 4.,
Roman Mavrič,
Polule 80/a, 3000 Celje.
O: 5/I, m: 5/I, 12. 3.,
Vinko Otorepec,
Vrbnje 10, 3310 Žalec.

rjavci:

O: 5/I, m: 5/I, 25. 3.,
Aleksander Hemaus,
Krtince 17, 3241 Podplat.

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodajmo češko kombinirano puško, kal. 7 x 57 R /16, s str. daljnogledom; **šibrenico**, kal. 16 – 16, in **risanico – repetirko**, kal. 6,5 x 57, s str. daljnogledom. Tel.: 031/426-559.

Prodajmo popolnoma novo risanico Blaser R8 Standard, kal. .308 Win. Tel.: 041 406 471.

Prodajmo nov revolver Zastava, kal. .375 Mag., kromiran in graviran (izdelan po naročilu leta 1988), zelo lep (cena 1.300 €) in predvojno **šibrenico – petelinko** Husquana, kal. 12 – 12 (letnik 1932), v odličnem stanju (850 €). Tel.: 031/280-691 ali 004 937603 51828; od 6. do 15. 4. 2012.

Prodajmo MK puško Tula, kal. .22 LR, in **pištolo** Smith & Wesson Springfield 9 mm. Tel.: 041/657-907.

Zaradi opustitve lova, **ugodno prodajmo puške: repetirko CZ**, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (Suhlova montaža), in **češko kombinirko**, kal. 7 x 57 R/12, z naprožilom in str. daljnogledom Kahles 6 x 42, Suhlova montaža. Puška sta solidno ohranjeni. Cena posameznega orožja je 400 €, pri nakupu obeh kosov nudim še dodatni popust in strelivo. Tel.: 041/871-703.

Prodajmo boroveljsko bokarico, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski Nova 6 x 42 (Suhlova montaža). Puška je bila malo uporabljena. Tel.: 031/473-990.

Ugodno prodajmo strelni daljnogled Bushnell Elite 4200, 2,5-10 x 50, križ A4-illum. (rdeča pika). Tel.: 040/321-695.

Prodajmo kombinirani puški Antonio Zoli, kal. 12/7 x 65 R. Sta novi in opremljeni s str. daljnogledom. Tel.: 041/873-844.

Ugodno prodajmo risanico – repetirko Steyr Mannlicher, zelo natančna, malo rabljena, kal. .243 Win., s str. daljnogledom 6 x 24; kupcu podarim pas in strelivo. Tel.: 041/388-929.

Prodajmo tricevko Suhl, kal. 12 – 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom Kahles 6 x 52 (Suhlova montaža). Tel.: 041/598-224.

Prodajmo strelne daljnogleda: Zeiss Diavari Z 2,5-10 x 48 z osvetljenim križem, Diavari 2,5-10 x 50 T, Diatal 6 x 42, Kahles CSX 3-12 x 5 z osvetljenim križem; 2,2 – 9 x 42 (križ 4a); 4 x 32 (1a), Schmid & Bender 3-12 x 56; 6 x 42 (4a); **dvogleda:** Zeiss 7 x 45 BTP in 8 x 40 BTP. Tel.: 041/749-053.

Prodajmo novo risanico Mauser, mod. G33/40, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Docter 1,5 – 6 x 42 (zasučna montaža). Tel.: 031/611-267.

Prodajmo kratko risanico – repetirko (štuc), znamke Mauser, kal. 8 x 57 IS, **šibrenico** A. Zoli, kal. 12/12, **boroveljsko kombinirko** (Koschat), kal. 12/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 12/12, in **revolver** Taurus, mod. 689 LONG, kal. .357 Mag. Tel.: 041/785-680.

Prodajmo po naročilu izdelano

odlično **risanico CZ**, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 031/322-560.

Prodajmo češko kombinirko Brno, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Zeiss (Suhlova montaža) in novimi menjalnimi cevmi 16/16; **risanico**, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Kahles (Suhlova montaža). Obe puški sta dobro ohranjeni. Tel.: 031/314-487.

Prodajmo repetirno risanico, kal. .300 Win., s str. daljnogledom. Tel.: 031/533-645.

Zaradi bolezni **prodajmo repetirno risanico** Super Brno, kal. 7 x 64, in **pištolo** Beretta, kal. 9 mm, kratka, ter dva **str. daljnogleda** Zeiss in Swarovski (s piko). Oba str. daljnogleda sta z montažo. Cena po dogovoru. Tel.: (01) 895-24-31 ali 030/663-404.

Prodajmo repetirni risanici Zastava, kal. .30 – 06, novi, še zapakirani, in kal. .223 Rem., neuporabljeni. Tel.: 041/707-850.

Prodajmo tricevko, kal. 16 – 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Meopta 3 – 12 x 50 (Suhlova montaža) in **repetirno risanico**, kal. .257 Wetherby Mag., s str. daljnogledom Kahles 3 – 12 x 56 Multizero (zasučna montaža Recknagel). Tel.: 041/490-187.

Prodajmo risanici, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Meopta 7 x 56, izdelek Puškarskega Bizjaka (stara je 3 leta) (cena 1.300 €), in kal. 6,5 x 52 Carcano, brez str. daljnogleda (600 €). Tel.: 041/604-504.

Zaradi bolezni prodajmo risanico, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom 3 – 9 x 42 (Puškarsko Steh), cena 1.100 €; **češko kombinirko**, kal. 7 x 57 R/16, s str. daljnogledom 4 x 32 (600 €); rusko **MK puško**, s str. daljnogledom 4 x 32 (300 € oziroma po dogovoru). Tel.: 040/796-713.

Prodajmo repetirno risanico CZ, kal. .300 Win. Mag., s str. daljnogledom 4 – 16 x 50 (BSA). Puška je stara eno leto. Cena 1.300 €. Tel.: 040/796-713.

Prodajmo šibrenico, kal. 12/12, puškarna Kranj; **repetirno risanico CZ**, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski – Habicht 4 x 32, in **repetirno risanico CZ**, kal. .223 Rem., mod. P85, s str. daljnogledom Hunter 6 x 40. Tel.: (04) 595-74-88.

Prodajmo bok šibrenico Iž, kal. 12/12, z novim kopitom, lepo ohranjeno. Tel.: 041/664-528.

Prodajmo repetirno risanico CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Havke 1,5 – 6 x 44, z osvetljeno piko (zasučna montaža). Tel.: 031/686-055.

Prodajmo Suhlovo tricevko, kal. 16 – 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Kahles 6 x 40 (Suhlova montaža) in z vložno cevjo .22 Mag., cena 1.100 €; **šibrenico – brezpotelinko** Sauer & Sohn, kal. 16 – 16, odlično ohranjeno; **nemško šibrenico – brezpotelinko** Suhl, kal. 12 – 12; nov **dvogled** Leica 8 x 42 BR Ultravid, cena 1.200 €. Tel.: 031/800-905.

Prodajmo odlično ohranjeno repetirno risanico Crvena Za-

stava, kalibra 7 x 64, s strelnim daljnogledom Swarovski 6 x 42, (Suhlova montaža); odlično ohranjeno **repetirno risanico** Zbrojevka Brno, kal. .223 Rem., s strelnim daljnogledom 4 x 32 in **večjo količino streliva**, kal.: 9 x 19, 7,65 Browning, .357 Mag., .223 Rem., 7 x 57 R, 7 x 64, .308 Win., 8 x 57 IS in 7,62 x 39. Tel.: 041/577-075.

Prodajmo risanico – repetirko Merkel KR1 Safari, 7 mm Rem. Mag., z originalno montažo 30 mm in menjalno cevjo istega kalibra, dolžine 56,5 cm; ter **dvogled** Leica Ultravid 10 x 50 BR. Oboje je odlično ohranjeno, še v garanciji. Tel.: 041/680-138.

Prodajmo tricevko Merkel Suhl, 16 – 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42. Cena 1700 €. Tel.: 041/464-086.

Prodajmo zelo natančno ostrostrelno puško risanico Sako 85 Varmint, kal. 6,5 x 47 Lapua, z menjalno cevjo, kal. .308 Win. Orožje je kot novo. Cena po dogovoru. Tel.: 040/202-886.

Prodajmo novo risanico CZ, kal. .30 – 06, s str. daljnogledom 1,5 – 6 x 42 (cena 1.250 €). Tel.: 031-296-046.

Prodajmo tricevko Suhl, kal. 12 – 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom 6 x 42 Swarovski (1.600 €); tekmovalno **trap puško** Perazzi (2000 €); tekmovalno **bok šibrenico** Beretta S 682, s cevimi skeet (kal. 12/12) in možnostjo menjave cevi (1000 €); **pištolo** Glock, mod. 22, kal. .40 S&W (500€). Tel.: 041/620-557.

Prodajmo risanico – repetirko CZ, kal. 7 x 64; **češko kombinirko**, kal. 7 x 57 R/16, z menjalnimi cevmi 16/16; **revolver**, kal. .38 Special; **kupim pa ostrostrelno karabinko** s tekmovalno cevjo, kal. .243 ali .308 Win. Tel.: 041/835-949; (02) 818-52-01.

Prodajmo potezno šibrenico (»pumparico«) Mosseberg, na pet nabojev, kal. 12, v odličnem stanju in **pištolo** Luger (P 08), kal. 9 Para. Tel.: 041/500-200, popoldne.

Prodajmo revolver HW5 - Weihrauch, kal. .22 Mag., z menjalnim bobnom .22 l. r.; **risanico**, kal. .22 Mag., z naprožilom, s str. daljnogledom Zeiss 3 – 12 x 56 T (ali brez); **repetirno risanico** Zoli - L, kal. 20 Mag./7 x 65 R s str. daljnogledom 3 – 12 x 56 T (Suhlova montaža) ali brez; **strelni daljnogled** Zeiss 3 – 12 x 65 s fiksno montažo EAW. Tel.: 041/716-028.

Ugodno prodajmo nov strelni daljnogled Bushnell Trophy 1,5 – 6 x 44. Tel.: 041/212-993.

Prodajmo češko kombinirko Brno, kal. 12/7 x 65 R, z belo glavo in ročno gravuro, s str. daljnogledom Zeiss Victory 1,5 – 6 x 42 (Suhlova montaža); **Suhlovo šibrenico** 12/12, z orehovim kopitom in belo glavo; **repetirno risanico**, kal. .30 – 06, z orehovim kopitom in bogato gravuro ter str. daljnogledom Zeiss Duralit 1,2 – 5 x 36 (Leopoldova montaža). Cena po ogledu. Tel.: 031/817-667.

Prodajmo repetirko Sauer 202 Select, kaliber .30-06 Spr.. Tel.: 031/383-922.

Prodajmo boroveljsko bokarico (F. Sodja), kal. 16/7 x 65 R,

s str. daljnogledom Swarovski 4 x 36 (Suhlova montaža), z menjalnimi cevmi 16/16 (cena 2.950 €) in Suhlovo **šibrenico – brezpotelinko**, kal. 12/12, z ejektorji (cena 690 €). Obe puški sta luksuzni, bogato gravirani, unikatni in dobro ohranjeni. Tel.: 041/672-382.

Prodajmo brezhiben dvogled Zeiss 8 x 56 Dialyt B ter brezhiben **nočni dvogled** Night owl povečava 5 x z ir. Tel.: 031/892-433.

Prodajmo popolnoma novo risanico Blaser R8 Standard, kal. .308 Win.. Tel.: 041/406-471.

Prodajmo repetirno risanico Acera STD, kal. .30 – 06. Tel.: 031/492-887.

Zaradi bolezni **prodajmo repetirko**, kal. 8 x 57, s str. daljnogledom Hako 3 – 12 x 56 IR in novo **optično piko** Luger. Puška ima novo kopito in novo Böhlerjevo cev. Tel.: 070/870-321.

Lovski psi

Prodajmo nemške prepelčarje – serce (oče in mati sta odlična in zelo dobra za lov na divje prašiče. Tel.: (01) 895-25-49 ali 051/344-321.

Prodajmo leglo špringer španjelov. Tel.: 041/751-552 ali 041/457-160.

Prodajmo nemške kratkodlake ptičarje – seraste, potomce vrhunskih staršev, poležene 1. 1. 2012. Cena mladiča je 300 €. Tel.: 041/505-403.

Sprejemam rezervacije za leglo **črnih brak-jazbečarjev**. Leglo pričakujem 1. 5. 2012. Branko Puc, Kosovelova 23, 5271 Vipava, Tel.: 041/514-766.

Prodajmo nemško ostrodlako ptičarko – žimavko, poleženo 11. 4. 2010, z opravljenimi delovnimi preizkušnjami (PZP, JZP, VUP). Tel.: 041/200-132, Stefan.

Prodajmo dva mladička (m + ž), potomca delovno preizkušenih **brak-jazbečarjev** (tudi v krivosledništvu). Dvig psov bo mogoč okrog 20. 4. 2012. Tel.: 040/566-981.

Prodajmo mladiče pasme nemških prepelčarjev – serci, odličnih staršev, poležene 18. 2. 2012. Anton Pucihar, Škrlje 29/a, 1292 Ig. Tel.: (01)364-49-73 ali 041/377-352.

Prodajmo brak-jazbečarko ali jo **zamenjam za posavskega goniča**. Tel.: 041/528-097.

Prodajmo brak-jazbečarja, jelenje rdeče barve, starega tri leta. Tel.: 041/522-990.

Prodajmo zelo lepe, tri mesece stare **beagle**, rodovniške, cepljene in čipirane. Starši so odlični po telesu in v delu. Tel.: 031/530-755.

Prodajmo resasto jazbečarko, staro 8. mesecev, lovsko uporabno; le za lovce, ki aktivno lovijo. Tel.: 031/550-144.

Prodajmo psičko pasme posavski gonič. Stara je štiri leta, ima opravljen PNZ in vzrejno oceno. Tel. 041/475-260, Ivan.

Drugo

Prodajmo terensko vozilo Mitsubishi Pajero 2.5 GL, dizel, 4 x 4, letnik 99, lepo ohranjeno, redno servisirano, garažirano, ima 4 x nove gume, registrira-

no. Cena po dogovoru. Mogoča menjava za kmetijski stroj. Tel.: 041/647-938.

Izdelam vam gamsov čop (tudi iz dlak d. prašiča, jelena ali jazbeca). Tel.: 041/819-231, Basaj.

Izdelam vam pasti - lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali (ujeta žival ostane v njej nepoškodovana); mere: 100 x 25 x 30 cm. Tel.: 041/642-184.

Za šolanje psov so vam na voljo fazani, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Prodajam elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet 1.600 metrov. Tel.: 041/406-471.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice, krmlilnice za ptice (več vrst) in **pasti**

za lov polhov (več vrst). Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim revije Lovce od leta 1910 do 1950 in tudi vso **drugo lovsko literaturo** iz tega obdobja. Tel.: 031/619-961.

Prodajam novo, trenutno najboljše in najbolj napredno lovsko kamero na trgu. Nevidna IR bliskavica, 12 MP-fotoaparat, izjemno majhnih dimenzij, odporna proti vremenskim vplivom. Takošnje obvestilo s sliko na vaš mobilni telefon. Tel.: 041/353 319.

Prodajam novo elektronsko ovratnico za šolanje psa (ugodno!). Tel.: 041/251-009.

Izdelujem diatonične harmonike, lahko tudi z različnimi lovskimi motivi. Več informacij po tel: 041/567-126.

Prodajam komplet knjig Zlatorogove in Strokovne knjižnice LZS. Tel.: 051/318-011.

Na voljo so fazani, race in jerebice. Tel.: 041/717-464

Prodajam valilna jajca fazanov, jerebic in rac. Tel.: 041/717-464.

Prodajam stroj za izmetavanje glinastih golobov. Ima avtomatsko proženje in pet »fonopulov«. Uporabljen je bil le šest mesecev enkrat na teden. Cena po dogovoru. Tel.: 031/627-099.

Prodajam knjige iz zbirke Zlatorogova knjižnica. Tel.: 041/664-528.

Ugodno prodajam divje prašiče. Tel.: 041/566-391.

Prodajam slavnostni lovski krog Labod, št. 50. Tel.: 041/648-072.

Prodajam novo, trenutno najboljše in najbolj napredno lovsko kamero na trgu (nevidna IR bliskavica, 12 MP fotoaparat, izjemno majhnih dimenzij, odporna na vremenske vplive). Takošnje obvestilo s sliko dobite na vaš mobilni telefon. Tel.: 041/353-319.

Prodajam terensko vozilo Nissan Pajero Pinin, 2.0 GDI, letnik 2002, 81.000 km, dodatna oprema (loki, dodatne luči), odlično ohranjen. Cena po ogledu. Tel.: 031/817-667.

Prodajam terensko vozilo Land Rover Freelander 1.8 bencinar, 2005, 3 vrata, 63.000 km, nekarboliran, garažiran, prvi lastnik, odlično ohranjen, z novimi pnevmatikami M + S in vlečno kljuko. Cena po ogledu. Tel.: 031/648-882.

APRIL						
Datum	Luna	Sonca	zora/mrak (navt.)	začet. konec		
1. Ne	13:25	3:25	6:42	19:31	5:35	20:38
2. Po	14:34	3:58	6:40	19:32	5:33	20:39
3. To	15:46	4:28	6:38	19:33	5:31	20:41
4. Sr	17:01	4:56	6:36	19:35	5:29	20:42
5. Če	18:18	5:24	6:34	19:36	5:27	20:44
6. Pe	19:37	5:53	6:32	19:37	5:24	20:45
7. So	20:58	6:26	6:30	19:39	5:22	20:47
8. Ne	22:17	7:03	6:28	19:40	5:20	20:48
9. Po	23:30	7:47	6:26	19:41	5:18	20:50
10. To	----	8:40	6:25	19:43	5:16	20:51
11. Sr	0:36	9:40	6:23	19:44	5:14	20:53
12. Če	1:30	10:46	6:21	19:45	5:12	20:54
13. Pe	2:15	11:54	6:19	19:47	5:10	20:56
14. So	2:52	13:03	6:17	19:48	5:08	20:57
15. Ne	3:22	14:10	6:15	19:49	5:06	20:59
16. Po	3:48	15:15	6:14	19:51	5:04	21:01
17. To	4:13	16:19	6:12	19:52	5:02	21:02
18. Sr	4:36	17:21	6:10	19:53	5:00	21:04
19. Če	4:59	18:24	6:08	19:55	4:58	21:05
20. Pe	5:23	19:25	6:06	19:56	4:56	21:07
21. So	5:50	20:26	6:05	19:57	4:54	21:09
22. Ne	6:20	21:25	6:03	19:59	4:52	21:10
23. Po	6:54	22:23	6:01	20:00	4:50	21:12
24. To	7:34	23:15	6:00	20:01	4:48	21:13
25. Sr	8:20	----	5:58	20:03	4:46	21:15
26. Če	9:12	0:04	5:56	20:04	4:44	21:17
27. Pe	10:10	0:47	5:55	20:05	4:42	21:18
28. So	11:12	1:24	5:53	20:07	4:40	21:20
29. Ne	12:18	1:57	5:51	20:08	4:38	21:22
30. Po	13:26	2:27	5:50	20:09	4:36	21:23

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Prodajam teleta navadnega jelena (letnik 2011), **teleta damjaka** (2011) in **starejše jelene** obeh vrst jelenjadi (starejše jelene lahko oddam od julija dalje). Tel.: 041/891-207.

CORBIN
Čistilo za cevi strelnega orožja

CBC je čistilo za čiščenje cevi strelnega orožja brez kemične reakcije. To je disperzija na oljni osnovi z dodanimi sintetičnimi safirnimi črtilnimi ploščicami, ki prodirajo pod umazanijo in jo mehanično dvigajo s površine cevi. CBC enako deluje na plastiko, prah, baker, svinec, molibdenov disulfid.

A.M.S. Consulting d.o.o., Ankarán
Tel.: 041/631-142
E-mail: ams@ams-consulting.si

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

MAKEDONIJA

5-DNEVNI PROGRAM S ŠTIRIMI LOVNIMI DNEVI

z vključenim poletom od – do Brnika, prevozi od – do Skopja, bivanjem, hrano in lovom 2.100 evrov

Odstrelne pristojbine:

- kozorog kri kri = 8.000 evrov
- ovca barbery = 4.500 evrov
- jelen axis = 3.800 evrov
- tar = 7.000 evrov

Lovna doba: oktober–april
MAKEDONIJA

VRTNE GARNITURE

✓ SMREKA
✓ ČRNI BOR

dimenzija mize: 80 x 200 cm
dimenzija klopi: 40 x 200 cm
debelina deske: 4 cm

Cena: 330 €!

Brezplačna dostava do 25 km!

Kontakt: 051/357-769
e-mail: grimes.pooega@gmail.com

Optik - trade

Specializirana spletna trgovina s športno optiko

- Celovita ponudba
- Osebno svetovanje
- Poprodajne storitve
- Paketna dostava

Zeiss Swarovski Leica
Schmidt & Bender Kaps
Kahles Steiner March
IOR Premier Reticles
Vortex Nikon Tasco
Hawke Deben Minox
EAW Bushnell MAK

www.optik-trade.si
info@optik-trade.si
031 770 520

TEHNO OPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.
Brničeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS:
dvogledov in strelnih daljnogledov.

Monarch 3,5-10x56
Aksijska cena: **sedaj 490,00 €**

Monarch 1,5-6x42
Aksijska cena: **sedaj 580,00 €**

Monarch E 1,1-4x24
Aksijska cena: **sedaj 595,00 €**

Cene veljajo do razprodaje zaloge

Na črnega medveda v Kanado

Sedem dni/šest dni lova 1 : 1, odstrel enega medveda za 2.790 evrov od/do Deer Lake. Lov v spremstvu PASAT-a od 1. do 8. 7. 2012. Vsak dodatni medved le 300 evrov!

Gratis odstrel drugega medveda za prijave do 10. 4. 2012.

Na srnjaka na Madžarsko od 16. 4. naprej: 1.290 evrov za tri dni lova (1 : 1), odstrel treh srnjakov, 3 x polpenzion. Vračilo 200 evrov za neuplenjenega srnjaka.

Sibirski srnjak v prsku (Kurgan, Rusija): 8-dnevni aranžma s šestimi dnevi lova, polno oskrbo, vizo in letalskim prevozom iz Ljubljane ter odstrelom enega srnjaka za 3.970 evrov. Termin lova naše skupine je od 8. do 16. 9. 2012.

Los v Kanadi: 7 dni/6 dni lova, odstrel enega losa za 4.700 evrov: Lov od 20. 9. naprej.

Kozorog v Kirgiziji: sedem dni lova, vključno z odstrelom kozoroga, ne glede na trofejno vrednost, ter vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za ceno 4.980 evrov. Odhod skupine v našem spremstvu bo 20. 8. 2012.

Za številne druge lovne možnosti obiščite naše prenovljene spletne strani.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

NEPREMOČLJIVA IN NEPREPIHLJIVA FLIS JAKNA

Trislojna nešumeča flis jakna je odporna na veter in dež. Funkcionalno krojena, udobna in lahka. Ima dva notranja in dva zunanja žepa na zadrgo, pod pazduho pa so zračniki za boljšo mikroklimo. Primerna je za jesensko spomladanski čas, pozimi pa kot termooizolativni sloj zimskih oblačil.

Cena: **69,00 EUR**,

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA;
Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Neprepihljivo Nepremočljivo Zračno

ELEKTRONSKE

OVRATNICE ZA ŠOLANJE PSOV

OVRATNICE PROTI LAJANJU

NEVIDNE OGRAJE

PROFESIONALNA KAKOVOST ■
ZELO UGODNA CENA ■
EVROPSKI PROIZVOD ■
DOSTAVA V 24 URAH ■
2 LETI GARANCIJE ■

M-NET, d.o.o., Bebeljev trg 10, 1000 Ljubljana
Gsm: 040 760 760, info@dogtrace.si

www.dogtrace.si

K
R
O
J
A
S
T
V
O

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

R
O
Ž
M
A
N

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

VRHUNSKI SPOLNI STIMULANT

DOSTAVA V 24 URAH

NAROČILO NA:

051 894 544

POŠTNA DOSTAVA ALI OSEBNI PREVZEM!

- ✓ MOČNEJŠA POTENCA IN ORGAZMI!
- ✓ BREZ STRANSKIH UČINKOV
- ✓ ZA MOŠKE IN ŽENSKE!

NAJBOLJŠI NARAVNI STIMULANTI
www.4play.si

Matija Dolgan, dr.med.: "Zaradi vsebnosti koristnih snovi, ki dolgoročno vplivajo na izboljšanje spolnosti, počutja in zdravja, priporočam 4PLAY vsem odraslim, zlasti tistim v zreli dobi".

AKCIJSKA PONUDBA: 20 KAPSUL SAMO 50 EUR. Redna cena 10 kapsul 29 EUR + poštni str.

NOVO NA TRŽIŠČU
NOČNA OPTIKA

DIPOL

MANLICHER **LUXUS**
posebej **ugodno**

STEYR
MANNLICHER
COUNT ON IT

Blaser

SWAROVSKI **SIG SAUER**

NOVO!
MANLICHER DUET

SAUER **ZEISS**

Mikos

Mikos, d.o.o., Poljčane
GSM: 041/667-890
E-mail: mikos.ksenija@siol.net

Artemida

ORGANIZACIJA

LOVPO

evropskih loviščih

na srnjaka, medveda, divjega
petelina, volka, merjasca, jelena,
gamsa, muflona, kozeroga

ZANIMIVOST: lov na risa s psi
Romunija, Namibija lov na
leoparda in geparda.

+386 51 730 020
+386 40 574 024
www.artemida-hunting.com

STEYR

Blaser

SAUER

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.
Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
gsm: 041 399 307
e naslov: puskarstvo@siol.net

Prodaja vrhunskih izdelkov

ZEISS **SWAROVSKI** **KAHLES**

Puškarnstvo ŠPENDAL

HAWKE - PANORAMA 3 - 9 x 50 IR
 Osvetljena pika v križu
 Premier cev: 25,4 mm
 Dolžina: 307 mm
 Teža: 487 g
 Vidno polje: 13,4 - 4,5 m
 Cena: **225,00 EUR**

HAWKE - PANORAMA 4 - 12 x 50 IR
 Osvetljena pika v križu
 Premier cev: 25,4 mm
 Dolžina: 317 mm
 Teža: 505 g
 Vidno polje: 10 - 3,4 m
 Cena: **244,00 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

interclass
 cars d.o.o.
 servis in prodaja vozil
 Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
 (0)1 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

MAZDA
VOLVO
 Ugodnosti za
 člane LD

MEDO šport
 TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
 (Obrtna cona pod Slivniškim hribom)

TITAN
VOERE - AVSTRIJA
BLASER
SABATTI
ZASTAVA
ČEŠKA ZBROJOVKA
RUGER
ALFA PROJ
SWAROVSKI
STEINER (vsi modeli na zalogi)
ZEISS
BUSCHNELL

UGODNO TRAP PUŠKE YILDIZ

- menjalni čoki
- nastavljivo kopito
- cal. 12/76; 12/71
- cena od 599 € do 1229 €

AKCIJE KREDITI POPUSTI
420 €

Vsi obstoječi kalibri!

UGODNO PUŠKE VOERE - AVSTRIJA LBW LUXUS

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Fiocchi
- lovski tekstil in lovski klobuki **POPUSTI**
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odprto od ponedeljka do petka
 od 8. do 12. in od 13. do 17.; sobota od 9. do 11.30

www.biros.si

MARIN NORD GROSUPLJE, D.O.O.
 Adamičeva 14, 1290 Grosuplje
 Tel.: 01 7811 492, fax: 01 7811 493, www.marin-nord.si, info@marin-nord.si

TRAP NABOJI RC (24g ter 28g; svinčene ter železne šibre)

RC2 competition RC3 competition RC4 Champion RC4 Red Shot RC Steel RC2 sporting RC4 Champion sporting

GLINASTI GOLOBI
 - za discipline TRAP, KOMPAK

TRAP IN SPORTING PUŠKE

teague precision chokes ltd

VSE ZA IZPELJAVO STRELSKE TEKME:
 POKALI - MEDALJE, NAGRADE ...

ONLINE SHOP: www.marin-nord.si e-mail: info@marin-nord.si info: 041 631 068

KEMIČNA OGRAJA

- zmanjšanje povoza divjadi do 80 %
- zaščita poljskih kultur ter sadovnjakov pred divjadjo

Trgovina Lovec Črnomelj
 Na Utrdbah 24, Črnomelj
 Tel./fax: 07 306 24 70, www.marin-nord.si, info@marin-nord.si